

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1

**Sarajevo,
januar-juni 2010.
siječanj-lipanj 2010.**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **AMIR JAGANJAC**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I
PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Amir JAGANJAC

Ignjacije DODIK

Hajrudin HAJDAREVIĆ

Malik HADŽIOMERAGIĆ

Milan PAVLIĆ

Zdenko ETEROVIĆ

Goran NEZIROVIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Dragan PRUSINA, direktor

Lik boginje
pravde

b i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1

**Sarajevo,
januar-juni 2010.
siječanj-lipanj 2010.**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- Sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

PREUZETI KRIVIČNI ZAKON SFRJ

1.

Nečovječno postupanje

Član 144. preuzetog Krivičnog zakona SFRJ

NEČOVJEČNO POSTUPANJE JE JEDNA OD ZAKONOM ODREĐENIH RADNJI UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA RATNI ZLOČIN PROTIV RATNIH ZAROBLJENIKA IZ ČLANA 144. PREUZETOG KZ SFRJ I STOGA KAO PRAVNI POJAM MORA U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U IZRECI PRESUDE BITI KONKRETIZOVAN STVARNIM ČINJENICAMA I OKOLNOSTIMA KOJE SU ČINILE NJEGOVU SADRŽINU. STOGA, S OBZIROM DA JE TAJ PRAVNI POJAM, UNESEN U PREAMBULU ČINJENIČNOG OPISA DJELA U IZRECI PRESUDE, KONKRETIZIRAN U JEDNOJ OD TAČAKA KOJE SLIJEDE IZA PREAMBULE NAVODIMA DA JE OPTUŽENI F.M. MALTRETIRAO RATNE ZAROBLJENIKE I TO TAKO ŠTO JE RATNE ZAROBLJENIKE Z.A. I T.S. UDARAO RUKAMA I ŠAKAMA, PRAVILNO JE PRVOSTEPENI SUD IZVRŠIO PODVOĐENJE UTVRĐENIH ČINJENICA I OKOLNOSTI POD TAJ PRAVNI POJAM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 070-0-Kžž-09-000011 od 27.01.2010. godine)

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

2.

Neutvrđen identitet člana grupe

Član 2. stav 16. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

ZA POSTOJANJE KVALIFIKOVANOG OBLIKA KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVA IZ ČLANA 289. STAV 2. U VEZI SA STAVOM 1. I U VEZI SA ČLANOM 31. KZ FBiH, UČINJENOG U SASTAVU GRUPE KOJA PREDSTAVLJA UDRUŽENJE NAJMANJE TRI OSOBE, NIJE OD ZNAČAJA OKOLNOST DA NIJE UTVRĐEN IDENTITET JEDNE OD TIH OSOBA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 001576 09 Kž 4 od 26.11.2009. godine)

3.

Otežavajuće okolnosti

Član 49. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

OKOLNOSTI DA SE OŠTEĆENI PRIDRUŽUJE KRIVIČNOM GONJENJU OPTUŽENOG I DA PREMA NJEMU POSTAVLJA IMOVINSKOPRAVNI ZAHTJEV NE MOGU SE CIJENITI OPTUŽENOM KAO OTEŽAVAJUĆE JER SE RADI O UOBIČAJENOM STAVU OŠTEĆENIH PREMA KRIVIČNOM GONJENJU OPTUŽENIH I KORIŠTENJU NJIHOVIH ZAKONSKIH PRAVA DA U KRIVIČNOM POSTUPKU PODNESU PRIJEDLOG ZA OSTVARENJE IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTJEVA NASTALOG USLJED UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 03 0 K 001554 09 Kž 2 od 27.10.2009. godine)

4.

Ubistvo na podmukao način

Član 166. stav 2. tačka a) Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

KOD KRIVIČNOG DJELA UBISTVA NA PODMUKAO NAČIN POSTOJANJE SUBJEKTIVNIH I OBJEKTIVNIH ELEMENATA NEOPHODNIH ZA OCJENU USMRĆENJA DRUGOG KAO USMRĆENJA NA PODMUKAO NAČIN PROCJENJUJE SE PREMA POSTUPCIMA OPTUŽENOG U ODNOSU NA OŠTEĆENOG, A NE U ODNOSU NA OKOLINU. RADI TOGA SU ZA POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA NEBITNE OKOLNOSTI DA SE DOGAĐAJ DESIO NA JAVNOM MJESTU ZA VRIJEME DANA I DOBRE VIDLJIVOSTI, TE DA OPTUŽENI NA LICU NIJE IMAO NIKAKVU MASKU I DA SU TO OKOLNOSTI KOJE NISU OMOGUĆAVALE DA UBISTVO OSTANE NEOTKRIVENO.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se žalbom branitelja optuženog prvostepena presuda pobija i zbog povrede krivičnog zakona tvrdnjom da je prvostepeni sud radnje optuženog, za koje je oglašen krivim, pogrešno pravno kvalifikovao kao usmrćenje drugog na podmukao način odnosno kao krivično djelo ubistva iz člana 166. stav 2. tačka a) KZ FBiH. Po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud je pravilno zaključio da činjenice i okolnosti koje se odnose na način usmrćenja oštećenog, a koje su navedene u izreci pobijane presude, ukazuju na postojanje i objektivnih i subjektivnih elemenata usmrćenja drugoga na podmukao način. Pravilno je naime, prvostepeni sud našao objektivne elemente podmuklog načina postupanja u okolnostima potajnog i prikrivenog usmrćenja oštećenog, koje se ogledalo u činjenici da je optuženi svojim vozilom pratio vozilo oštećenog, te da je, kada je oštećeni zaustavio vozilo

i dok se još nalazio u vozilu, neočekivano prišao vozilu oštećenog, iza leđa oštećenog, noseći pištolj u ruci prikriven krpom, spreman za ispaljivanje hitaca i da je, u kratkom vremenskom odsječku, ispalio tri hica oštećenom u leđa. Takođe, pravilno je prvostepeni sud našao postojanje i subjektivnih elemenata neophodnih za kvalifikaciju usmrćenja drugoga na podmukao način u okolnostima da je oštećeni poznavao optuženog i da su se družili u posljednje vrijeme učeći Kuransko pismo u staroj džamiji u Z. i da je iskoristio bespomoćan i bezazlen položaj oštećenog kako bi u njega pucao odnosno to što oštećeni nije očekivao njegov napad jer se u vrijeme kada je optuženi u njega pucao on nalazio u svom vozilu, sjedeći na mjestu vozača i tijelom pognut prema prednjem dijelu vozila tražeći nešto u pretincu vozila. Pri tome ovaj sud nalazi da je za ocjenu da li se u konkretnom slučaju radi o usmrćenju drugoga na podmukao način nebitna okolnost koju u žalbi ističe branitelj optuženog – da je svjedok Č.N. vidio da optuženi prilazi vozilu oštećenog, te da je u ruci optuženog vidio pištolj prekriven krpom. Naime, iz iskaza ovog svjedoka proizilazi da je sve to on vidio neposredno prije nego što je optuženi počeo da puca, a, osim toga, sasvim je izvjesno, s obzirom na položaj u kome se nalazio i činjenicu da mu je optuženi prišao s leđa, da oštećeni nije vidio prilaženje optuženog njegovom vozilu sa pištoljem u ruci prekrivenim krpom. Za ocjenu da li se u konkretnom slučaju radilo o usmrćenju drugoga na podmukao način nemaju značaja ni druge okolnosti koje u žalbi ističe branitelj – da optuženi nije imao nikakvu masku na licu, da se događaj odvijao na potpuno otvorenom prostoru, za vrijeme dana i dobre vidljivosti, te da te okolnosti u kojima se događaj odvijao nisu omogućavale da ubistvo ostane neotkriveno. Naime, postojanje objektivnih i subjektivnih elemenata neophodnih za ocjenu usmrćenja drugoga kao usmrćenja na podmukao način procjenjuju se prema postupcima optuženog u odnosu na oštećenog, a ne u odnosu na okolinu.

Pravilnost pravne kvalifikacije djela od strane prvostepenog suda ne dovode u pitanje ni stavovi sudske prakse na koje se u svojoj žalbi poziva branitelj optuženog. Naime, iz cjeline obrazloženja presude Okružnog suda u Bijeljini broj K-8/97 od 15.07.1998. godine i presude Vrhovnog suda Republike Srpske KŽ-136/98 od 10.03.1999. godine, te priloženog stava iz presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj KŽ-67/03 od 01.07.2003. godine jasno proizilazi da se stavovi suda da se, u odnosnim slučajevima, ne može raditi o ubistvu na podmukao način zasnivaju na nedostatku subjektivnih elemenata neophodnih za kvalifikaciju ubistva na podmukao način.

Prema tome, neosnovano se žalbom branitelja prvostepena presuda pobija i zbog povrede krivičnog zakona.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 000821 10 Kž 2 od 14.04.2010. godine).

5.

Upotrebna lažne javne isprave

Član 373. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

AKO JE OPTUŽENI UPOTRIJEBO VOZAČKU DOZVOLU KOJA JE PRETHODNO KAO IZGUBLJENA BILA OGLAŠENA NEVAŽEĆOM, ONDA UPOTREBA TAKVE VOZAČKE DOZVOLE PREDSTAVLJA UPOTREBU LAŽNE JAVNE ISPRAVE JER SE ONAJ KO JE NA NJOJ BIO OZNAČEN KAO NJEN IZDAVATELJ VIŠE NIJE MOGAO SMATRATI NJENIM IZDAVATELJEM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kžž-09-000013 od 10.03.2010.godine)

6.

Značenje pravnog pojma institucija kao obilježja krivičnog djela Član 384. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

S OBZIROM DA SE U ZAKONSKOM OPISU KRIVIČNOG DJELA PRONEVJERE U SLUŽBI IZ ČLANA 384. KZ FBiH KAO UČINITELJ DJELA NE ODREĐUJE ISKLJUČIVO SLUŽBENA ILI ODGOVORNA OSOBA, ZATIM DA SE U ZAKONSKOM OPISU DJELA KAO PREDMET DJELA NE ODREĐUJE SAMO NOVAC, VRIJEDNOSNI PAPIRI ILI DRUGE POKRETNINE POVJERENE ODREĐENOJ OSOBI U SLUŽBI NEGO I NOVAC, VRIJEDNOSNI PAPIRI ILI DRUGE POKRETNINE POVJERENE ODREĐENOJ OSOBI UOPĆE NA RADU, DA ČLAN 2. KZ FBiH (ZNAČENJE IZRAZA U OVOM ZAKONU) NE SADRŽI ZAKONSKU DEFINICIJU POJMA „INSTITUCIJA“, DA ZAKONSKI OPIS DJELA NE SADRŽI BLIŽE OZNAČENJE POJMA „INSTITUCIJA“ U SMISLU OGRANIČENJA TOG POJMA SAMO NA JAVNE INSTITUCIJE ILI SAMO NA INSTITUCIJE VLASTI, TE DA SE U ZAKONSKOM OPISU OVOG KRIVIČNOG DJELA NE GOVORI O INSTITUCIJAMA FEDERACIJE NEGO O INSTITUCIJAMA U FEDERACIJI, OČITO JE DA SE POJAM „INSTITUCIJA“ IZ ZAKONSKOG OPISA NAVEDENOG KRIVIČNOG DJELA MORA SHVATITI KAO SVAKI OBLIK PRAVNO ORGANIZOVANOG RADA, A ŠTO SU SVAKAKO I PRIVATNA PREDUZEĆA.

Iz obrazloženja:

Pošto je optužena S.F., radeći u svojstvu knjigovođe za finansijsko knjigovodstvene poslove i blagajnika, u preduzeću „Auto servis I.“ d.d. I. u periodu od 22.02.1997. do 06.05.1998. godine, u namjeri pribavljanja drugome i sebi protivpravne imovinske koristi, prisvojila ukupan iznos od 23.192,20 DM, te, radeći u istom svojstvu u preduzeću K. d.o.o. iz S., u periodu od 25.08.2000. do 15.08.2002. godine, prisvojila iznos od ukupno 110.757,10 KM (50.203,12 KM + 52.599,00 KM + 6.455,00 KM + 1.499,98 KM) dakle, u namjeri pribavljanja protivpravne imovinske koristi, prisvojila novac koji je bio povjeren na radu u pravnim osobama, a, pri tom, iznos pribavljene imovinske koristi prelazi vrijednost od 10.000,00 KM, ona je svojim radnjama ostvarila obilježja produženog krivičnog djela pronevjere iz člana 359. stav 3. ranijeg KZ FBiH. Sud nalazi da su se u njenim radnjama stekla obilježja produženog krivičnog djela pronevjere iz člana 359. stav 3. ranijeg KZ FBiH budući da je optužena sa više radnji izvršenja, između kojih postoji vremenski kontinuitet, ostvarila obilježja istovrsnog krivičnog djela koristeći pri tome istu priliku -

svojstvo knjigovođe i blagajnika u navedenim pravnim osobama i primjenjujući isti način izvršenja – podizanje gotovog novca sa računa navedenih pravnih osoba i njegovo nezaprimanje u blagajnu preduzeća, prisvajanje novca koji je ušao u blagajnu njegovim nepolaganjem na račun preduzeća, te prikrivanjem tih radnji unošenjem neistinitih podataka u poslovne isprave, što sve te radnje povezuje tako da čine jedinstvenu cjelinu. Pravna kvalifikacija produženog krivičnog djela pronevjere određena je prema pravnoj kvalifikaciji najtežeg od djela koji ulaze u konstrukciju produženog krivičnog djela.

Ovaj sud, dakle, nalazi da se u radnjama optužene S.F., opisanim u tačkama 1. i 2. osuđujućeg dijela izreke ove presude, ne stiču i elementi krivičnog djela krivotvorenja službene isprave iz člana 368. stav 1. ranijeg KZ FBiH. Naime, činjenice i okolnosti sadržane u činjeničnom opisu djela iz osuđujućeg dijela izreke ove presude, a koje je sadržavala i prvobitno podnesena optužnica, ne predstavljaju tačno određene isprave koje su krivotvorene niti u čemu se sastojalo to krivotvorenje, što je neophodno za donošenje zaključka da tako opisane radnje optužene sadrže i elemente krivičnog djela krivotvorenja službene isprave iz člana 368. stav 1. ranijeg KZ FBiH. Međutim, ovaj sud nalazi da iz tih činjenica i okolnosti, sadržanih u prvobitno podnesenoj optužnici i zadržanih i u izmijenjenoj optužnici, a u kojima se navodi da je prisvajanje povjerenog novca optužena prikrivala unošenjem neistinitih podataka u poslovne isprave i na druge navedene načine, proizilazi postojanje subjektivnog zakonskog obilježja krivičnog djela pronevjere iz člana 359. stav 3. ranijeg KZ FBiH – namjere pribavljanja sebi ili drugom protivpravne imovinske koristi prisvajanjem povjerenog novca, te su, u tom smislu, zadržane u činjeničnom opisu krivičnog djela pronevjere iz člana 359. stav 3. ranijeg KZ FBiH, za koje je optužena oglašena krivom ovom presudom.

Ovaj sud, prema tome, ne prihvata stav odbrane izražen u završnoj riječi branitelja optuženog u kojem se navodi da od donošenja novog KZ FBiH iz 2003. godine više ne postoji krivično djelo pronevjere onako kako je ono bilo određeno u ranijem KZ FBiH nego da je u novom KZ FBiH, u njegovom članu 384., propisano novo krivično djelo „pronevjera u službi“, a da radnje optužene S.F., za koje se ona tereti izmijenjenom optužnicom, ne sadrže obilježja tog krivičnog djela. Prema navodima branitelja, krivično djelo pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH može učiniti samo osoba koja pribavi protivpravnu imovinsku korist prisvajanjem novca, vrijednosnih papira ili drugih pokretnina koje su mu povjerene u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji BiH, a da „Auto servis I.“ I. kao dioničarsko društvo i preduzeće K., S. kao društvo ograničene odgovornosti, a u kojima je radila optužena S.F., kao privatna preduzeća se ne mogu smatrati institucijama Federacije Bosne i Hercegovine. U potvrdu svog stava branitelj se pozvao na odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-2849/06 od 30.05.2006. godine, presudu ovog suda broj Kž-324/05 od 14.09.2006. godine kao i na objašnjenja iz Komentara krivičnih zakona Bosne i Hercegovine data uz član 221. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH). Po nalaženju branitelja, svi ti izvori ukazuju da učinitelj krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH može biti samo službeno lice kojemu su predmeti ovog djela povjereni u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Suština ovih navoda branitelja svodi se ustvari na tvrdnju da su 2003. godine, donošenjem sada važećeg KZ FBiH, iz okvira zakonskog bića krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. sada važećeg KZ FBiH isključena prisvajanja novca, vrijednosnih papira ili drugih pokretnina povjerenih na radu u bilo kojoj pravnoj osobi (koja bi se sada mogla samo posmatrati u vezi sa krivičnim djelom utaje iz člana 290. KZ FBiH) a da to krivično djelo (pronevjera u službi iz člana 384. KZ FBiH) može učiniti samo službeno lice u odnosu na novac, vrijednosne papire ili druge pokretnine koje su i povjerene u službi ili uopće na radu u institucijama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Međutim, iz samog zakonskog opisa krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. stav 1. sada važećeg KZ FBiH vidljivo je da, za razliku od krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlašćenja iz člana 383. stav 1. istog zakona, kao učinitelj djela nije označena službena ili odgovorna osoba nego da učinitelj krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH može biti svaka osoba kojoj su u službi ili uopće na radu povjereni novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine. Prema tome, neosnovano se u završnoj riječi branitelja tvrdi da učinitelj krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH može biti samo službena osoba. Takođe, s obzirom da se u zakonskom opisu tog krivičnog djela navodi da prisvojeni novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine moraju biti povjerene u službi ili uopće na radu, dakle, ne samo u službi nego u bilo kojoj drugoj vrsti rada, neosnovano se u završnoj riječi branitelja tvrdi da iz tog obilježja zakonskog bića krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH proizilazi da učinitelj djela može biti samo službena osoba u smislu člana 2. tog zakona.

Nadalje, s obzirom da se u zakonskom opisu djela kao učinitelj djela ne određuje isključivo službena ili odgovorna osoba, da se u zakonskom opisu djela kao predmet djela ne određuje samo novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjerene određenoj osobi u službi nego i novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjerene određenoj osobi uopće na radu, da član 2. KZ FBiH (Značenje izraza u ovom zakonu) ne sadrži zakonsku definiciju pojma „institucija“, da zakonski opis djela ne sadrži bliže označenje pojma „institucija“ u smislu ograničenja tog pojma samo na javne institucije ili samo na institucije vlasti, te da se u zakonskom opisu ovog krivičnog djela ne govori o institucijama Federacije nego u institucijama u Federaciji, očito je da se pojam „institucija“ iz zakonskog opisa krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH mora shvatiti kao svaki oblik pravno organizovanog rada, a što su svakako i privatna preduzeća.

Na drugačije tumačenje pojma „institucija“ iz zakonskog opisa krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH, suprotno navodima iz završne riječi branitelja optužene S.F., ne upućuje ni pomenuta odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ni odluka ovog suda Kž-324/05 od 14.09.2006. godine na koju se odnosi ta odluka Ustavnog suda BiH budući da se odluka ovog suda Kž-324/05 od 14.09.2006. godine odnosi na krivično djelo nesavjestan rad u službi iz člana 366. stav 2. u vezi sa stavom 1. ranijeg KZ FBiH, a ne na krivično djelo pronevjere iz člana 359. stav 3. ranijeg KZ FBiH. Na drugačije tumačenje pojma „institucija“ iz zakonskog opisa krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH, suprotno navodima iz završne riječi branitelja optužene S.F., ne upućuje ni komentar uz član 221. KZ BiH (čija se zakonska obilježja ne podudaraju u

cjelosti sa obilježjima krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. KZ FBiH), sadržan u Komentarima krivičnih/kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini (Zajednički projekat Vijeća Evrope i Evropske komisije, Sarajevo, 2005. godina) jer iz teksta Komentara na strani 726., iz dijela u kojem se navode slučajevi u kojima bi se, prema autorima Komentara, radilo o pronevjeri u službi jasno proizilazi da se pojam „institucija“ u Federaciji iz člana 384. KZ FBiH ne može tumačiti na način koji iznosi branitelj u završnoj riječi. Naime, u navednom Komentaru se, između ostalog, navodi: „Pronevjera u službi bi postojala ako bi prisvajanje navedenih stvari izvršio službenik pošte koji otprema pošiljke, skladištar, magacioner, blagajnik, trgovac koji prodaje robu, blagajnik kućnog savjeta, ovlašćeno lice za raspodjelu stvari u raznim humanitarnim organizacijama, društvima i sl.“. Očito je, iz citiranog dijela, da autori Komentara iz kruga potencijalnih učinitelja ovog krivičnog djela ne isključuju osobe kojima su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine bile povjerene na radu u društvima sa ograničenom odgovornošću ili dioničkim društvima, odnosno da moguće učinitelje ovog krivičnog djela ne ograničavaju samo na one kojima su novac, vrijednosni papiri ili druge pokretnine povjerene u službi u javnim institucijama ili u institucijama vlasti Federacije.

Prema tome, ovaj sud nalazi da se neosnovano u završnoj riječi branitelja optužene tvrdi da se radnje, za koje se tereti optužena S.F., ne mogu podvesti pod zakonska obilježja krivičnog djela pronevjere u službi iz člana 384. sada važećeg KZ FBiH nego da bi se njene radnje mogle podvesti samo pod krivično djelo utaje iz člana 290. sada važećeg KZ FBiH, za koje je već nastupila apsolutna zastarjelost krivičnog gonjenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Kžk-07-000018 od 18.02.2010. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

7.

Dostavljanje naredbi faksom

Član 11. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

BEZ OBZIRA ŠTO SU OD NADLEŽNOG ORGANA NAREDBE ZA VJEŠTAČENJE DOSTAVLJENE VJEŠTACIMA FAKSOM, TO NE MOŽE DOVESTI U PITANJE ZAKONITOST NALAZA I MIŠLJENJA VJEŠTAKA U SMISLU ČLANA 11. ZKP FBiH, KOJIM JE ODREĐENO DA SE NEZAKONITIM DOKAZIMA, NA KOJIMA SUD NE MOŽE ZASNOVATI SVOJU ODLUKU MOGU SMATRATI SAMO DOKAZI PRIBAVLJENI POVREDAMA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA PROPISANIH USTAVOM I MEĐUNARODNIM UGOVORIMA KOJE JE BOSNA I HERCEGOVINA RATIFIKOVALA ILI ONI KOJI SU PRIBAVLJENI BITNIM POVREDAMA TOG ZAKONA, A POD ŠTO SE NE MOŽE PODVESTI DOSTAVLJANJE NAREDBE VJEŠTACIMA FAKSOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 K 000500 09 Kž 4 od 23.09.2009. godine).

8.**Formalno postavljenje branitelja****Član 59. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine**

ISKAZ OSUMNJIČENOG KOJEG JE DAO U PRISUSTVU BRANITELJA, KOJI MU JE TEK POSLIJE ČETIRI DANA I FORMALNO POSTAVLJEN ZA BRANITELJA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI NE MOŽE SE SMATRATI NEZAKONITIM DOKAZOM. OVO ZBOG TOGA, JER NAKNADNO FORMALNO POSTAVLJENJE OVOG BRANITELJA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI POSLIJE DAVANJA ISKAZA NEMA TAKAV KARAKTER DA BI ZNAČILO DA JE OSUMNJIČENI ISPITAN BEZ PRISUSTVA BRANITELJA.

Iz obrazloženja:

Pobijajući prvostepenu presudu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, branitelj u žalbi ističe da je u toku prvostepenog postupka povrijeđeno pravo optuženog na odbranu i to tako što je tada osumnjičeni K.A. tokom istrage, dana 05.01.2009. godine, ispitan od strane kantonalnog tužitelja u prisustvu sadašnjeg branitelja koji je telefonski pozvan da prisustvuje tom ispitivanju, uz napomenu da je određen osumnjičenom za branitelja po službenoj dužnosti, ali je za branitelja tada osumnjičenom K.A. postavljen tek 09.01.2009. godine. Ovaj sud nalazi da navedenim nije povrijeđeno pravo optuženog na odbranu. Naime, odredbom člana 59. stav 1. ZKP FBiH propisano je da osumnjičeni mora imati branitelja već prilikom prvog ispitivanja ako je osumnjičen za krivično djelo za koje se može izreći kazna dugotrajnog zatvora. Iz samih žalbenih navoda branitelja proizilazi da je ispitivanje osumnjičenog od strane kantonalnog tužitelja dana 05.01.2009. godine održano u prisustvu branitelja, te da je branitelj prije nego što je prisustvovao ispitivanju osumnjičenog obaviješten da je osumnjičenom postavljen za branitelja po službenoj dužnosti. Stoga, okolnost da je advokat V.M. za branitelja tada osumnjičenom K.A. formalno postavljen rješenjem suda od 09.01.2009. godine nema takav karakter da bi značila da je osumnjičeni K.A. ispitan bez prisustva branitelja. Ovo tim prije što iz samih žalbenih navoda proizilazi da se osumnjičeni u to vrijeme nalazio u pritvoru po rješenju Općinskog suda u Zenici, zbog drugog krivičnog djela, u kojem postupku mu je isti advokat bio postavljeni branitelj. Osim toga, pobijana presuda se ni ne zasniva na iskazu osumnjičenog K.A. datom dana 05.01.2009. godine u Kantonalnom tužiteljstvu u Zenici.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 000550 09 Kž od 17.02.2010. godine)

9.**Iskaz optuženog kao dokazno sredstvo****Član 151. stav 2. u vezi sa članom 146. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine**

TEMELJNI UVJET ZA PRODUŽENJE PRITVORA NAKON POTVRĐIVANJA OPTUŽNICE JESTE OSNOVANA SUMNJA DA JE OPTUŽENI UČINIO KRIVIČNO DJELO, A TAKAV PRAVNI ZAKLJUČAK MOŽE BITI ZASNOVAN I NA ISKAZU DRUGOG OPTUŽENOG KAO NJEGOVOG SAIZVRŠITELJA, JER JE I TO DOKAZ KAO SVAKI DRUGI DOKAZ KOJI PODLIJEŽE SVESTRANOJ OCJENI SUDA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 04 0 K 001056 09 Kž od 12.11.2009. godine).

10.**Sudija za prethodno saslušanje i produženje pritvora nakon izricanja presude****Član 151. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine**

NAKON POTVRĐIVANJA OPTUŽNICE SUDIJA ZA PRETHODNO SASLUŠANJE NIJE FUNKCIONALNO NADLEŽAN DA ODLUČUJE O PRIJEDLOGU TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA PREMA OPTUŽENOM VEĆ O TOM PRIJEDLOGU MOŽE ODLUČITI IZVANRASPRAVNO VIJEĆE IZ ČLANA 25. STAV 6. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE. MEĐUTIM, JEDINI IZUZETAK OD NAVEDENE SITUACIJE JESTE DA SUDIJA ZA PRETHODNO SASLUŠANJE MOŽE U SMISLU ODREDBE ČLANA 152. STAV 1. ZKP FBiH NAKON ŠTO JE IZREKAO PRESUDU KOJOM JE OPTUŽENI OSUĐEN NA KAZNU ZATVORA OVOME PRODUŽITI PRITVOR AKO POSTOJE RAZLOZI IZ ČLANA 146. STAV 1. TAČ. A), C) I D) ISTOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

U obrazloženju žalbe izjavljene preko branitelja, optuženi ističe da sudija za prethodno saslušanje nije bio funkcionalno nadležan da odlučuje o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora, pa u tome vidi postojanje bitne povrede odredaba krivičnog postupka. Pri tome se u iznošenju razloga pozvao i na rješenje ovog suda broj Kv-6/04 od 09.03.2004. godine.

Tačni su žalbeni navodi optuženog, da sudija za prethodno saslušanje nije nadležan za donošenje rješenja o produženju pritvora kako je to i navedeno u naprijed pomenutoj odluci ovog suda.

Međutim, pomenuta odluka ovog suda se isključivo odnosi na situacije nakon potvrđivanja optužnice kada sudija za prethodno saslušanje zaista nije funkcionalno nadležan da odlučuje o prijedlogu tužitelja za produženje pritvora, a što u ostalom sasvim

jasno i određeno proizilazi iz sentence i dijela obrazloženja pomenutog rješenja koji su objavljeni u Biltenu ovog suda.

Prema stanju spisa predmeta očigledno je da nižestepeni sud na odgovarajući način primjenjuje procesna pravila postupka i respektuje pomenuto stanovište ovog suda, jer je nakon potvrđivanja optužnice sudija za prethodno saslušanje dopisom od 05.02.2010. godine predmet dostavio vanraspravnom vijeću istog suda koje je odlučilo o produženju pritvora. Dakle, nakon potvrđivanja optužnice o produženju pritvora nije odlučio sudija za prethodno saslušanje već izvanraspravno vijeće toga suda, a što je bilo sve u skladu sa naprijed izloženim.

Navedeno stanovište ovog suda na koje se pozvao optuženi u svojoj žalbi se za razliku od toga ne odnosi na situaciju kada sudija za prethodno saslušanje na osnovu zakonskih ovlašćenja donese presudu kako je to bilo i u konkretnom slučaju. Ovo zbog toga što je u odredbi člana 152. stav 1. ZKP FBiH izričito propisano, da kada sud izrekne presudu na kaznu zatvora da će ukoliko za to postoje uvjeti optuženom posebnim rješenjem produžiti pritvor ako postoje razlozi iz člana 146. stav 1. tač. a), c) i d) istog zakona. Prema tome, u konkretnom slučaju sudija za prethodno saslušanje je postupao na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja koje predstavlja izuzetak od odlučivanja o produženju pritvora nakon potvrđivanja optužnice.

Zbog svega naprijed izloženog svi suprotni žalbeni prigovori optuženog se ukazuju kao neosnovani i dosljedno tome prvostepeni sud nije učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 07 0 K 003667 10 Kž od 19.02.2010. godine)

11.

Prekoračenje optužbe

Član 312. stav 1. tačka j) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

S OBZIROM DA JE PRVOSTEPENI SUD U ČINJENIČNI OPIS DJELA ZA KOJE JE OGLASIO KRIVIM OPTUŽENOG L.A. UNIO ČINJENICE I OKOLNOSTI DA JE ZA VRIJEME PREPIRKE SA MLDB. OŠTEĆENIM M.D., DODAO NOŽ MLDB. S.N., KOJI JE TIM NIŽEM ZADAU UBODINU OŠTEĆENOM, I NA TAJ NAČIN GA OGLASIO KRIVIM ZA RADNJU ZA KOJU NIJE BIO OPTUŽEN, ONDA JE TIME PREKORAČIO OPTUŽBU JER JE U ČINJENIČNI OPIS DJELA UNIO NOVU ZNAČAJNU KRIMINALNU KOLIČINU I UPRAVO NJU OKARAKTERISAO KAO ODLUČNU ČINJENICU ZA UTVRĐENJE OBJEKTIVNIH ELEMENATA KRIVIČNOG DJELA UBISTVA U POMAGANJU IZ ČLANA 166. STAV 2. TAČKA B) U VEZI SA ČLANOM 33. KZ FBiH, PA JE TIME PRVOSTEPENI SUD UČINIO BITNU POVREDU ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČK J) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

Prema navodima iz žalbi branitelja optuženog L.A., prvostepeni sud je prekoračio optužbu na taj način što je u činjenični opis djela, za koje je optuženog L.A. oglasio krivim prvostepenom presudom, dodao navod da je optuženi L.A., za vrijeme prepirke između njega i malodobnog oštećenog M.D., dodao nož malodobnom S.N. koji navod optužnica kantonalnog tužitelja nije sadržavala.

Oredbom člana 295. stav 1. ZKP FBiH („Vezanost presude za optužbu“) propisano je da se presuda može odnositi samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici. Smisao ove odredbe je da osigura u krivičnom postupku ostvarenje značajnih načela krivičnog postupka. Naime, navedenom odredbom osigurava se primjena akuzatorskog načela, u smislu da je tužitelj taj koji određuje predmet postupka, pa, prema tome, i predmet presude, a tom odredbom omogućava se i kontradiktornost glavnog pretresa. Navedena zakonska odredba ima za cilj i osiguranje prava optuženog na odbranu jer optuženi, putem sadržaja optužnice, mora biti upoznat sa djelom za koje se tereti kako bi mogao pripremiti svoju odbranu. Osim toga, ova odredba ima za cilj i da osigura potpuno objektivni položaj suda tokom suđenja. Iz navedenih razloga je zakonom i propisano da prekoračenje optužbe predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka (član 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH).

Pri ocjeni osnovnosti žalbenih navoda stranaka kojima se ukazivalo da je prvostepeni sud svojom presudom prekoračio optužbu ovaj sud je imao u vidu sadržaj i značaj izvršenih izmjena u činjeničnom opisu djela u izreci prvostepene presude u odnosu na opis djela u optužnici.

Iz činjeničnog opisa djela u optužnici proizilazi da su optuženom L.A., u dijelu koji je relevantan za odluku o tome da li je pobijanom presudom prekoračena optužba, stavljene na teret slijedeće radnje: da je, kada je malodobni S.N. izvadio nož, pogledao u nož, potvrdno klimnuo glavom, nešto šapnuo na uho malodobnom S.N. i optuženom T.B., te da je, u namjeri da liše života malodobnog M.D., kako bi malodobnog D. onesposobio, metalnim bokserom koji mu se nalazio na prstima ruke iznenada malodobnog D. udario u predjelu glave, usljed čega mu je potekla krv, da ga je, nakon toga, ponovo udario metalnim bokserom u predjelu vrata u više navrata, da se zajedno sa optuženim T.B. obratio malodobnom S.N. riječima „sad ga“, te da je zajedno sa optuženim T.B. rukama nasilno otvorio vrata tramvaja, zadržavajući ih da ostanu otvorena, a u namjeri da malodobnom S.N. obezbijedi bijeg. Prvostepeni sud je iz činjeničnog opisa djela u izreci svoje presude izostavio navode iz optužnice da je optuženi L.A., nakon što je malodobni S.N. izvadio nož i pokazao mu ga, pogledao u nož i malodobnom S.N. potvrdno klimnuo glavom, a nakon toga, nešto šapnuo na uho malodobnom S.N. i optuženom T.B., potom navod da je radnje, za koje ga je prvostepeni sud oglasio krivim a koje je sadržavao i činjenični opis djela u izreci optužnice (zadavanje više udaraca metalnim bokserom malodobnom M.D.), preduzeo u namjeri da liše života malodobnog M.D. i kako bi malodobnog D. onesposobio, te, konačno, i navod da je, nakon što je sa optuženim T.B. rukama nasilno otvorio vrata

tramvaja, zadržavao ih da ostanu otvorena u namjeri da malodbnom S.N. obezbijedi bijeg. Nasuprot tome, prvostepeni sud je u činjenični opis djela za koje je oglasio krivim optuženog L.A. unio navod da je ovaj optuženi, za vrijeme njegove prepirke sa malodobnim M.D., dodao nož malodobnom S.N.. Na taj način prvostepeni sud je optuženog L.A. presudom oglasio krivim za radnju za koju nije bio optužen optužnicom kantonalnog tužitelja. Takav postupak prvostepenog suda u konkretnom slučaju predstavlja prekoračenje optužbe jer radnja dodavanje noža malodobnom S. od strane optuženog L., po ocjeni prvostepenog suda (strana 18. prvostepene presude), predstavlja odlučnu činjenicu za utvrđivanje objektivnih elemenata krivičnog djela ubistva u pomaganju, za koje je krivično djelo optuženi L.A. oglašen krivim prvostepenom presudom. Zasnivajući takav svoj zaključak na navedenoj radnji optuženog L.A., za koju ga je prvostepeni sud svojom presudom oglasio krivim a za koju nije bio optužen optužnicom kantonalnog tužitelja, prvostepeni sud je prekoračio optužbu jer je u činjenični opis djela u izreci presude, u pogledu optuženog L.A., unio novu značajnu kriminalnu količinu i upravo nju okarakterisao kao odlučnu činjenicu za svoja činjenična i pravna utvrđenja. Na taj način, prvostepeni sud je, kako se to osnovano ukazuje žalbama branitelja optuženog L.A., učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH. Istovremeno, a kako se takođe osnovano ukazuje žalbom braniteljice optuženog L.A., prvostepeni sud je na taj način povrijedio i njegovo pravo na odbranu zagarantovano članom 6. stav 2. ZKP FBiH, kojim je propisano da se optuženom mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama za koje se tereti, a što u konkretnom slučaju optuženom L.A. pomenutim postupkom suda nije bilo omogućeno jer, pošto nije bio terećen od strane tužitelja za radnju za koju ga je sud oglasio krivim našavši pri tome da ona ima karakter odlučne činjenice, optuženi nije ni bio u mogućnosti da se izjasni o toj činjenici.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 09 0 K 001525 09 Kž 4 od 13.01.2010. godine)

12.

Ne postojanje prekoračenja optužbe

Član 312. stav 1. tačka j) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

OZNAČAVANJEM KONKRETNIH RADNJI OPTUŽENOG F.M., ZA KOJE JE ON BIO OPTUŽEN I ZA KOJE JE OGLAŠEN KRIVIM POBIJANOM PRESUDOM KAO „NEČOVJEČNO POSTUPANJE“ A NE KAO „MUČENJE“ KAKO SU ONE BILE OZNAČENE U OPTUŽNICI, NIJE PREKORAČENA OPTUŽBA JER SE PRESUDA ODNOSI NA DJELO KOJE JE BILO SADRŽANO U OPTUŽNICI.

Iz obrazloženja:

Pobijajući prvostepenu presudu zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, branitelj optuženog F.M. u žalbi tvrdi i da je pobijanom presudom prekoračena optužba, čime se ukazuje na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j)

ZKP FBiH. Prema navodima iz žalbe, optužba je prekoračena na taj način što su u optužnici radnje optuženog F.M. označene kao mučenje, fizičko maltretiranje i nanošenje boli, dakle, ne i kao nečovječno postupanje, a da je izrekom pobijane presude ovaj optuženi oglašen krivim zbog nečovječnog postupanja prema ratnim zarobljenicima. Međutim, kako je već navedeno, „nečovječno postupanje“, upravo kao i „mučenje“, je, prije svega, pravni pojam, te je, stoga, pitanje da li određene radnje predstavljaju „mučenje“, što je optuženima bilo stavljeno na teret optužnicom ili „nečovječno postupanje“, kako ih kvalifikuje pobijana presuda, prije svega, pitanje o pravnoj ocjeni određenih radnji. Kako nečovječno postupanje, kao radnja kojom se umišljajno nanosi teška duševna ili tjelesna patnja odnosno povreda ili kao radnja koja predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo predstavlja blaži oblik zabranjenog postupanja nego mučenje koje se, osim onim što je sastavni dio nečovječnog postupanja, karakteriše i posebnim ciljem - iznuđivanje informacija ili priznanja, kažnjavanja, zastrašivanja ili vršenja pritiska na žrtvu ili treću osobu ili diskriminacije, a, koje naznake činjenični opis djela u optužnici nije sadržavao, označavanjem konkretnih radnji optuženog F. M. za koje je on bio optužen i za koje je oglašen krivim pobijanom presudom kao „nečovječno postupanje“, a ne kao „mučenje“, nije prekoračena optužba jer se presuda odnosi na djelo koje je bilo sadržano u optužnici.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 070-0-Kžž-09-000011 od 27.01.2010. godine)

13.

Nepostojanje razloga o odlučniim činjenicama

Član 312. stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

BEZ OBZIRA ŠTO SE U KONKRETNOM SLUČAJU RADILO O POSTUPKU REDOVNE KONTROLE OPRAVDANOSTI PRITVORA U SMISLU ČLANA 151. STAV 1. ZKP FBiH, TO NE ISKLJUČUJE OBAVEZU SUDA ZA POTPUNIM PREISPITIVANJEM OPŠTEG I POSEBNIH UVJETA ZA PRODUŽENJE PRITVORA I DA SVOJE ZAKLJUČKE U VEZI SA NJIHOVIM DALJIM POSTOJANJEM IZNESE U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA. TAKVU OBAVEZU SUD NE MOŽE NADOMJESTITI POZIVANJEM NA RAZLOGE IZ PRETHODNIH RJEŠENJA, S OBZIROM DA SE OPRAVDANOST PRITVORA CIJENI NA OSNOVU OKOLNOSTI KOJE POSTOJE U VRIJEME NJEGOVE KONTROLE U SKLADU SA RAZVOJEM KONKRETNOG KRIVIČNOG POSTUPKA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 001056 10 Kž 2 od 13.01.2010. godine)

14.

Sadržaj pisano izradene presude

Član 312. stav 2. u vezi sa članom 305. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NEOSNOVANO SE ŽALBOM BRANITELJA TVRDI DA JE PRVOSTEPENI SUD UČINIO BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA I TIME ŠTO U PISANO IZRAĐENOJ PRESUDI TOK POSTUPKA NIJE CJELOVITO PRIKAZAN ODNOSNO ŠTO PISMENO IZRAĐENA PRESUDA NE SADRŽI PREGLED PROCESNE HRONOLOGIJE, PA, TAKO, NI NAVODE O TOME DA SU NA POTVRĐENU OPTUŽNICU ULAGANI PRETHODNI PRIGOVORI I DA JE SUDIJA ZA PRETHODNO SASLUŠANJE ODLUČIVAO O TIM PRIGOVORIMA. NAIME, OBAVEZAN SADRŽAJ PISANO IZRAĐENE PRESUDE ODREĐEN JE ČLANOM 305. ZKP FBiH I IZ TIH ZAKONSKIH ODREĐABA JE JASNO DA HRONOLOŠKI PRIKAZ TOKA POSTUPKA NIJE OBAVEZAN ELEMENAT PISANO IZRAĐENE PRESUDE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 000550 09 Kž od 17.02.2010. godine)

15.

Pravilo *reformatio in peus* i pritvor

Član 338. u vezi sa članom 322. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO JE PRETHODNO RJEŠENJE O PRODUŽENJE PRITVORA UKINUTO SAMO NA OSNOVU ŽALBE IZJAVLJENE U KORIST OPTUŽENOG, ONDA SE NA OSNOVU ČLANA 338. U VEZI SA ČLANOM 322. ZKP FBiH NA NOVE ZAKONSKE OSNOVE IZ KOJIH JE PREMA OPTUŽENOM PONOVO PRODUŽEN PRITVOR, PRIMJENJUJE PRAVILO O ZABRANI PREINAČENJA NA GORE (*REFORMATIO IN PEUS*) IZ ČLANA 322. ISTOG ZAKONA. RADI TOGA JE PRVOSTEPENI SUD POGRIJEŠIO KADA JE NAKON UVAŽENJA ŽALBE OPTUŽENOG I UKIDANJA RJEŠENJA PO KOME JE PRITVOR BIO PRODUŽEN IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1. TAČKA B) ZKP FBiH, DONIO NOVO RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA NE SAMO IZ TOG ZAKONSKOG OSNOVA, VEĆ I IZ OSNOVA TAČ. A) I D) POMENUTOG ČLANA, IAKO PROTIV PRETHODNO DONESENOG RJEŠENJA TUŽITELJ NIJE BIO IZJAVIO ŽALBU I PORED TOGA ŠTO JE U PISMENOM PRIJEDLOGU PREDLOŽIO DA SE PRITVOR PRODUŽI I IZ TIH ZAKONSKIH OSNOVA.

Iz obrazloženja:

Pobijajući zakonitost prvostepenog rješenja branitelj u žalbi najprije ističe da je ranijim rješenjem istog suda, koje je uvažanjem žalbe branitelja ukinuto i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, pritvor optuženom bio produžen iz osnova propisanog u članu 146. stav 1. tačka b) ZKP FBiH, a da je novim rješenjem pritvor optuženom produžen iz osnova propisanih u članu 146. stav 1. tačka a), b) i d) ZKP FBiH, dakle, i po osnovima po kojima pritvor optuženom nije bio produžen prethodnim – ukinutim rješenjem o produženju pritvora, a na koje rješenje tužitelj nije podnio žalbu.

Ovaj žalbeni navod branitelja je osnovan. Naime, odredbom člana 338. ZKP FBiH propisano je da se na postupak po žalbi na rješenje shodno primjenjuje i odredba člana 322. ZKP FBiH (zabrana reformatio in peius). To znači da, ukoliko je podnesena žalba samo u korist optuženog, rješenje se ne smije izmijeniti na njegovu štetu. Budući da je novim rješenjem o produženju pritvora optuženom M.J. produžen pritvor i po osnovima iz člana 146. stav 1. tačka a) i d) ZKP FBiH, po kojima mu pritvor nije bio produžen prethodnim rješenjem prvostepenog suda broj 01 0 K 001205 09 Kv od 13.10.2009. godine, koje je uvažanjem žalbe branitelja optuženog ukinuto rješenjem ovog suda 01 0 K 001205 09 Kž od 02.11.2009. godine kada je predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, očito je da je povodom žalbe koja je bila podnesena samo u korist optuženog donijeto novo rješenje na njegovu štetu, te da je time postupljeno protivno odredbi člana 322. ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 01 0 K 001205 09 Kž 2 od 02.12.2009. godine).

GRAĐANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

16.

**Član 15., član 21. i član 25. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima
Član 250., 251. i 252. Porodičnog zakona F BiH**

STICANJE KOJE PREDSTAVLJA BRAČNU STEČEVINU NE OSTVARUJE SE SAMO U ZAJEDNICI KOJU ČINE MUŽ I ŽENA, VEĆ I U ŠIROJ PORODIČNOJ ZAJEDNICI, PRI ČEMU JE SVAKI BRAČNI PARTNER OVLAŠĆEN DA PREMA OSTALIM ČLANOVIMA TE ŠIRE ZAJEDNICE ŠTITI STEČENU IMOVINU KOJA ZAJEDNIČKI PRIPADA BRAČNIM PARTNERIMA.

U TAKVOJ SITUACIJI UKUPNI SUVLASNIČKI DIO BRAČNIH PARTNERA U ODNOSU NA SUVLASNIČKE DIJELOVE OSTALIH ČLANOVA ŠIRE PORODIČNE ZAJEDNICE IMA SE UTVRDITI PREMA KRITERIJIMA KOJI VAŽE ZA STICANJE SUVLASNIŠTVA (DOKAZANI FAKTIČKI DOPRINOS), A ZATIM SE TAKO UTVRĐEN SUVLASNIČKI DIO IMA PODIJELITI IZMEĐU BRAČNIH PARTNERA PO PRAVILIMA ZA DIOBU ZAJEDNIČKI STEČENE IMOVINE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001242 od 24.12.2009. godine)

17.

Član 21. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

SUDIONIK U ZAJEDNIČKOM VLASNIŠTVU NE MOŽE RASPOLAGATI NI SA JEDNIM DIJELOM ZAJEDNIČKIH STVARI BEZ SAGLASNOSTI OSTALIH NOSILACA PRAVA ZAJEDNIČKOG VLASNIŠTVA, VEĆ SAMO IMA PRAVO DA TU ZAJEDNICU PRETVORI U SUVLASNIČKU ZAJEDNICU, A NAKON TOGA ZAHTJEVA I DIOBU, UZ PRAVO DA SAMOSTALNO RASPOLAŽE SVOJIM SUVLASNIČKIM DIJELOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001162 od 18.03.2010. godine)

18.

Član 27. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

Član 70. Uredbe sa zakonskom snagom o šumama i

Član 44. stav 7. Zakona o šumama

ISKLJUČENA JE MOGUĆNOST STICANJA PRAVA VLASNIŠTVA GRAĐENJEM NA ŠUMSKOM ZEMLJIŠTU U DRŽAVNOJ SVOJINI.

Iz obrazloženja:

Odredbe o stjecanju prava vlasništva građenjem na tuđem zemljištu se ne mogu primjeniti na slučaj kada subjekt prava vlasništva gradi na zemljištu na kome se vlasništvo po samom zakonu (originarno) ne može steći.

Ovo pravo je isključeno u pogledu šume i šumskog zemljišta, kako je to određeno odredbama člana 70. u vezi sa članom 4. Uredbe sa zakonskom snagom o šumama ("Službeni list R BiH" broj 23/93) važeće na dan nastanka spornog odnosa, odnosno član 44. stav 7. u vezi sa članom 2. stav 1. 2. 3. i 4. Zakona o šumama ("Službene novine F BiH" broj: 20/02, 29/03 i 37/04), važećeg na dan presuđenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001655 od 04.02.2010. godine)

19.

Član 43. stav 3. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

KADA U MOMENTU PODNOŠENJA REIVINDIKACIONE TUŽBE STVARI, ČIJI SE POVRAT TRAŽI, NISU U POSJEDU TUŽENOG, NE MOŽE SE PREMA TUŽENOM OSNOVANO POSTAVITI NI ALTERNATIVNI ZAHTEJ ZA PLAĆANJE NJIHOVE NOVČANE PROTUVRIJEDNOSTI ZA KOJI BI U POGLEDU ZASTARE VAŽILA ODREDBA ČLANA 43. STAV 3. ZAKONA O VLASNIČKO-PRAVNIM ODNOSIMA. U TAKVOJ SITUACIJI PREMA TUŽENOM SE, UZ ISPUNJENJE OPŠTIH PRETPOSTAVKI ODŠTETNE ODGOVORNOSTI, OSNOVANO MOŽE POSTAVITI SAMO OBLIGACIONO-PRAVNI ZAHTEJ ZA NAKNADU ŠTETE, ZA KOJI U POGLEDU ZASTARIJEVANJA VAŽE ODREDBE ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 45 0 P 003531 09 Rev od 11.02.2010. godine)

20.

Član 43. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

KORISNIK PRIVREMENOG GRAĐEVINSKOG OBJEKTA, DO UKLANJANJA TOG OBJEKTA NA OSNOVU ODLUKE NADLEŽNOG ORGANA, UŽIVA SUDSKU ZAŠTITU KOJA PRIPADA VLASNIKU.

PRIVREMENI OBJEKAT, DO UKLANJANJA BEZ NAKNADE, IMA UPOTREBNU VRIJEDNOST I MOŽE BITI OBJEKT PRAVA VLASNIŠTVA. KADA SE TAKAV OBJEKAT NE BI TRETIRAO KAO PREDMET PRAVA VLASNIŠTVA, NJEGOVI

GRADITELJ ILI STICALAC NE BI BIO OVLAŠĆEN NA VLASNIČKU TUŽBU PROTIV LICA KOJE MU JE PROTIVPRAVNO ZAUZELO GRAĐEVINSKI OBJEKAT, KAO ŠTO NE BI IMAO NI PRAVO NA NAKNADU ŠTETE PROUZROKOVANE KORIŠTENJEM, OŠTEĆENJEM ILI UKLANJANJEM OBJEKTA BEZ PRAVNOG OSNOVA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Ps 014936 08 Rev od 18.03.2010.godine)

21.

Član 55. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

SUVLASNIK IDEALNOG DIJELA NEPODJELJENE NEKRETNINE NE MOŽE BITI OVLAŠTENIK PRAVA SLUŽNOSTI NA TOJ NEKRETNINI, JER SE PRAVO SLUŽNOSTI MOŽE KONSTITUISATI SAMO NA NEKRETNINI DRUGOG VLASNIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000703 od 11.05.2010. godine)

22.

Član 58. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

KUPOPRODAJNI UGOVOR KOJI SADRŽI ODREDBU O ZASNIVANJU PRAVA STVARNE SLUŽNOSTI, ALI NA OSNOVU KOGA NIJE IZVRŠEN UPIS PRAVA TE STVARNE SLUŽNOSTI U JAVNU KNJIGU, STVARA SAMO OBLIGACIONI ODNOS MEĐU UGOVARAČIMA I NE DJELUJE PREMA SAVJESNOM STICAOCU NEKRETNINE.

Iz obrazloženja:

Pravni posao, u konkretnom slučaju predmetni kupoprodajni ugovor, predstavlja samo pravni osnov sticanja, jer je za sticanje prava stvarne služnosti neophodan i način sticanja, odnosno upis u zemljišnu knjigu, koji za sticanje prava stvarne služnosti, kao stvarnog prava na tuđoj nekretnini, ima konstitutivan značaj. Ako takvog upisa nema, kao što je slučaj u ovoj parnici, pravni posao ostaje u području obligacionog prava, pa i u situaciji kada su tuženi, kao ugovorni ovlaštenici tog prava, stupili u posjed i započeli sa vršenjem sadržaja prava stvarne služnosti.

Stoga se savjesnom sticaocu poslužne nekretnine ne može nametnuti teret u vidu služnosti prolaza samo po tom osnovu što je ta služnost postojala kao obligaciono pravno između ranijeg vlasnika nekretnine i ovlaštenika služnosti, a ono je u odnosu na tužitelja upravo takvo, pošto nije upisano u zemljišnu knjigu.

Iznoseći naprijed navedeno pravno stanovište, ovaj revizijski sud nije gubio iz vida stav sudske prakse da i ugovor o zasnivanju prava stvarne služnosti, iako nije izvršen upis tog prava u javnu knjigu, veže ugovarače, tako da bi bio neosnovan zahtjev jednog ugovarača

protiv drugog za utvrđenje da pravo stvarne služnosti ne postoji (Bilten Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine broj 2/1987, sentenca broj 15).

Međutim, u konkretnoj parnici ne radi se o sporu između strana ugovornica kupoprodajnog ugovora od 06.05.1985. godine, u kom slučaju bi bilo mjesta primjeni navedenog stava sudske prakse, niti su tuženi tokom postupka tvrdili da je tužitelj, kao novi vlasnik parcele k.č. br. 876/13 k.o. Podastinje, istu od ranijeg vlasnika stekao sa teretom iz člana V kupoprodajnog ugovora od 06.05.1985. godine. U tom slučaju tužitelj, kao nesavjesni singularni sukcesor ranijeg vlasnika, ne bi mogao osnovano zahtijevati utvrđenje da pravo stvarne služnosti ne postoji, jer je znao za postojanje tog prava i nekretninu kupio sa tim teretom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001262 od 20.11.2009. godine)

OBLIGACIONO PRAVO

23.

Član 67. stav 1. i član 446. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O PREUZIMANJU DUGA MOŽE SE ZAKLJUČITI PROSTOM SAGLASNOŠĆU VOLJA UGOVORNIH STRANA, PA SE POSTOJANJE VOLJE ZA ZAKLJUČENJE TAKVOG NEFORMALNOG UGOVORA MOŽE ISKAZATI I PUTEM ODREĐENIH KONKLUDENTNIH RADNJI.

Iz obrazloženja:

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda, koja su kao pravilna i potpuna prihvaćena od strane drugostepenog suda, mogu se rezimirati na slijedeći način:

Rješenjem od 08.05.1990. godine tuženi je svog radnika (pomoćnik direktora) P.M. uputio na rad u svoje Predstavništvo u Aleksandriji – Egipat na mandatni period od četiri godine, počev od 15.08.1990. godine, raspoređujući ga na poslove rukovodioca Predstavništva. Odlukom od 12.02.1996. godine tuženi je P.M. produžio mandat do opoziva, tako da je P.M. na poslovima rukovodioca Predstavništva u Aleksandriji radio do 17.07.1997. godine.

Generalni direktor tuženog podnio je dana 07.05.1990. godine R SUP SRBiH Sarajevo, tadašnjem poslodavcu tužiteljice, zahtjev da se tužiteljici, radi odlaska i boravka sa bračnim drugom P.M. u inostranstvo, umirovi radni odnos na period od četiri godine, počev od 15.08.1990. godine. U istom zahtjevu tuženi je naveo da će on sam snositi troškove produženog penzijsko-invalidskog osiguranja tužiteljice za svo vrijeme njenog boravka sa suprugom u inostranstvu.

Rješenjem SIZ-a PIO BiH, Filijala Sarajevo od 31.10.1990. godine tužiteljici je utvrđeno svojstvo osiguranika u produženom penzijskom i invalidskom osiguranju počev od 15.08.1990. godine i utvrđena osnovica osiguranja.

Tuženi je za tužiteljicu vršio uplate doprinosa za produženo penzijsko i invalidsko osiguranje zaključno sa 09.02.1992. godine, nakon čega je prestao vršiti uplate navedenih doprinosa.

Rješenjem DF PIO BiH od 10.12.1998. godine utvrđeno je da doprinosi za produženo penzijsko i invalidsko osiguranje za preostali period od 10.02.1992. godine do 17.07.1997. godine iznose 14.544,00 KM i da je tužiteljica navedeni iznos dužna platiti u roku od osam dana od dana donošenja rješenja.

Tužiteljica se obraćala tuženom sa zahtjevom da izvrši preuzetu obavezu uplate doprinosa. Povodom navedenog zahtjeva na sjednici Upravnog odbora od 19.12.2002. godine, tuženi je donio zaključak da zbog trenutnih finansijskih teškoća odloži razmatranje zahtjeva dok se za to ne steknu povoljniji uslovi.

Odluku o odbijanju tužbenog zahtjeva prvostepeni sud je, imajući u vidu iznesena činjenična utvrđenja, zasnovao na pravnom zaključku da okolnost što je tuženi u jednom periodu vršio uplate doprinosa za tužiteljicu i „eventualno obećao vršiti i dalje ove uplate“ ne stvara obavezu tuženog da uplati preostale doprinose, jer on nije zakonski obveznik plaćanja navedenih doprinosa, već sama tužiteljica, niti je bilo kojim aktom svog nadležnog organa preuzeo takvu obavezu.

Osnovano revidentica u reviziji ukazuje da je drugostepena presuda, kojom je kao pravilan prihvaćen pravni zaključak prvostepenog suda i potvrđena njegova odluka, zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Odredbom člana 69. Zakona o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Službeni list SFRJ“ broj 23/82 – 44/90) bilo je propisano da se u staž osiguranja računa i vrijeme provedeno po prestanku obaveznog osiguranja za koje je plaćen doprinos (produženo osiguranje).

Pravilno su nižestepeni sudovi u tumačenju navedene zakonske odredbe zaključili da je produženo osiguranje dobrovoljno osiguranje, koje se priznaje na zahtjev osiguranika, u konkretnom slučaju tužiteljice, i da je osiguranik obveznik uplate doprinosa za produženo osiguranje, ali su pri odlučivanju o tužbenom zahtjevu ispustili iz vida odredbe Zakona o obligacionim odnosima o preuzimanju duga (član 446. ZOO), odnosno odredbe o preuzimanju ispunjenja (član 453. ZOO).

Odredbom člana 446. stav 1. ZOO propisano je da se preuzimanje duga vrši ugovorom između dužnika i trećeg lica (preuzimaoca), na koji je pristao povjerilac.

Prema stavu trećem istog zakonskog člana pretpostavlja se da je povjerilac dao svoj pristanak ako je bez ograde primio neko ispunjenje od preuzimaoca, koje je ovaj učinio u svoje ime.

Dakle, preuzimanje duga je ugovor između dužnika (u konkretnom slučaju tužiteljice, kao obveznik plaćanja doprinosa) i trećeg lica (u konkretnom slučaju tuženi), na koje je pristao povjerilac (u konkretnom slučaju DF PIO BiH).

Ugovor o preuzimanju duga može se zaključiti prostom saglasnošću volja ugovornih strana (član 446. u vezi sa članom 67. stav 1. ZOO), pa se postojanje volje za zaključenje takvog neformalnog ugovora može iskazati i putem određenih konkludentnih radnji.

Kako se svojstvo osiguranika u produženom penzijskom i invalidskom osiguranju priznaje samo na zahtjev osiguranika, a imajući u vidu nesporno utvrđenje činjenice da se tuženi, prije nego što je tužiteljica podnijela zahtjev nadležnom organu za priznanje produženog osiguranja, obratio njenom poslodavcu sa zahtjevom da se umirovi njen radni

odnos, uz navod da će sam snositi troškove njenog produženog penzijskog i invalidskog osiguranja, može se van svake razumne sumnje izvesti zaključak da je navedenim zahtjevima prethodio usmeni dogovor između tužiteljice i tuženog o svim aspektima njenog radno-pravnog statusa za vrijeme boravka u inostranstvu, pa tako i o preuzimanju obaveze tuženog da za tužiteljicu plaća predmetne doprinose.

Drugim riječima, logičnom slijedu životnog događaja ne bi odgovaralo da tuženi upućuje zahtjev poslodavcu tužiteljice u kome se obavezuje da će plaćati predmetne doprinose, koju obavezu i ispunjava do 09.02.1992. godine, a da prethodno od strane tužiteljice nije upoznat da ona želi koristiti mogućnost produženog osiguranja i da sa istom nije ugovorio da će on umjesto nje izvršavati obavezu plaćanja doprinosa.

Najzad, ni na sjednici svog Upravnog odbora od 19.12.2002. godine tuženi ne negira postojanje svoje obaveze, već je njeno ispunjenje prolongirao do sticanja materijalnih mogućnosti za njeno ispunjenje, pa se i sa osnova te činjenice nameće kao logičan zaključak o postojanju ugovora o preuzimanju duga.

Prema činjeničnim utvrđenjima nižestepenih sudova SIZ PIO BiH, kao pravni prednik DF PIO BiH, primio je ispunjenje uplata doprinosa od strane tuženog za period od 15.08.1990. godine do 09.02.1992. godine, pa se u skladu sa odredbom člana 446. stav 3. ZOO ima zaključiti da je povjerilac dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga.

Iz sadržaja dokaza izvedenih u postupku ne može se izvesti zaključak da tuženi, prilikom uplata doprinosa za period od 15.08.1990. do 09.02.1992. godine, nije povjeriocu stavio do znanja da on ispunjenje vrši kao svoju obavezu (član 446. stav 3. ZOO), tim više što iz sadržaja rješenja SIZ-a PIO BiH, kojima je za pojedine godine utvrđivana osnovica osiguranja, proizilazi da su ta rješenja dostavljana na plaćanje tuženom.

U hipotezi da tuženi isplate nije vršio u svoje ime (kao svoju obavezu) i da shodno tome ne važi pretpostavka da je povjerilac dao pristanak na ugovor o preuzimanju duga, tužbeni zahtjev bi bio osnovan sa stanovišta odredbe člana 453. ZOO.

Do preuzimanja ispunjenja (član 453. stav 1. ZOO) dolazi ugovorom između dužnika i trećeg lica kojim treći preuzima obavezu da umjesto dužnika ispuni dužnu činidbu.

Navedeni ugovor proizvodi pravne učinke samo između ugovornih strana (povjerilac ne stiče nikakva prava prema trećem licu), ali dužnik ima pravo od trećeg zahtjevati da ovaj povjeriocu blagovremeno i uredno ispuni dužnikov dug, a konkretna činjenično pravna situacija, u najnepovoljnijoj hipotezi za tužiteljicu, ukazuje na postojanje ugovora o preuzimanju ispunjenja.

Uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje preduslov je za ostvarivanje prava na penziju, pa se na ove obaveze ne može primijeniti zastarni rok iz člana 106. Zakona o radu, jer se ne radi o takvoj vrsti potraživanja koje podliježe zastarijelosti (član 3. stav 2. u vezi sa članom 82. stav 5. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju), pa je neprihvatljiv tuženikov prigovor zastarijelosti predmetnog zahtjeva.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001012 od 10.11.2009. godine)

24.

Član 79. Zakona o obligacionim odnosima

KAPARA SE DAJE U TRENUTKU ZAKLJUČENJA UGOVORA KAO ZNAK DA JE UGOVOR NASTAO I KAO SREDSTVO OBEZBJEĐENJA IZVRŠENJA TOG UGOVORA.

ONA SE MORA IZRIČITO UGOVORITI, PA SE POSTOJANJE UGOVORA O KAPARI NE MOŽE PRETPOSTAVLJATI SAMO NA OSNOVU ČINJENICE DA JE KUPAC U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA DAO PRODAVCU IZVJESTAN NOVČANI IZNOS.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001132 od 24.12.2009. godine)

25.

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima

OKOLNOST DA TUŽITELJICA, KAO PRODAVAC, U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA O PRODAJI STANA NIJE BILA UPISANA U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI KAO VLASNIK STANA NEMA ZA POSLJEDICU NIŠTAVOST UGOVORA UKOLIKO SE TUŽITELJICA, NAKON ZAKLJUČENJA TOG UGOVORA, UKNJIŽILA KAO VLASNIK STANA, NAKON ČEGA SE I KUPAC, OSNOVOM UGOVORA O PRODAJI STANA, UKNJIŽIO KAO VLASNIK STANA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001687 od 15.09.2009. godine)

26.

Član 148. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVORNI ODNOS IZMEĐU DVA LICA NE PROTEŽE SE NA UGOVORNI ODNOS JEDNOG OD NJIH I TREĆEG LICA, JER UGOVOR, U PRAVILU, STVARA PRAVA I OBAVEZE SAMO ZA UGOVORNE STRANE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000212 od 09.03.2010. godine)

27.

Član 210. i član 211. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVNO LICE, KOJE KAO DAVALAC STANA NA KORIŠTENJE ULOŽI SVOJA NOVČANA SREDSTVA U RENOVIRANJE STANA PRIVREMENOG KORISNIKA, INAČE DIREKTORA TOG PRAVNOG LICA, A KOGA NA TO ULAGANJE NE OBAVEZUJE NITI JEDNA ZAKONSKA ILI UGOVORNA ODREDBA, NE MOŽE OSNOVANO, PO ISELJENJU PRIVREMENOG KORISNIKA, ZAHTIJEVATI OD

PREDRATNOG NOSIOCA STANARSKOG PRAVA POVRAT TIH ULOŽENIH SREDSTAVA POZIVOM NA ODREDBE O STICANJU BEZ OSNOVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000216 od 01.04.2010. godine)

28.

Član 210. i član 394. Zakona o obligacionim odnosima

STICALAC BEZ OSNOVA VRAĆA SVE ONO ŠTO JE NEOSNOVANO STEKAO, BEZ OBZIRA NA SVOJU SAVJESNOST ILI NESAVJESNOST, KOJA JE ZNAČAJNA SAMO ZA PITANJE VRAĆANJA PLODOVA I PLAĆANJE ZATEZNIH KAMATA, PRI ČEMU SE PRVENSTVENO VRŠI USPOSTAVA PRIJAŠNJEG STANJA BILO DA SE RADI O INDIVIDUALNO ODREĐENOJ STVARI, GENERIČKOJ STVARI ILI O SUMI NOVCA.

ISKLJUČENA JE MOGUĆNOST REVALORIZACIJE PRIMLJENE SUME NOVCA NJENIM PRETVARANJEM U DRUGU VALUTU (NJEMAČKU MARKU) TE POTOM PRETVARANJE OVE U VAŽEĆU DOMAĆU VALUTU NA DAN PRESUĐENJA, JER BI TAKVIM POSTUPANJEM BILO IZIGRANO NAČELO MONETARNOG NOMINALIZMA IZRAŽENO U ČLANU 394. ZOO, KOJE PODRAZUMIJEVA ISPLATU ONOG BROJA NOVČANIH JEDINICA NA KOJI OBAVEZA GLASI.

Iz obrazloženja:

Ukoliko se sagleda da je drugotuženi na dan 26.04.1992. godine stekao bez osnova iznos od 4,200.000 tadašnjih yu dinara, slijedom izloženih pravila materijalnog prava, predstojala bi njegova obaveza vraćanja navedenog iznosa, dakle određenog broja novčanih jedinica koji je pravno neosnovano prešao iz imovine tužitelja u njegovu imovinu (član 210. stav 1. poslijednji red i 214. ZOO).

Međutim, po prinudnim odredbama Zakona o novcu („Službeni list RBiH“, broj 8/92 i 13/94), te Uredbe Vlade RBiH o sprovođenju tog zakona („Službeni list RBiH“, broj 13/92) sve obaveze iskazane u yu dinarima sa stanjem na dan 17.08.1992 godine, konvertovane su u BH dinare, po kursu zamjene 10:1. Kasnijim Zakonom o promjeni vrijednosti dinara („Službeni list RBiH“, broj 16/9 i 33/94) utvrđena je nova vrijednost BH dinara, tako da novi BH dinar vrijedi 10.000 postojećih dinara. Primjena ovoga zakona je otpočela 15.07.1994. godine. Zakonom o Centralnoj banci BiH („Službeni list BiH“, broj 12/97, „Službeni glasnik BiH“, broj 16/97 i „Službene novine FBiH“, broj 16/97) koji je stupio na snagu 11.08.1997. godine i Odlukom Upravnog odbora Centralne banke BiH („Službene novine BiH“, broj 1/98) je uvedena monetarna jedinica KM, te izvršena konverzija tako da 100 BH dinara čini iznos od 1 KM. Odredbama člana 16. Zakona o deviznom poslovanju („Službene l RBiH“, broj 35/98) je određeno da je službeni devizni kurs domaće valute fiksiran i iznosi jedna Konvertibilna marka za jednu njemačku marku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001688 od 23.02.2010. godine)

29.

Član 262. Zakona o obligacionim odnosima

VLASNICI ILI OSNIVAČI PRAVNOG LICA NISU AKTIVNO LEGITIMISANI U SPORU RADI ISPUNJENJA UGOVORA ZAKLJUČENOG IZMEĐU TOG PRAVNOG LICA I DRUGOG PRAVNOG LICA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001066 od 23.02.2010. godine)

30.

Član 288. Zakona o obligacionim odnosima

ZABILJEŽBA PRAVA IZVRŠENJA U KORIST POVJERIOCA NA NEKRETNINAMA DUŽNIKA, NA KOJIMA JE SA PRVENSTVENIM REDOM NAMIRENJA ZASNOVANA I HIPOTEKA U KORIST TREĆEG LICA (BANKA), U KONKRETNOM SLUČAJU NE PREDSTAVLJA ODGOVARAJUĆI DOKAZ OBEZBJEĐENJA POVJERIOČEVOG POTRAŽIVANJA, PA DUŽNIK NE MOŽE OSNOVANO ZAHTIJEVATI OD POVJERIOCA DA MU VRATI NJEGOVU STVAR KOJU OVAJ DRŽI PO OSNOVU PRAVA ZADRŽAVANJA.

Iz obrazloženja:

Nižestepni sudovi su utvdili:

da je tužitelj zemljišno knjižni vlasnik nekretnina predmet spora, a pravo vlasništva upisom u zemljišne knjige stekao temeljem kupoprodajnog ugovora broj: OV:1884/01,

da je pod brojem P-99/98 kod Općinskog suda u Orašju vođen spor po tužbi Nusreta i Hikmeta Halilovića protiv tuženog Marka Todorovića pravnog prednika tužitelja (ranijeg vlasnika spornih nekretnina koje je prodao tužitelju Darku Matiću),

da je Marko Todorović navedenom presudom obavezan da tuženim (tada tužiteljima) Halilovićima isplati 100.000,00 KM sa kamatama i troškovima postupka, da je tom presudom (P-99/98) u korist Halilovića utvrđeno pravo pridržaja na nekretninama predmet sada ovog spora do izmirenja obaveze Marka Todorovića,

da su tuženi u posjedu predmetnih nekretnina,

da prednik (Todorović) nije izmirio sve obaveze prema tuženim (Halilovićima),

da su tuženi-Halilovići u izvršnom postupku na osnovu rješenja I-4/04 zabilježbi pravo izvršenja radi namirenja novčane tražbine na nekretninama u zk. ulošcima 1178, 1298, 1297 k.o Obudovac,

da je na nekretninama iz navedenih zk.ul. pored zabilježbe prava tuženih Halilovića izvršena i zabilježba prava kreditora po osnovu ugovora o kreditu koji je podigao Todorović (po redu namirenja tuženi Halilovići su prema izvadku broj: 176/05 za zk. ul.1178. treći, dok su u istom zk. ul. 1178 prema zk izvadku 22.2.2007.godine upisani kao jedni sa pravom izvršenja radi namirenja novčane tražbine, u 1297 četvrti i u 1298 peti).

Na osnovu navedenog činjeničnog utvrđenja drugostepeni sud donosi pobijanu odluku iz razloga koje je naveo, a koje ovaj sud prihvata u cijelosti.

Odredbom člana 288. Zakona o obligacionim odnosima (u daljem tekstu ZOO) je propisano da je povjerilac dužan vratiti stvar dužniku ako mu ovaj pruži odgovarajući dokaz obezbjeđenja njegovog potraživanja.

Suprotno tvrdnjama revidenta, i ovaj sud smatra, obzirom na činjenično utvrđenje nižestepeni sudova kojim je vezan, da zaključak drugostepenog suda, da provedenim dokazima dužnik (tužitelj) nije pružio odgovarajuće obezbjeđenje za namirenje tražbine povjerioca (tuženih Halilovići) i da stoga oni nisu dužni nekretnine predmet spora predati tužitelju, pa nema ni pogrešne primjene člana 288. ZOO kao relevantnog materijalnog prava za odlučivanje u ovom spornom odnosu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 25 0 P 007569 08 Rev od 09.02.2010. godine)

31.

Član 361., član 373. i član 375. Zakona o obligacionim odnosima

Član 19. stav 1. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

ZASTARA ZAHTJEVA ZA ISPLATU ZAKUPNINE KOD UGOVORA O ZAKUPU KOJIM JE OBAVEZA ZAKUPCA ZA PLAĆANJE ZAKUPNINE ODLOŽENA DO NAMIRENJA NJEGOVIH SREDSTAVA ULOŽENIH U PREDMET ZAKUPA POČINJE TEĆI OD NASTUPANJA UGOVORENOG ODLOŽNOG USLOVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 Ps 044546 09 Rev od 20.03.2010. godine)

32.

Član 366. i član 387. Zakona o obligacionim odnosima

UTVRĐIVANJE UNUTRAŠNJEG DUGA FEDERACIJE ZA ODREĐENE OBAVEZE I U ODREĐENOM PERIODU PUTEM POSEBNOG ZAKONA, UZ UTVRĐIVANJE PROPISANOG NAČINA I ROKA IZMIRENJA TIH OBAVEZA, NEMA PRAVNI ZNAČAJ PRIZNANJA DUGA NITI PRAVNI ZNAČAJ ODRICANJA OD ZASTARIJELOSTI, JER SAMO JASNO, ODREĐENO I BEZUSLOVNO PRIZNANJE DUGA OD STRANE OVLAŠTENOG LICA DUŽNIKA DOVODI DO PREKIDA ZASTARIJEVANJA.

PRI DONOŠENJU NAVEDENOG ZAKONA FEDERACIJA NIJE POSTUPALA KAO DUŽNIK, VEĆ KAO JAVNA VLAST.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000474 od 09.03.2010. godine)

33.

Član 366., član 1089. i član 1093. Zakona o obligacionim odnosima

PISMENI PROTOKOL ZAKLJUČEN IZMEĐU PRAVNIH LICA KOJIM TA LICA POTVRĐUJU POSTOJANJE I VISINU MEĐUSOBNIH DUGOVANJA I POTRAŽIVANJA PROISTEKLIH IZ RATNOG PERIODA PREDSTAVLJA UGOVOR O PORAVNANJU, ALI ISTOVREMENO IMA I PRAVNI ZNAČAJ PRIZNANJA ZASTARJELE OBAVEZE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000198 od 15.04.2010. godine)

34.

Član 366. stav 1. i član 387. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

ZAPISNIK SA SJEDNICE NA KOJOJ JE SAMO POKRENUTA INICIJATIVA ZA DONOŠENJE ODLUKE O NAČINU ISPLATE NEISPLAĆENIH RAZLIKA PLAĆA NEMA ZNAČAJ PRIZNANJA DUGA NITI ZNAČAJ PISMENOG PRIZNANJA ZASTARJELE OBAVEZE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 63 0 P 000122 09 Rev od 02.03.2010. godine)

35.

Član 371. i član 374. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVOR O KREDITU NIJE „USLUGA“ KOJU IMA U VIDU ČLAN 374. ZOO TAKO DA POTRAŽIVANJE BANKE IZ UGOVORA O KREDITU, NEOVISNO OD TOGA ŠTO JE ZAKLJUČEN IZMEĐU DVA PRAVNA LICA, ZASTARIJEVA U PETOGODIŠNJEM ZASTARNOM ROKU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000847 od 15.10.2009. godine)

36.

Član 376. Zakona o obligacionim odnosima

NA ZASTARJELOST ZAHTJEVA ZA ISPLATU NAKNADE ŠTETE SA OSNOVA POVREDE NA RADU PRIMJENJUJU SE ODREDBE ČLANA 376. ZOO. ZASTARA POČINJE TEĆI OD DANA KADA JE UTVRĐENA INVALIDNOST ZAPOSLENIKA, ODNOSNO OD DANA KADA ZBOG RASPOREĐIVANJA NA DRUGO RADNO MJESTO ZAPOSLENIK PRIMA MANJU PLAĆU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-06-000400 od 08.05.2007. godine)

37.

Član 376. i član 377. Zakona o obligacionim odnosima

ZASTARJELOST ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE IZ OSNOVA ODGOVORNOSTI PRAVNOG LICA ZA ŠTETU KOJU SU PROUZROKOVALI NJEGOVI ORGANI U VRŠENJU ILI U VEZI SA VRŠENJEM SVOJIH FUNKCIJA OCJENJUJE SE PREMA PRAVILIMA MATERIJALNOG PRAVA SADRŽANIM U ODREDBAMA ČLANA 376. ZOO.

DUŽI ROK ZASTARJELOSTI ZAHTJEVA ZA NAKNADU ŠTETE SADRŽAN U ODREDBAMA ČLANA 377. ZOO BI SE MOGAO PRIMJENITI SAMO ZA SLUČAJ DA JE ŠTETA PROUZROKOVANA KRIVIČNIM DJELOM ODGOVORNOG LICA ORGANA ZA ČIJI RAD ODGOVARA PRAVNO LICE.

U TOM SLUČAJU POSTOJI MOGUĆNOST PRIMJENE NAVEDENOG DUŽEG ROKA ZASTARJELOSTI SAMO U ODNOSU NA OSUĐENA LICA I LICA KOJA ZA NJIH ODGOVARAJU.

Iz obrazloženja:

Prema sadržajima spisa predmeta vidljivo je da je predmet spora tužbeni zahtjev tužitelja opredijeljen na isplatu materijalne štete u označenom iznosu, zasnovanom na činjeničnim tvrdnjama da je u periodu od 24.12.1995. godine do 16.07.1996. godine na njegovim prodajnim objektima izvršeno više radnji podmetanja požara i eksplozivnih naprava, čime je tužitelju pričinjena šteta, za koju odgovaraju tuženi iz razloga što je tužitelj za ove događaje podnio prijave nadležnim organima za otkrivanje izvršilaca krivičnih djela, ali povodom ovih nadležni organi unutrašnjih poslova odnosno tužilaštva da nisu preduzeli niti jednu radnju na otkrivanju izvršilaca navedenih djela. Tuženi da su postupanjem u skladu sa zakonom preduzeli potrebne mjere i otkrili izvršioce navedenih radnji bi omogućili tužitelju da od tih osoba koje su štetu uzrokovale zatraži naknadu štete, u čemu je uskraćen nepreduzimanjem navedenih radnji. Dakle, odgovornost tuženih za nastalu štetu tužitelju da zasniva iz osnova odgovornosti sadržanom u odredbama člana 172. Zakona o obligacionim odnosima, na koje se i poziva u pravnom osnovu istaknutog tužbenog zahtjeva.

Rješavajući po navedenom zahtjevu, u odnosu na koji su tuženi istakli prigovor zastarjelosti zahtjeva zbog proteka opšteg zastarnog roka od pet godina od dana nastanka štete, prvostepeni sud utvrđujući odlučne činjenice za donošenje odluke o istaknutom prigovoru, koje se svode na to da se posljedni štetni događaj na kojem tužitelj zasniva osnov za naknadu štete desio dana 06.07.1996. godine, a da je tužitelj tužbu protiv tuženih podnio dana 07.10.2005. godine, izvodi zaključak da je zahtjev tužitelja zastario iz razloga što je istekao petogodišnji rok zastarjelosti od dana kada je šteta nastala sadržan u odredbama člana 376. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 57/89, „Službeni list SR BiH“, broj: 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine F BiH“, broj: 29/03 - preuzeti – nadalje ZOO) dosljedno čemu se tužitelj imao sa tužbenim zahtjevom odbiti kao neosnovanim.

Odlučujući o izjavljenoj žalbi tužitelja protiv navedene presude prvostepenog suda drugostepeni sud pobijanom presudom u cjelosti prihvata navedena činjenična utvrđenja

odlučna za donošenje odluke o istaknutom prigovoru zastarjelosti, te zaključak prvostepenog suda zasnovan na navedenim odredbama pravila materijalnog prava na koja se ovaj poziva. Vršeci ocjenu žalbenih navoda tužitelja u kojima smatra da je razjašnjenje istaknutog prigovora zastarjelosti zahtjeva trebalo sagledati prema pravilima materijalnog prava sadržanim u odredbama člana 377. ZOO, dakle, kao na naknadu štete nastale krivičnim djelom, tako da je primjenom navedene zakonske odredbe rok zastarjelosti u trajanju vremena isteka roka za krivično gonjenje učinitelja, koji da nije istekao, drugostepeni sud ne prihvata. Smatra da su ovi pravno neutemeljeni iz razloga što nije dokazano da je do štete došlo izvršenjem krivičnog djela, niti je dokazano ko je odgovorno lice u odnosu na tužene, za koje bi predstojala odgovornost samo u slučaju da je nastala šteta smrću ili tjelesnom povredom usljed terorističkih akata, kako je određeno članom 180. ZOO, o čemu nije riječ u ovoj pravnoj stvari.

Neosnovano tužitelj nalazi postojanje revizijskog razloga u vidu pogrešne primjene materijalnog prava u pobijanoj presudi u tvrdnjama da je osnov njegovog tužbenog zahtjeva na kojem zasniva odgovornost tuženih za štetu koju njihovi organi prouzrokuju trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija, pa kako je tužitelju šteta nastala izvršenjem krivičnog djela izazivanje opće opasnosti, to je u okviru zastarjelosti krivičnog gonjenja za ovo krivično djelo trebalo sagledati i istaknuti prigovor zastarjelosti zahtjeva, koji rok da nije istekao, tako da je pobijana presuda donešena uz povredu materijalnog prava.

Navedeno stoga što zastarjelost zahtjeva za naknadu štete iz osnova odgovornosti za štetu koju su prouzrokovali njihovi organi u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija se ocjenjuje prema pravilima materijalnog prava sadržanim u odredbama člana 376. ZOO, kako je to pravilno ocijenjeno po nižestepenim sudovima.

Duži rok zastarjelosti naknade štete sadržan u odredbama člana 377. ZOO u odnosu na nastalu štetu iz osnova člana 172. ZOO bi se mogao primjeniti samo za slučaj da je ova prouzrokovana krivičnim djelom odgovornog lica organa za čiji rad odgovaraju tuženi, što tužitelj i ne tvrdi, tako da je njegovo pozivanje na navedeni izuzetni duži rok zastarjelosti neosnovan, jer ne postoji mogućnost primjene navedenog izuzetnog dužeg roka zastarjelosti za slučaj da je šteta nastala krivičnim djelom lica za čije radnje ne odgovaraju tuženi u odnosu na ove sve i da je to utvrđeno osuđujućom odlukom krivičnog suda, u kom slučaju bi se ovaj rok zastarjelosti primjenio samo u odnosu na osuđena lica i lica koja za njih odgovaraju, među koje ne spadaju tuženi.

Navedena revizijska tvrdnja tužitelja bi imala svoja uporišta za slučaj da je zahtjev za naknadu štete istaknut u odnosu na učinioce krivičnog djela, posljedica kog je nastala šteta tužitelju, da je u odnosu na ove pravosnažnom osuđujućom presudom krivičnog suda utvrđeno postojanje krivičnog djela i odgovornost istih za učinjeno krivično djelo ili pak da je izuzetno ukoliko postoje procesne smetnje zbog kojih je bilo apsolutno nemoguće da se protiv učinioaca krivičnog djela krivični postupak pokrene i okonča, sam parnični sud, rješavajući o istaknutom prigovoru zastarjelosti, utvrdi kao prethodno pitanje da li je šteta prouzrokovana radnjom koja u sebi sadrži elemente krivičnog djela, kako bi se saglasno načelu pružanja jače zaštite pravu oštećenog na naknadu štete prouzrokovane krivičnim djelom, primijeni posebna pravila o zastarjelosti zahtjeva za naknadu štete iz člana 377. ZOO. Međutim, u konkretnoj pravnoj stvari, gdje je nesporno izostalo vođenje krivičnog postupka, navedena mogućnost nije postojala jer na strani tuženih i ne predstoji

odgovornost za nastalu štetu koju izvrše lica radnjama izvršenja koja se ne mogu podvesti pod osnov odgovornosti sadržan u odredbama člana 172. ZOO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-07-001760 od 24.02.2009. godine)

38.

Član 939. Zakona o obligacionim odnosima

ŠTETNIK KOJI NIJE SUDJELOVAO U PARNICI U KOJOJ JE ZAKLJUČENA SUDSKA NAGODBA IZMEĐU OŠTEĆENOG I DRUŠTVA ZA OSIGURANJE, KAO OSIGURAVAČA, OVLAŠTEN JE U REGRESOJ PARNICI KOJU PROTIV NJEGA VODI OSIGURAVAČ ISTAĆI SVE ONE PRIGOVORE KOJE BI MOGAO ISTAĆI I U POSTUPKU U KOME JE ZAKLJUČENA SUDSKA NAGODBA.

TO ZNAČI DA JE ŠTETNIK OVLAŠTEN DA ISTAKNE OSIGURAVAČU PRIGOVOR ISKLJUČIVE ILI PODJELJENE ODGOVORNOSTI OŠTEĆENOG, PRIGOVOR VISINE ŠTETE ILI PRIGOVOR VLASTITIH MATERIJALNIH PRILIKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 45 0 P 001341 08 Rev od 22.12.2009. godine)

OBLIGACIONO PRAVO - PROUZROKOVANJE ŠTETE

39.

Član 154. Zakona o obligacionim odnosima

Član 89. stav 1. Zakona o službi u oružanim snagama HR HB

ODREDBE ZAKONA O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA, KOJE REGULIŠU ODGOVORNOST TUŽENE ZA RADNJE VOJNE OSOBE U VEZI S OBAVLJANJEM SLUŽBE, NE ISKLJUČUJU SVE OSTALE ZAKONSKE OSNOVE ODGOVORNOSTI, PA TAKO NI ODGOVORNOST TUŽENE KAO IMAOCA OPASNE STVARI.

Iz obrazloženja:

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda mogu se, u bitnom, rezimirati na slijedeći način:

Dana 25.08.1994. godine, oko 10,50 sati, u ugostiteljskom objektu „Sani“ u Orašju D.K. sin N. tada pripadnik 105. Modričke HVO brigade, iz automatske puške tipa „Litvanka“, vlasništvo navedene brigade, iz neposredne blizine je ispalio dva kratka rafala u K.Đ. i to u predjelu grudnog koša i glave, od kojih ozljeda je ista trenutno preminula.

Zbog navedenog događaja, u kome su se stekla obilježja krivičnog djela ubistva, D. K. je pravosnažnom presudom Vojnog suda u Orašju broj K-414/94 od 11.01.1995. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina.

Pokojna K.Đ. je kćerka, odnosno sestra tužitelja, sa kojima je živjela u zajedničkom domaćinstvu.

U iznesenoj činjeničnoj situaciji prvostepeni sud je zaključio da je neposredni štetnik D.K. u vrijeme štetnog događaja bio vojna osoba, ali da u to vrijeme nije bio na vojnoj dužnosti i obavljao vojnu djelatnost, tako da se odštetna odgovornost tužene ne može zasnivati na odredbi člana 89. stav 1. Zakona o službi u oružanim snagama Hrvatske Republike Herceg Bosna.

Međutim, odgovornost tužene prvostepeni sud nalazi u činjenici da je ubistvo izvršeno upotrebom automatske puške, kao opasne stvari, čiji je imalac tužena (odnosno vojna brigada čiji je pripadnik bio D.K.), pa je odgovornost tužene utemeljio na odredbi člana 174. ZOO.

Suprotno pravnom stavu prvostepenog suda, drugostepeni sud smatra da je prvostepeni sud pogrešno protumačio i primjenio odredbu člana 89. stav 1. Zakona o službi u oružanim snagama HR HB, kojom je propisano da za štetu koju vojna osoba u vezi sa obavljanjem vojne službe počini trećim osobama odgovara Republika, osim ako dokaže da je vojna osoba postupala suprotno suprotno pravilima službe.

Prema pravnom rezonovanju drugostepenog suda D.K., u vrijeme dok se nalazio u kafiću, nije obavljao vojnu dužnost, postupao je suprotno pravilima službe i nije štetu počinio u vezi s obavljanjem službe, a automatska puška se može smatrati opasnom stvari samo ukoliko je šteta nastala direktno u vezi sa obavljanjem vojne djelatnosti, što u konkretnom predmetu nije slučaj.

Osnovano revident ukazuje u svojoj reviziji da je pravni stav drugostepenog suda pogrešan.

Odredbe Zakona o službi u oružanim snagama regulišu odgovornost tužene za radnje vojne osobe u vezi s obavljanjem službe, kada tužena odgovara za nepravilan i nezakonit rad vojne osobe.

Neovisno o navedenoj odgovornosti, tužena za štetu može odgovarati i kao imalac opasne stvari, kada za štetu nastalu od te opasne stvari odgovara kao i svaki drugi imalac opasne stvari po objektivnom kriteriju.

Dakle, odredbe Zakona o službi u oružanim snagama, koje regulišu odgovornost tužene za radnje vojne osobe u vezi s obavljanjem službe, ne isključuju sve ostale zakonske osnove odgovornosti, pa tako ni odgovornost tužene kao imaoca opasne stvari, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud, ocjenjujući odgovornost tužene primjenom propisa o odgovornosti za štetu nastalu od opasne stvari, sadržanim u odredbama članova 174. do 177. ZOO. Pri tome treba reći da svojstvo opasne stvari automatska puška niti dobija niti gubi u zavisnosti od činjenice da li je ona upotrebljena u vezi s obavljanjem vojne djelatnosti, kako to pogrešno rezonuje drugostepeni sud.

Tužena tokom postupka nije u skladu sa odredbom člana 7. stav 1. u vezi sa članom 123. stav 1. ZPP dokazala da ona nije imalac automatske puške, kao opasne stvari, kojom je prouzrokovana šteta. Tužena, tokom postupka nije tvrdila da joj je ta puška oduzeta na protivpravan način, pa da bi se njena odgovornost mogla isključiti u smislu člana 175. ZOO.

Nema mjesta oslobađanju tužene od objektivne odgovornosti ni po članu 177. stav 2. ZOO, jer se D.K. ne može smatrati trećim licem (član 177. stav 5. ZOO).

Pravilno je prvostepeni sud (strana četvrta, pasus peti prvostepene presude) ocijenio da u konkretnom slučaju nije osnovan ni istaknuti prigovor djelimičnog doprinosa poginule nastanku štetnog događaja sa osnova izostalog nadzora roditelja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000522 od 04.05.2010. godine)

40.

Član 155. i član 189. Zakona o obligacionim odnosima

DA BI OSNOVANO MOGAO OSTVARITI PRAVO NA NAKNADU IZMAKLE KORISTI OŠTEĆENI U POSTUPKU MORA DOKAZATI IZMAKLI DOBITAK KOJI SE MOGAO OSNOVANO OČEKIVATI PREMA REDOVNOM TOKU STVARI ILI POSEBNIM OKOLNOSTIMA, TAKO DA ZA OSTVARIVANJE NAKNADE ŠTETE SA OSNOVA IZMAKLE KORISTI NIJE DOVOLJNO SAMO POSTOJANJE MOGUĆNOSTI OSTVARIVANJA KORISTI, VEĆ I NAMJERA I IZVJESNOST OSTVARIVANJA KORISTI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-001190 od 01.04.2010. godine)

41.

Član 172. Zakona o obligacionim odnosima

DA BI OSTVARIO PRAVO NA NAKNADU ŠTETE OD PRAVNOG LICA, PO PRAVILIMA O ODGOVORNOSTI ZA DRUGOG, OŠTEĆENI MORA DA DOKAŽE, PORED OPŠTIH USLOVA ZA GRAĐANSKO PRAVNU ODGOVORNOST, DA JE ŠTETU PRIČINIO ORGAN PRAVNOG LICA NEZAKONITIM ILI NEPRAVILNIM RADOM U VRŠENJU SVOJIH FUNKCIJA. ODGOVORNOST PRAVNOG LICA USLOVLJENA JE NEPRIMJENJIVANJEM ILI POGREŠNIM PRIMJENJIVANJEM ODREĐENIH PROPISA, OSIM AKO JE RIJEČ O POGREŠNOM TUMAČENJU PROPISA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 900874 08 Rev od 01.12.2009.godine)

42.

Član 172. i član 207. Zakona o obligacionim odnosima

UKOLIKO JE ORGAN OPĆINE SVOJIM PONAŠANJEM (ČINJENJEM ILI NEČINJENJEM) DOVEO DO TOGA DA INVESTITORU DOZVOLI IZGRADNJU BEZ ODOBRENJA ZA GRAĐENJE I BEZ PROVEDENOG GEOTEHNIČKOG

ISPITIVANJA LOKACIJE PREDVIĐENE ZA GRADNJU, IAKO JE PREMA OKOLNOSTIMA SLUČAJA ZNAO DA SE TA LOKACIJA NALAZI U ZONI UMIRENOG KLIZIŠTA I DA JE STOGA POTREBNO IZVRŠITI GEOMEHANIČKA ISPITIVANJA SVOJSTAVA TLA NA KOME SE GRADI, PA U TOKU GRADNJE DOĐE DO OŠTEĆENJA IMOVINE TREĆIH LICA, POSTOJI ODGOVORNOST OPĆINE ZBOG NEZAKONITOG I NEPRAVILNOG RADA NJENIH ORGANA U SMISLU ČLANA 172. STAV 1. ZOO.

POSTOJANJE ODŠTETNE ODGOVORNOSTI INVESTITORA I IZVOĐAČA RADOVA U SMISLU ČLANA 207. ZOO NE OSLOBAĐA OPĆINU NJENE ODŠTETNE ODGOVORNOSTI U SMISLU ČLANA 172. STAV 1. ZOO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-001482 od 28.01.2010.godine)

43.

Član 174. i član 176. Zakona o obligacionim odnosima

LICE KOME JE VLASNIK IZNAJMIO SVOJE TERETNO MOTORNO VOZILO I KOJE JE TO VOZILO KORISTILO U SVOJE IME I ZA SVOJ RAČUN, SMATRA SE IMAOCEM TOG VOZILA, KAO OPASNE STVARI, NEOVISNO O TOME DA LI SE RADILO O IZNAJMLJIVANJU NA KRAĆE ILI DUŽE VRIJEME.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000191 od 12.03.2009.godine)

44.

Član 177. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

VISINA DOPRINOSA OŠTEĆENOG U NASTALOJ ŠTETI SE CIJENI S OBZIROM NA SVE UTVRĐENE OKOLNOSTI SLUČAJA, A POSEBNO NA OKOLNOST DA LI JE OŠTEĆENI POSTUPAO U SKLADU SA ZAKONSKIM OBAVEZAMA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 Ps 901071 08 Rev od 11.02.2010. godine)

45.

Član 178. stav 4. Zakona o obligacionim odnosima

TREĆA LICA, KOJA PRETRPE ŠTETU U SUDARU DVA ILI VIŠE MOTORNIH VOZILA U POKRETU, NAKNADU ŠTETE MOGU DA TRAŽE OD SVAKOG IMAOCA MOTORNOG VOZILA POJEDINAČNO ILI OD SVIH IMALACA SOLIDARNO, BEZ OBZIRA NA NJIHOVU KRIVICU ZA ŠTETNI DOGAĐAJ, OSIM UKOLIKO POSTOJE OKOLNOSTI KOJE ISKLJUČUJU NJIHOVU OBJEKTIVNU ODGOVORNOST.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 56 0 P 012963 09 Rev od 25.03.2010. godine)

46.

Član 185. stav 3. i član 190. Zakona o obligacionim odnosima

OŠTEĆENI KOME JE UNIŠTEN STAMBENI OBJEKAT U KOJEM JE ŽIVIO PRIJE ŠTETNOG DOGAĐAJA IMA PRAVO DA MU SE PRI NAKNADE ŠTETE USPOSTAVI MATERIJALNA I STAMBENA SITUACIJA KAKVA JE POSTOJALA PRIJE PROUZROKOVANJA ŠTETE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 P 002180 09 Rev od 25.03.2010. godine)

47.

Član 189. Zakona o obligacionim odnosima

NAKNADU ŠTETE SA OSNOVA IZGUBLJENE KORISTI ZBOG NEMOGUĆNOSTI KORIŠTENJA POSLOVNOG PROSTORA TUŽITELJ MOŽE OSNOVANO ZAHITIJEVATI SAMO OD MOMENTA KADA JE TUŽENI POSTAO NESAVJESTAN POSJEDNIK TOG POSLOVNOG PROSTORA.

UKOLIKO STRANKE NISU UGOVORILE ROK VRAĆANJA POSLOVNOG PROSTORA, TUŽENI JE SAVJESTAN POSJEDNIK SVE DO MOMENTA DOK GA TUŽITELJ NE POZOVE DA MU PREDU U POSJED POSLOVNI PROSTOR.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-07-000995-10/08 od 19.05.2009. godine)

48.

Član 192. Zakona o obligacionim odnosima

PRIGOVOR ISKLJUČIVE ODGOVORNOSTI OŠTEĆENOG ZA ŠTETNI DOGAĐAJ UKLJUČUJE U SEBI I PRIGOVOR PODJELJENE ODGOVORNOSTI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000131 od 30.03.2010. godine)

49.

Član 192. Zakona o obligacionim odnosima

ZAKLJUČAK O POSTOJANJU I OMJERU PODIJELJENE ODGOVORNOSTI ZAUZET U RANIJOJ PRAVOMOĆNOJ PRESUDI NEMA ZNAČAJ PRESUĐENE STVARI U POGLEDU TOG PRAVNOG PITANJA U DRUGOJ KASNIJOJ PARNICI, PA I UKOLIKO SE RADI O SPORU IZMEĐU ISTIH STRANAKA I POVODOM ZAHTEVA IZ ISTOG ŠTETNOG DOGAĐAJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000049 od 02.02.2010. godine)

50.

Član 194. Zakona o obligacionim odnosima

Član 13. stav 1. i član 33. stav 1. Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Austrije o socijalnom osiguranju

KADA USTANOVA SOCIJALNOG OSIGURANJA (ZAVOD ZA PENZIONO OSIGURANJE IZ AUSTRIJE, KAO REGIONALNA BOLESNIČKA KASA NADLEŽNA PREMA MJESTU PREBIVALIŠTA ILI BORAVKA OSIGURANIKA) POTRAŽUJE OD ŠTETNIKOVOG BOSANSKO-HERCEGOVAČKOG OSIGURAVATELJA UČINJENE IZDATKE U VEZI SA PRIPADAJUĆIM PRAVIMA ZA SLUČAJ SMRTI SVOGA OSIGURANIKA (ISPLAĆENE PORODIČNE PENZIJE), ONDA SE U SMISLU ČLANA 33. STAV 1. SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE AUSTRIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU PRAVO OŠTEĆENOG OCJENJUJE PO BOSANSKO-HERCEGOVAČKIM PROPISIMA.

Iz obrazloženja:

Naprotiv, za pitanje da li je pravo na naknadu štete prešlo na Austrijsku ustanovu socijalnog osiguranja i pod kojim uvjetima ta ustanova ima pravo tražiti naknadu davanja koja je izvršila u korist svog osiguranika, odnosno lica koja izvode svoje pravo od osiguranika (oštećenih), mjerodavno je pravo Republike Austrije, što isključuje mogućnost primjene prava Bosne i Hercegovine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000868 od 08.09.2009. godine)

51.

Član 195. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

DA BI TUŽITELJ MOGAO OSNOVANO POTRAŽIVATI NAKNADU TROŠKOVA LIJEČENJA DUŽAN JE U POSTUPKU DOKAZATI DA SU POTRAŽIVANI TROŠKOVI NASTALI TOKOM LIJEČENJA KOJIM SE OTKLANJAJU POSLJEDICE TJELESNE POVREDE (ILI NARUŠENOG ZDRAVLJA) KOJU MU JE PROUZROKOVAO ŠTETNIK.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000632 od 13.10.2009.godine)

52.

Član 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

ODGOVORNO LICE (DRUŠTVO ZA OSIGURANJE) DUŽNO JE TUŽITELJU NAKNADITI MATERIJALNU ŠTETU ZBOG MANJE OSTVARENE ZARADE NA DRUGOM RADNOM MJESTU, KOJA JE POSLJEDICA TJELESNE POVREDE USLIJED KOJE TUŽITELJ NE MOŽE VIŠE OBAVLJATI SVOJE DOTADAŠNJE POSLOVE VARIOCA, I U SITUACIJI AKO JE TUŽITELJU NAKNADNO PRESTAO RADNI ODNOS ZBOG TEŽE POVREDE RADNE DUŽNOSTI KOD POSLODAVCA KOD KOGA JE BIO ZAPOSLEN U VRIJEME NASTANKA ŠTETNOG DOGAĐAJA, A U MEĐUVREMENU JE ZASNOVAO RADNI ODNOS KOD DRUGOG POSLODAVCA.

Iz obrazloženja:

Iz pravno relevantnih činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova, za koja je vezan revizijski sud, proizilazi da je pravni prednik tužiteljica Hamzić Zijad u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila 17.05.1977. godine izgubio lijevo oko, da je osiguranik tuženog Petrović Ivo pravosnažnom krivičnom presudom oglašen krivim da je prouzrokovao tu saobraćajnu nezgodu, da je pravni prednik tužiteljica u momentu saobraćajne nezgode bio zaposlen u preduzeću „Tehnomont“ Pula na radnom mjestu varioca, da mu je radni odnos u tom preduzeću prestao 30.04.1978. godine na osnovu odluke disciplinske komisije zbog teže povrede radne obaveze, da je pravni prednik tužiteljica 13.05.1985. godine zasnovao radni odnos u Rudniku „Šikulje“ na radnom mjestu vulkanizera, da prema nalazu vještaka medicinske struke pravni prednik tužiteljica zbog gubitka lijevog oka nije bio više sposoban za poslove i radne zadatke varioca kao i sve druge poslove koji traže dobar vid na oba oka, da je pravni prednik tužiteljica rođen 29.10.1952. godine i da je stoga u periodu koji je bio predmet vještačenja od 01.04.1989. do 18.01.2003. godine bio u životnoj dobi od 37 – 50 godina, dakle s obzirom na godine da je bio radno aktivna osoba i da su u tom periodu njegova primanja od prosječnih primanja tri uporedna varioca u Rudniku „Šikulje“ bila manja za ukupan iznos od 48.810,13 KM.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja pravilno je drugostepeni sud primjenio materijalno pravo, odredbe člana 154., člana 189. stav 1. i 3. i člana 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima kada je donio pobijanu presudu, za koju je u obrazloženju dao razloge koje kao pravilne prihvata i ovaj sud.

Neosnovan je revizijski navod da s obzirom na činjenicu da je pravnom predniku tužiteljica radni odnos u preduzeću „Tehnomont“ Pula prestao 30.04.1978. godine zbog teže povrede radne obaveze da nema uzročno-posljedične veze između gubitka lijevog oka u predmetnoj saobraćajnoj nezgodi i nemogućnosti da se pravni prednik tužiteljica zaposli na radnom mjestu varioca, odnosno njegovog zapošljavanja na radnom mjestu vulkanizera. Prema nalazu vještaka medicinske struke, na koji tuženi nije imao prigovora, pravni prednik tužiteljica zbog gubitka lijevog oka u predmetnoj saobraćajnoj nezgodi nije više bio sposoban za poslove varioca kao i za sve druge poslove koji traže dobar vid na oba oka. Dakle pravni prednik tužiteljica je zbog posljedica predmetne saobraćajne nezgode trajno onemogućen da obavlja poslove varioca, on ih i nije obavljao u periodu od gubitka lijevog oka pa do prestanka radnog odnosa u preduzeću „Tehnomont“ Pula, niti je bilo gdje drugo mogao zasnovati radni odnos na radnom mjestu varioca, nego je u skladu sa svojom radnom sposobnošću zasnovao radni odnos na radnom mjestu koje je manje plaćeno od

radnog mjesta varioca, pa je irelevantna za odluku u ovoj pravnoj stvari činjenica da je pravnom predniku tužiteljica radni odnos u preduzeću „Tehnomont“ Pula prestao zbog teže povrede radne obaveze.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001255 od 10.03.2010. godine)

53.

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVO NA NAKNADU ZA TJELESNO OŠTEĆENJE, KOJU OŠTEĆENI PRIMA PO OSNOVU INVALIDSKOG OSIGURANJA, UTIČE NA ODREĐIVANJE VISINE IZNOSA PRAVIČNE NOVČANE NAKNADE ZA DUŠEVNE BOLOVE ZBOG UMANJENJA ŽIVOTNE AKTIVNOSTI, ALI NE ISKLJUČUJE PRAVO OŠTEĆENOG NA OVAJ VID NEMATERIJALNE ŠTETE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000019 od 04.03.2010. godine)

54.

Član 376. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

NA PITANJE ZASTARE NAKNADE ŠTETE NASTALE POVREDOM UGOVORNE OBAVEZE PRIMJENJUJU SE ZASTARNI ROKOVI ODREĐENI ZA ZASTARU OBAVEZE ČIJOM JE POVREDOM ŠTETA NASTALA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-001190 od 01.04.2010. godine)

55.

Član 82. Zakona o osiguranju imovine i lica

OKOLNOST DA JE OŠTEĆENI PRIJAVU ZA ŠTETU PROUZROKOVANU KRIVICOM NEOSITURANOG MOGORNOG VOZILA PODNIO JEDNOM OSIGURAVAJUĆEM DRUŠTVU, A TUŽBU ZA NAKNADU ŠTETE POVODOM ISTOG ŠETNOG DOGAĐAJA KASNIJE PODNIO PROTIV DRUGOG OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA, NE ČINI, SAMA PO SEBI, OSNOVANI TUŽENIKOV PRIGOVOR NEDOSTATKA PASIVNE LEGITIMACIJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 P 019366 09 Rev od 20.05.2010. godine)

56.

Član 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

OŠTEĆENJE ILI UNIŠTENJE IMOVINE KOJE JE PROUZROKOVANO ISLJUČIVO DJELOVANJEM VIŠE SILE NIJE ZAŠTIĆENO PRAVOM NA MIRNO UŽIVANJE IMOVINE IZ ČLANA 6. EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA TE ČLANA 1. PROTOKOLA 1. UZ EVROPSKU KONVENCIJU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001072 od 17.12.2009.godine)

OBLIGACIONO PRAVO – UGOVORI

57.

Član 141. Zakona o obligacionim odnosima

DA BI POSTOJAO ZELENAŠKI UGOVOR POTREBNO JE DA SU ISPUNJENI SLIJEDEĆI USLOVI: DA IZMEĐU DAVANJA UGOVORNIH STRANA U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA POSTOJI OČIGLEDNA NESRAZMJERA, DA JE JEDNA UGOVORNA STRANA ISKORISTILA NEPOVOLJAN POLOŽAJ U KOJEM SE NAŠLA DRUGA STRANA (NJENO STANJE NUŽDE ILI TEŠKO MATERIJALNO STANJE, NEDOVOLJNO ISKUSTVO, LAKOMISLENOST ILI ZAVISNOST) I DA JE IZ TOGA PROISTEKLA OČIGLEDNA NESRAZMJERA IZMEĐU UZAJAMNIH DAVANJA, KAO I DA JE STRANA KOJA KORISTI STANJE NUŽDE ZNALA ILI MOGLA ZNATI DA SE DRUGA STRANA NALAZI U TAKVOJ SITUACIJI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001142 od 17.12.2009.godine)

58.

Član 143., član 897., član 918., član 919. i član 929. Zakona o obligacionim odnosima

TUŽITELJ KOJI JE SVOJE PUTNIČKO MOTORNO VOZILO OSTAVIO U SVOJOJ ZAKLJUČANOJ GARAŽI, PRI ČEMU JE KLJUČEVE OD TOG VOZILA OSTAVIO U SVOJOJ ZAKLJUČANOJ PORODIČNOJ KUĆI, POSTUPAO JE SA PAŽNJOM PROSJEČNOG ČOVJEKA JER NI NJEGOVO VOZILO NITI KLJUČEVI OD VOZILA NISU BILI UOČLJIVI PA DA BI ZBOG TOGA PREDSTAVLJALI NEPOSREDNI ILI DODATNI MOTIV ZA KRAĐU, PA NEMA OSNOVA ZA ZAKLJUČAK DA JE TUŽITELJ IZAZVAO OSIGURANI SLUČAJ NAMJEROM, GRUBOM NEPAŽNJOM ILI PREVAROM.

Iz obrazloženja:

U ovoj pravnoj stvari tužitelj je, kao osiguranik, zahtijevao od tuženog, kao svog osiguravača, isplatu naknade štete za svoje putničko motorno vozilo, koje je zbog rizika

krađe osigurao sa osnova kasko osiguranja policom od 03.07.2005. godine, budući da mu je to putničko vozilo otuđeno u noći između 23. i 24.03.2006. godine.

Prema činjeničnim utvrđenjima nižestepeni sudovi proizilazi da je do otuđenja predmetnog motornog vozila od strane nepoznatog počinioca došlo na taj način što je isti nasilnim putem ušao u porodičnu kuću tužitelja i prilikom pretresanja pronašao ključeve od vozila i ključeve od garaže, u kojoj se vozilo nalazilo, te nakon toga otključao garažu i vozilo odveo, prethodno nasilno skinuvši zaštitu sa dvorišne kapije.

Tužitelj je odmah narednog dana krađu svog vozila prijavio policiji i tuženom, predavši tom prilikom tuženom jedan ključ od vozila, saobraćajnu dozvolu, polis osiguranja i zeleni karton.

Osnovom izvedenog vještačenja po vještaku mašinske struke utvrđeno je da vrijednost vozila u vrijeme štetnog događaja, uz umanjenje amortizacije, iznosi 55.603,24 KM, tako da uz ugovoreni rizik tužitelja od 10% naknada u skladu sa ugovorom iznosi 50.042,92 KM.

Suprotno revizijskom prigovoru tuženog, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo (član 897. i 919. ZOO) kada su zaključili da je tuženi dužan isplatiti tužitelju naknadu u iznosu od 50.042,92 KM zajedno sa pripadajućom zateznom kamatom.

Neosnovano revident razlog pogrešne primjene materijalnog prava zasniva na tvrdnji da su nižestepeni sudovi u konkretnom slučaju propustili primijeniti odredbu člana 929. stav 1. ZOO u vezi sa članom 21. tačka 17. Uvjeta za kasko osiguranje motornih vozila i članom 2. Klauzule osiguranja broj 001/5 od 30.07.2005. godine.

Odredbom člana 929. stav 1. ZOO propisano je da je osiguravač dužan naknaditi štete nastale slučajno ili krivicom ugovarača osiguranja, osiguranika ili korisnika osiguranja, izuzev ako je u pogledu određene štete ova njegova obaveza isključena ugovorom o osiguranju, dok je stavom drugim istog zakonskog člana propisano da osiguravač ne odgovara za štetu koju su ta lica prouzrokovala namjerno.

Članom 2. Klauzule osiguranja broj 001/05 ugovoreno je da se vozilo ne smatra otuđenim ukoliko su sa vozilom otuđeni ključevi i saobraćajna dozvola, dok je članom 21. tačka 17. Uvjeta osiguranja propisano da osiguravač nije u obavezi da naknadi štetu ako osiguranik nakon prijavljene krađe vozila nije u mogućnosti predložiti osiguravaču originalne ključeve i saobraćajnu dozvolu ukradenog vozila.

Nižestepeni sudovi su u obrazloženju svojih odluka cijenili okolnosti pod kojima se desio osigurani slučaj u svijetlu naprijed citiranih odredbi Uvjeta osiguranja i Klauzule osiguranja te su, suprotno pravnom stanovištu revidenta, pravilno zaključili da tužitelj u konkretnom slučaju ne gubi pravo na naknadu štete, za koji zaključak su dali pravilne i potpune razloge. Tužitelj, naime, u konkretnom slučaju nije izazvao osigurani slučaj namjerom ili prevarom niti grubom nepažnjom, jer je ostavljajući svoje vozilo u zaključanoj garaži, pri čemu je ključeve od vozila ostavio u svojoj zaključanoj porodičnoj kući, postupao sa pažnjom prosječnog čovjeka, jer ni njegovo vozilo niti ključevi od vozila nisu bili uočljivi pa da bi zbog toga predstavljali neposredni ili dodatni motiv za krađu.

Tužitelj nije mogao predati tuženom originalne ključeve od vozila, ali mu je predao saobraćajnu dozvolu i duplikat ključeva za otuđeno vozilo, koju činjenicu su nižestepeni sudovi cijenili i za njen pravni značaj dali pravilne razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud, bez potrebe za njihovim ponavljanjem.

Pravno stanovište revidenta u tumačenju naprijed citiranih odredbi Uvjeta osiguranja i Klauzule osiguranja suprotno je i odredbi člana 918. ZOO, prema kojoj su ništave odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na naknadu ako osiguranik poslije nastupanja osiguranog slučaja ne izvrši neku od propisanih ili ugovorenih obaveza.

Na isti način sporne odredbe Uvjeta osiguranja i Klauzule osiguranja bile bi u konkretnom slučaju neprimjenjive i sa stanovišta odredbe člana 143. ZOO, prema kojoj su ništave odredbe opštih uslova koje su protivne samom cilju zaključenog ugovora, tako da sud može odbiti primjenu pojedinih odredbi opštih uslova na osnovu kojih ugovorna strana gubi prava iz ugovora ili koje su inače nepravične ili pretjerano stroge prema njemu, što je po ocjeni ovog suda svakako slučaj u predmetnoj pravnoj stvari.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001332 od 17.12.2009. godine)

59.

Član 546. Zakona o obligacionim odnosima

KADA KUPAC PLATI PRVU RATU KUPOPRODAJNE CIJENE, A NAKON TOGA PADNE U ZAKAŠNJENJE S PLAĆANJEM NAJMANJE DVIJE UZASTOPNE RATE, KOJE ČINE NAJMANJE OSMINU CIJENE, PRODAVAC STIČE ALTERNATIVNO PRAVO ILI NA JEDNOSTRANI RASKID UGOVORA ILI NA ZAHTJEV ZA ISPLATU CIJELOG OSTATKA CIJENE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 51 0 Ps 017634 09 Rev od 14.01.2010. godine)

60.

Član 557. Zakona o obligacionim odnosima

Član 20. tačka 8. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

NA MATERIJALNO-PRAVNI ODNOS NASTAO ZAKLJUČENJEM UGOVORA O ZAJMU U ŠVICARSKOJ, GDJE JE TUŽITELJICA, KAO ZAJMODAVAC, IMALA PREBIVALIŠTE U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA, PREMA PRAVILIMA KOLIZIONOG PRAVA KAO MJERODAVNO PRAVO IMA SE PRIMJENITI PRAVO MJESTA PREBIVALIŠTA ZAJMODAVCA, UKOLIKO UGOVOROM NIJE DRUGAČIJE ODREĐENO ILI UKOLIKO POSEBNE OKOLNOSTI SLUČAJA NE UPUĆUJU NA DRUGO MJERODAVNO PRAVO.

Iz obrazloženja:

Navedeno stoga što je po nižestepenim sudovima zanemareno da je sporni pravni odnos zasnovan zaključenjem ugovora o zajmu u Švicarskoj, gdje je tužiteljica, kao zajmodavateljica, u vrijeme zaključenja ugovora imala prebivalište, dosljedno kojoj

činjenici, prema pravilima kolizionog prava sadržanim u odredbama člana 20. tačka 8) Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, s obzirom da nije izabrano mjerodavno pravo, niti posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, se kao mjerodavno pravo ima primjeniti pravo mjesta prebivališta zajmodavca, u ovoj pravnoj stvari tužiteljice, dakle, Švicarske – pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište, odnosno sjedište zajmodavca.

Prema pravilima materijalnog prava sadržanim u odredbama člana 312. Švicarskog zakonika o obligacijama (Codes des obligations) zajam je ugovor kojim se zajmodavac obavezuje da zajmoprimcu prenese u svojinu izvjesnu sumu novca ili nekih drugih potrošnih stvari, uz obavezu zajmoprimca da mu vrati istu količinu stvari iste vrste i kvaliteta.

Sagledavanjem utvrđenih činjenica da su dana 18.03.1996. godine parnične stranke zaključile predmetni ugovor o zajmu, kojim se tužiteljica, kao zajmodavateljica, obavezuje predati tuženom, kao zajmoprimcu, iznos od 35.000,00 SFR, a tuženi se obavezuje isti iznos novca vratiti najkasnije do 20.12.1996. godine, tuženi da je osnovom navedenog ugovora od tužiteljice primio navedeni novčani iznos, koji nije vratio, u odnosu na navedena pravila materijalnog prava odluke nižestepenih sudova, unatoč tome što su utemeljene na odredbama domaćeg prava koje nije trebalo primjeniti se pokazuje pravilnom i zakonitom.

Cijeneći da u smislu odredbi člana 102. stav 2. Švicarskog zakonika o obligacijama dužnik pada u docnju već samim protekom dana koji je određen sporazumom pravilno je odlukama nižestepenih sudova utvrđeno da je tuženi pao u docnju dana 21.12.1996. godine.

Međutim, u pogledu visine zatezne kamate, primjenom odredbi člana 104. stav 1a). ovoga Zakonika, koje se imaju primjeniti kao mjerodavno pravo, proizilazi da dužnik koji se nalazi u docnji sa plaćanjem novčane sume duguje zateznu kamatu od 5% godišnje, čak i u slučaju kada je ugovorom utvrđena niža kamatna stopa, dosljedno čemu se u navedenom dijelu pobijana presuda drugostepenog suda imala preinačiti dosuđivanjem navedene zatezne kamate.

Dosljedno navedenom valjalo je reviziju tuženog, u pogledu odluke o glavnoj stvari, saglasno odredbama člana 248. ZPP odbiti, a u pogledu odluke o kamatama, pravilnom primjenom materijalnog prava, saglasno odredbama člana 250. stav 1. ZPP usvojiti revizija tuženog i preinačiti pobijana presude u navedenom dijelu, u svemu kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001568 od 25.02.2010. godine)

61.

Član 616. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

NARUČILAC KOJI JE IZVOĐAČA NA VRIJEME OBAVIJESTIO O NEDOSTACIMA IZVRŠENOG POSLA NE MOŽE SVOJE PRAVO PO TOM OSNOVU OSTVARIVATI SUDSKIM PUTEM PO ISTEKU GODINU DANA OD DANA UČINJENOG OBAVJEŠTENJA JER SE U OVOM SLUČAJU RADI O PREKLUZIVNOM, A NE ZASTARNOM ROKU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000010 od 18.03.2010. godine)

62.

Član 901. i članovi 957. do 965. Zakona o obligacionim odnosima

POTPISIVANJEM POLICE IZMEĐU UGOVARATELJA OSIGURANJA I OSIGURANIKA SA OSIGURAVATELJEM, UZ ODREĐIVANJE OSIGURANIKA I KAO KORISNIKA OSIGURANJA ZA SLUČAJU DOŽIVLJENJA, ZAKLJUČEN JE IZMEĐU UGOVORNIH STRANA UGOVOR O OSIGURANJU ŽIVOTA U KORIST TREĆEG.

Iz obrazloženja:

Prema činjeničnim utvrđenjima prvostepenog suda proizilazi da je po ponudi prvotuženog za osiguranje života broj AA 0018200 drugotuženom ponuđeno zaključenje osiguranja za tužiteljicu, kao osiguranika, sa početkom osiguranja od 01.03.2000. godine i istekom osiguranja dana 01.03.2005. godine. U slučaju smrti osigurana suma da je 60.000,00 KM, a u slučaju invaliditeta osigurana suma da je 120.000,00 KM. Korisnik za slučaj doživljenja da je tužiteljica kao osiguranik, a korisnik za slučaj njene smrti da su njeni zakonski nasljednici. Policom osiguranja života broj 1130000096 da je prvotuženi, kao osiguravatelj, sa drugotuženim, kao ugovarateljom osiguranja, po zaključenom ugovoru o osiguranju, izdao navedenu policu, u skladu sa ponudom za osiguranje života. Ugovorom o kolektivnom menadžerskom osiguranju života uz dopunsko osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja od 24.02.2000. godine da su tuženi regulisali svoja međusobna prava i obaveze, iz kojeg proizilazi da je ovaj zaključen u korist tužiteljice, kao korisnika osiguranja. Dana 08.07.2004. godine drugotuženi da je u korist prvotuženog izvršio uplatu iznosu od 30.749,00 KM, koji predstavlja otkupnu vrijednost predmetne police osiguranja. Radni odnos tužiteljice kod drugotuženog da je prestao sporazumnim raskidom ugovora o radu dana 30.04.2004. godine. Ovim ugovorom da su se ugovorne strane saglasile da su njihove međusobne obaveze u potpunosti izmirene.

Slijedom navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud, poprimajući da je odredbama člana 14. stav 1. 2. i 3. Općih uvjeta za osiguranje života, koji su sastavni dio ugovora o kolektivnom menadžerskom osiguranju života, predviđeno da na zahtjev ugovaratelja osiguranja života za slučaj smrti i doživljenja je osiguravatelj dužan isplatiti otkupnu vrijednost police u skladu sa tabelom otkupnih vrijednosti ako su do tada plaćene najmanje dvije godišnje premije, gdje ovo pravo predstoji na strani ugovaratelja osiguranja, između ostalog, i za slučaj prestanka radnog odnosa osiguranika, izvodeći zaključak da su na strani drugotuženog ovi uslovi ostvareni prestankom radnog odnosa tužiteljice kod drugotuženog dana 30.04.2004. godine i ostvareni, dosljedno čemu je pravilno ovome po prvotuženom isplaćena otkupnu vrijednost predmetne police osiguranja, gdje tužiteljici ne pripada pravo zahtijevati isplatu iz ovoga osnova, koje pripada isključivi ugovaratelju osiguranja, se opredjeljuje na odbijanje tužiteljice sa tužbenim zahtjevom.

Odlučujući o izjavljenoj žalbi tužiteljice na navedenu presudu prvostepenog suda drugostepeni sud pobijanom presudom u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i zaključak prvostepenog suda.

Drugostepeni sud u razrješenu spornog odnosa polazi od pravila materijalnog prava sadržanim u odredbama člana 954. ZOO, te odredbi člana 16. Općih uvjeta prvotuzenog, kojima je ustanovljeno pravo ugovaratelja osiguranja prije nastupanja osiguranog slučaja u vidu prava zahtijevanja od osiguravatelja da mu isplati otkupnu vrijednost polise, a prema kojima ovo pravo ne predstoji na strani korisnika osiguranja.

Dosljedno navedenim pravilima, kako je tužiteljici ugovor o radu prestao osnovom zaključenog sporazuma prije isteka ugovornog roka trajanja ugovora o osiguranju, čime je ostvaren uvjet da drugotuženi, kao ugovaratelj osiguranja, može zahtijevati od prvotuzenog, kao osiguravatelja, da mu isplati otkupnu vrijednost polise, što je ovaj i učinio, ostvarujući svoje pravo naplatom ove vrijednosti u iznosu od 30.749,00 KM, čime je ugovor o osiguranju raskinut, drugostepeni sud ocjenjuje pravilnim i zakinitim zaključak i odluku prvostepenog suda da tužiteljica nije aktivno legitimisana za isticanje predmetnog tužbenog zahtjeva, tako da se ovaj pokazuje neosnovanim.

Cijeneći da su u razrješenju spornog odnosa, slijedom označenih pravila materijalnog prava, nižestepeni sudovi u pogledu odlučnih činjenica utvrdili navedeno činjenično stanje, kojim je vezan i ovaj revizijski sud, pravilno je izvršena primjena pravila materijalnog prava sadržanim u navedenim odredbama na koje se pozvao drugostepeni sud pobijanom presudom, dosljedno čemu se revizijski razlog tužiteljice sveden na pogrešnu primjenu materijalnog prava pokazuje neosnovanim.

Naime, potpisivanjem police osiguranja broj 1130000096, saglasno odredbama člana 901. ZOO, zaključen je ugovor o osiguranju između ugovornih strana i to: prvotuzenog, kao osiguravatelja, i drugotuženog, kao ugovarača osiguranja, u kome je tužiteljica osiguranik i korisnik za slučaj doživljenja, a njeni zakonski nasljednici za slučaj njene smrti.

Dakle, slijedom navedenog ugovornog odnosa, proizilazi da se radi o osiguranju života u korist trećeg kakvo osiguranje imaju u vidu odredbe člana 957. do 965. ZOO, kao jedne od najvažnijih oblasti primjene ugovora u korist trećeg (članovi 149. do 153. ZOO).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001178 od 26.01.2010. godine)

63.

Član 998. i član 1001. Zakona o obligacionim odnosima

PISMENA FORMA IZJAVE O JEMČENJU PREDSTAVLJA BITAN SASTOJAK UGOVORA O JEMSTVU.

Iz obrazloženja:

Za ugovor o jemstvu karakteristično je da se jemac obavezuje da će ispuniti onu istu obavezu koju po njenoj dospjelosti propusti da ispuni glavni dužnik.

Izjavu o jemčenju tuženi je učinio pismeno u skladu sa odredbom člana 998. Zakona o obligacionim odnosima („Sl.list SFRJ“ br.29 do 57/89, „Sl.list R BiH“ br.29/92 do 13/94 i „Sl.novine Federacije BiH“ br.29/03), pa ga data izjava obavezuje. Pismena forma izjave o jemčenju predstavlja bitan ili konstitutivni sastojak ugovora o jemstvu, pa kako je u predmetnom slučaju taj uslov ispunjen, jemstvo tuženog je punovažno. Da bi jemstvo tuženog bilo punovažno potrebno je i da je istovremeno punovažna i obaveza koju je preuzeo glavni dužnik. Pri tome nije nužno da glavni dug postoji u času zaključenja ugovora o jemstvu jer se jemstvo može dati i za buduću i za uslovnu obavezu ako su one određene. Jemstvo dato za buduću obavezu može se opozvati prije nego što obaveza nastane uz uslov da nije predviđen rok njenog nastanka (član 1001. Zakona o obligacionim odnosima). S obzirom da je prema utvrđenju nižestepenih sudova tuženi jemčio za buduću obavezu prvotuženog, korisnika kredita, imao je mogućnost da prije nastanka obaveze opozove izjavu o jemčenju, što tuženi nije učinio. Prigovori tuženog u reviziji da zbog brze procedure odobravanja kredita nije bio u mogućnosti da ostvari svoja prava propisana zakonom, su prigovori na činjenična utvrđenja iz kojih razloga se revizija ne može izjaviti (član 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku).

Solidarna odgovornost tuženog (jemac platac) proizilazi iz njegove obaveze u pismenoj izjavi da odgovara povjeriocu kao glavni dužnik za cijelu obavezu (član 1004. stav 3. i 1005. Zakona o obligacionim odnosima), zbog čega nije neutemeljena kako smatra tuženi u reviziji.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000144 od 23.03.2010. godine)

64.

Paragraf 1175. Austrijskog građanskog zakonika (OGZ)

UGOVOROM O ORTAKLUKU UZAJAMNO SE OBAVEZUJU DVA ILI VIŠE LICA DA UDRUŽE SVOJ RAD I IMOVINU RADI POSTIZANJA ODREĐENOG DOPUŠTENOG ZAJEDNIČKOG CILJA (STICANJA NOVE IMOVINSKE KORISTI I SLIČNO).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001342 od 12.01.2010. godine)

STAMBENO PRAVO

65.

Član 3. i član 4. Zakona o stambenim odnosima

POD POJMMOM STANA PODRAZUMIJEVAJU SE NE SAMO STANOVI IZGRAĐENI U NOVOGRADNAMA U DRUŠTVENOJ (DRŽAVNOJ) SVOJINI, VEĆ I PROSTORIJE U OBJEKTIMA KOJE NISU GRAĐENE S NAMJEROM DA SLUŽE ZA

STAMBENE POTREBE, ALI SU NAKNADNO PRETVORENE U STANOVE I KORISTE SE U SVRHU STANOVANJA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000075 od 09.06.2009. godine)

66.

Član 1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

ZAKON O PRODAJI STANOVA NA KOJIMA POSTOJI STANARSKO PRAVO, U ODNOSU NA PITANJE STICANJA PRAVA VLASNIŠTVA NA TIM STANOVIMA, PREDSTAVLJA SPECIJALNI PROPIS U ODNOSU NA ZAKON O VLASNIČKO-PRAVNIM ODNOSIMA, KAO GENERALNI PROPIS KOJI REGULIŠE STICANJE PRAVA VLASNIŠTVA, PA SE NA NAVEDENO PITANJE TAJ ZAKON PRIMJENJUJE PO PRINCIPU „LEX SPECIALIS DEROGAT LEGI GENERALI“.

Iz obrazloženja:

Tužbeni zahtjev u ovoj pravnoj stvari upravljen je na utvrđenje da su tužitelji dosjelošću stekli pravo vlasništva na nekretnini koja u naravi pretstavlja stan na kojem je tuženi nosilac prava raspolaganja i na pripadajućem dijelu zemljišta ispod objekta.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova, za koja je vezan revizijski sud, proizilazi da je zgrada u kojoj se nalazi predmetni stan u zemljišnoj knjizi upisana sa pravom raspolaganja u korist tuženog koji je i u katastarskom operatu upisan kao posjednik te zgrade, da je predmetni stan dodjeljen od strane tuženog na korištenje tužiteljici Nešić Mariji, da su se tužitelji u taj stan uselili 1968. godine i u istom živjeli sve do 1996. godine, da im je stan vraćen u posjed 02.12.2004. godine, da tužitelji nisu nikada zaključili ugovor o korištenju tog stana i da je nepravosnažnom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj P-2131/03 od 14.12.2005. godine utvrđeno da su tužitelji stekli svojstvo nosilaca stanarskog prava na predmetnom stanu.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja pravilno su nižestepeni sudovi primjenili materijalno pravo, odredbe člana 7. do člana 15. Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Službene novine F BiH“ broj: 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 28/05 i 36/06), kada su odbili tužbeni zahtjev jer tužitelji pravo vlasništva na predmetnom stanu mogu steći samo u skladu sa tim zakonskim odredbama, a ne i u skladu sa odredbama Zakona o vlasničko pravnim odnosima („Službene novine F BiH“ broj 6/98) koje regulišu pitanje sticanja vlasništva dosjelošću, kako to neosnovano smatraju revidenti. Naime, Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo pretstavlja specijalni propis kada je u pitanju sticanje prava vlasništva na tim stanovima u odnosu na Zakon o vlasničko pravnim odnosima kao generalni propis koji reguliše pitanje sticanja vlasništva, pa se Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i primjenjuje na konkretan slučaj po principu „lex specialis derogat legi generali“.

Tužitelji predmetni stan koriste od 1968. godine na osnovu odluke tuženog kao davaoca stana na korištenje, a činjenica da u periodu dužem od trideset godina od momenta

kada su počeli koristiti taj stan nisu zaključili ugovor o korištenju stana, predstavlja osnov za sticanje stanarskog prava, a ne može predstavljati osnov za sticanje prava vlasništva na predmetnom stanu dosjelošću. Dakle, na predmetnom stanu tužitelji ne mogu steći pravo vlasništva dosjelošću, iz razloga koji su gore navedeni, pa je irelevantno polemisanje revizije šta je dosjelošlost, kako je zakonom regulisano i u kojem periodu tužitelji koriste predmetni stan.

Tačno je da je stanarsko pravo imovinsko pravo i da je stan imovina, ali stanarsko pravo može preći u pravo vlasništva samo pod uslovima propisanim Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, pa ne stoji revizijski navod da je odbijanjem tužbenog zahtjeva tužiteljima povrijeđeno pravo na imovinu zaštićeno Protokolom broj 1 uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 040563 09 Rev od 16.03.2010. godine)

67.

Član 7. Zakona o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova

ZAHTJEV ZA UTVRĐENJE RANG LISTE ZA DODJELU STANA NE MOŽE BITI PREDMET STAMBENOG SPORA.

Iz obrazloženja:

Tužbenim zahtjevom tužitelj je tražio da tuženi postupi po odredbi člana 7. Zakona o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova i da izvrši raspodjelu dvoiposobnog stana u Kaknju, ul. Zgoščanska broj 79, kat drugi, ulaz 3, objekat GS ukupne površine 61,52 m² (prvi zahtjev), a ukoliko sud nađe da taj zahtjev nije osnovan, da usvoji drugi zahtjev, da po rang listi iz 2000.godine predmetni stan dodjeli tužitelju.

Član 7. Zakona o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova, u relevantnom dijelu za predmetni slučaj, propisuje da davalac stana na korištenje stanovima, vraćenim rješenjem nadležnog organa, raspolaže na način da stanove dodjeljuje po prioritetu (bliže označeni u stavu prvom člana 7.), da se dodjela vrši na osnovu rang liste utvrđene na prijedlog sindikata davaoca, a u skladu sa važećim pravilnikom, odnosno općim aktom (stav 2.).

Iz navedenog slijedi da tužitelj i prvi i drugi tužbeni zahtjev veže za rang liste o dodjeli stana tužitelju, s tim što je po prvom zahtjevu rang listu nužno utvrditi, a po drugom se poziva na rang listu iz 2000.godine.

Dakle, sporni stan nije odlukom tuženog dodjeljen tužitelju.

Zakon o stambenim odnosima ne sadrži posebnu odredbu o sudskoj zaštiti u sporu povodom raspodjele stanova. Utvrđenje rang liste predstavlja samo jednu fazu u postupku davanja stana na korištenje (stav 2. član 7. navedenog zakona), pa je to akt pravne tehnike kojim se iskazuje redosljed prvenstva u ostvarivanju prava na stan i ne može biti predmet stambenog spora. Predmet sudske zaštite može biti samo konačna odluka o dodjeli stana koja nije donijeta niti po rang listi iz 2000.godine na koju se poziva tužitelj u drugom tužbenom zahtjevu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000074 od 18.03.2010. godine)

RADNO PRAVO

68.

Član 5. i član 143. Zakona o radu

NEMA DISKRIMINACIJE ZAPOSLENIKA UKOLIKO ISTI NIJE POZVAN NA RAD IZ RAZLOGA ŠTO POSLODAVAC VIŠE NEMA POTREBE ZA NJEGOVIM RADOM, ODNOSNO IZ RAZLOGA ŠTO JE NJEGOVO BIVŠE RADNO MJESTO UKINUTO.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000180 od 16.03.2010. godine)

69.

Član 85. Zakona o radu

ZAPOSLENIK KOJI JE POVRIJEĐEN NA RADU ILI U VEZI SA RADOM IMA U SVAKOM SLUČAJU PRAVA IZ ZDRAVSTVENOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA, ALI PRAVO NA NAKNADU ŠTETE OD SVOG POSLODAVCA IMA SAMO AKO JE ON ODGOVORAN ZA ŠTETU, ODNOSNO AKO POSTOJI OSNOV ODGOVORNOSTI NA STRANI POSLODAVCA.

Iz obrazloženja:

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda, koja je kao pravilna i potpuna prihvatio i drugostepeni sud, mogu se rezimirati na slijedeći način:

Tužitelj je kod tuženog, koji se bavi transportnom djelatnošću, zaposlen na poslovima vozača teretnog motornog vozila. U okviru svog redovnog posla tužitelj je dana 09.06.2004. godine dobio radni nalog da za preduzeće „Salvis-trans“ d.o.o. Kiseljak (umješač na strani tuženog) izvrši prevoz njegovog otpadnog željeza u Republiku Sloveniju. Naime, navedeno preduzeće se, između ostalog, bavilo i otkupom zrna od eksplozivnih artiljerijskih granata.

Tužitelj je teretno motorno vozilo, kojim je trebao izvršiti prevoz, parkirao u poslovnom krugu preduzeća „Salvis-trans“ i čekao na utovar, odnosno čekao da radnici navedenog preduzeća natovare kamion željeznim otpadom. Prilikom rezanja željeznog otpada od strane zaposlenika preduzeća „Salvis-trans“, koji posao je prethodio utovaru željeznog otpada, došlo je do eksplozije zrna granate koja se našla među željeznim otpadom. U tom momentu tužitelj se nalazio pokraj teretnog motornog vozila te ga je udarna sila eksplozije bacila na zemlju, pod kamion. Od posljedica eksplozije, tačnije uslijed zračne sile eksplozije tužitelj je pretrpio tjelesne povrede u vidu oštećenja kičme i oštećenja sluha.

U navedenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji prvostepeni sud je zauzeo pravni stav da za predmetnu štetu odgovara tuženi po principu objektivne odgovornosti (član 174. ZOO). Naime, prvostepeni sud zaključuje da je svaka mašina na motorni pogon, pa tako i teretno motorno vozilo, opasna stvar, te da je i posao tužitelja, koji upravlja teretnim motornim vozilom, opasna djelatnost. Tuženi je, prema daljem pravnom rezonovanju prvostepenog suda, preduzeće koje se bavi transportom, a kako je tužitelj u okviru te djelatnosti upravljao teretnim motornim vozilom, to proizilazi da se tuženi bavi opasnom djelatnošću.

Drugostepeni sud je prihvatio kao pravilne iznesene pravne stavove prvostepenog suda koji se tiču postojanja objektivne odgovornosti tuženog za predmetnu štetu koju je pretrpio tužitelj.

Osnovano revident u svojoj reviziji ukazuje da se zaključak nižestepenih sudova o postojanju odštetne odgovornosti tuženog za predmetnu štetu zasniva na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Odredbom člana 85. Zakona o radu¹ propisano je da ako zaposlenik pretrpi štetu na radu ili u vezi sa radom, poslodavac je dužan zaposleniku naknaditi štetu po opštim propisima obligacionog prava.

Navedena zakonska odredba upućuje da zaposlenik svoje pravo na naknadu štete ostvaruje po općim propisima obligacionog prava, u koja spadaju i propisi o opštim načelima o odgovornosti za štetu.

Dakle, svoje pravo na naknadu štete oštećeni zaposlenik može ostvariti, odnosno sud mu može dosuditi naknadu štete, samo ako postoji osnov odgovornosti na strani poslodavca.

Zakon o obligacionim odnosima u članu 154. propisuje osnove odgovornosti i to subjektivnu odgovornost, objektivnu odgovornost i odgovornost u drugim slučajevima propisanim zakonom.

Kad zaposlenik, koji je pretrpio štetu povredom na radu, svoje pravo na naknadu štete ostvaruje po principu subjektivne odgovornosti (član 154. stav 1. u vezi sa članom 158. ZOO), moraju postojati sve osnovne pretpostavke odgovornosti za štetu (postojanje subjekata pravnog odnosa, štetna radnja, šteta, uzročna veza između štetne radnje i štete te krivica štetnika).

Ukoliko zaposlenik svoje pravo na naknadu štete ostvaruje po principu objektivne odgovornosti (član 173. i 174. ZOO), štetnikova odgovornost se utvrđuje po osnovi uzročnosti, bez obzira na krivicu, pa se štetnik, kao imalac opasne stvari ili lice koje se bavi opasnom djelatnošću, može osloboditi odgovornosti za štetu samo ako dokaže da je šteta nastala zbog više sile, krivnje treće osobe ili samog oštećenog (član 177. ZOO).

To istovremeno znači da štetnik koji je obavezan da zbog povrede zaposlenika na radu naknadi štetu može biti ne samo njegov poslodavac, već i drugo pravno lice ili fizičko lice.

U konkretnom slučaju nema mjesta zaključku o postojanju subjektivne odgovornosti tuženog (tvrdnju o postojanju subjektivne odgovornosti tuženog u postupku nije iznosio ni sam tužitelj).

Tuženi nije organizovao proces rada, odnosno nije organizovao ni proces pripreme željeznog otpada za utovar ni sam proces utovara, pa da bi stoga mogao snositi krivicu zbog eventualnih propusta u organizaciji rada i nadzoru nad procesom rada.

¹ „Službene novine F BiH“ broj 43/99, 32/00 i 29/03

Okolnosti predmetnog slučaja ne upućuju ni na zaključak da je tuženi propustio preduzeti mjere opšte ili lične zaštite na radu, a to ne tvrdi ni sam tužitelj.

Nesporno je u konkretnoj pravnoj stvari da povrede tužitelja ne potiču od djelovanja teretnog motornog vozila tuženog, kao opasne stvari, niti potiču od samog prevoza (upravljanja teretnim motornim vozilom), kao opasne djelatnosti.

Uzrok štete je eksplozija zrna granate, koja nesporno predstavlja opasnu stvar. Za štetu od opasne stvari odgovara njen imalac (član 174. ZOO), a u konkretnom slučaju to je preduzeće „Salvis-trans“, a ne tuženi kao poslodavac tužitelja.

Poslodavac (tuženi) bi odgovarao za štetu koja je nastala povredom zaposlenika na radu ili u vezi sa radom i u slučaju kada je povreda uzrokovana opasnom stvari drugog privrednog društva (ovdje „Salvis-trans“) koje je, za potrebe poslodavca, obavljalo određene poslove. Međutim, u konkretnoj pravnoj stvari to nije slučaj jer je, suprotno naprijed navedenom stavu, poslodavac tužitelja trebao za potrebe „Salvis-trans“ da izvrši prevoz njegovog željeznog otpada.

Dakle, oštećeni zaposlenik koji je povrijeđen na radu ili u vezi sa radom, ima u svakom slučaju prava iz zdravstvenog i invalidskog osiguranja, ali pravo na naknadu štete od svoga poslodavca ima samo ako je on odgovoran za štetu, odnosno ako postoji osnov odgovornosti, što u ovoj pravnoj stvari nije slučaj.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000542 od 06.05.2010.godine)

70.

Član 96. Zakona o radu

ZAPOSLENIK NE MOŽE U PARNICI OSNOVANO ZAHTIJEVATI ISPLATU NEISPLAĆENIH PLAĆA KOJE BI OSTVARIO DA JE RADIO UKOLIKO ISTOVREMENO U TOJ PARNICI NIJE POSTAVIO TUŽBENI ZAHTJEV ZA UTVRĐENJE NEZAKONITOSTI OTKAZA UGOVORA O RADU, ODNOSNO UKOLIKO PRETHODNO U DRUGOJ PARNICI NIJE PRAVOMOĆNO UTVRĐENA NEZAKONITOST OTKAZA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001625 od 09.02.2010. godine)

71.

Člana 97. stav 2. Zakona o radu

ZAPOSLENIK ZADRŽAVA PRAVO DA PRED SUDOM OSPORAVA DOPUŠTENOST OTKAZA S PONUDOM IZMJENJENOG UGOVORA O RADU I U SLUČAJU KADA JE PRIHVATIO PONUDU POSLODAVCA, PA JE SUD DUŽAN DATI SVOJU OCJENU O TOME DA LI JE OTKAZ, KAO I IZMJENA UGOVORA, DOPUŠTEN ILI NIJE.

Iz obrazloženja:

Ovaj revizijski sud ocjenjuje da tužitelj osnovano nalazi revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava u nepravilnoj primjeni odredbe člana 97. Zakona o radu od strane drugostepenog suda.

Prema odredbi člana 97. stav 1. Zakona o radu, odredbe ovog zakona koje se odnose na otkaz primjenjuju se i u slučaju kada poslodavac otkáže ugovor i istovremeno ponudi zaposleniku zaključivanje ugovora o radu pod izmjenjenim uslovima.

Odredbom stava 2. istog zakonskog člana propisano je da ako zaposlenik prihvati ponudu poslodavca iz stava 1. ovog člana zadržava pravo da pred nadležnim sudom osporava dopuštenost takve izmjene ugovora.

Dakle, prema navedenoj zakonskoj odredbi, suprotno pravnom stavu drugostepenog suda, zaposlenik zadržava pravo da pred sudom osporava dopuštenost otkaza s ponudom izmjenjenog ugovora o radu i u slučaju kada je prihvatio ponudu poslodavca, pa je sud dužan dati svoju ocjenu o tome da li je otkaz, kao i izmjena ugovora, dopušten ili nije.

Po svojoj pravnoj prirodi institut otkaza ugovora o radu sa ponudom izmjenjenog ugovora izraz je obligaciono-pravnog instituta raskida ugovora zbog promjenjenih okolnosti i njegov smisao je zaštita radnopravnog statusa zaposlenika, koji ponudu sklapanja izmjenjenog ugovora o radu može prihvatiti ili odbiti.

Imajući u vidu činjenična utvrđenja nižestepenih sudova, ovaj sud dijeli pravni stav prvostepenog suda da ponuda sklapanja ugovora o radu pod izmjenjenim uslovima u konkretnom slučaju nije bila opravdana u odnosu na poslove koje je tužitelj do tada obavljao i uopšte u odnosu na sadržaj dotadašnjeg ugovora o radu.

Prvostepeni sud je pravilno zaključio da tuženi tokom postupka nije u skladu sa odredbom člana 91. Zakona o radu dokazao da su ekonomski, tehnički ili organizacijski razlozi bili stvarni razlog otkaza sa izmjenjenom ponudom ugovora o radu, za koji zaključak je kroz obrazloženje svoje presude dao pravilne razloge koje u svemu prihvata i ovaj sud, bez potrebe za njihovim ponavljanjem.

Radno mjesto tužitelja nije ukinuto, nije prestala potreba za obavljanjem poslova pletača niti je smanjen obim tih poslova, tako da „discipliniranje“ zaposlenika ne može biti razlog za poslovno uvjetovan otkaz sa ponudom za sklapanje ugovora na određeno vrijeme u trajanju od tri mjeseca. Tužitelj je punih 16 godina bio zaposlenik tuženog na neodređeno vrijeme, pa predmetna ponuda za sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme u trajanju od 3 mjeseca, pri čemu tuženi nije dokazao postojanje opravdanih organizacijskih razloga za takvu ponudu, predstavlja povredu dostojanstva rada zaposlenika. Zbog toga je tužitelj iz opravdanih razloga odbio potpisati novu izjavu za naredni tromjesečni period (od 02.05.2006. godine do 01.08.2006. godine), jer je tuženi bez opravdanih i zakonom propisanih razloga njegov radnopravni status učinio neprihvatljivo neizvjesnim i nepovoljnijim u odnosu na dotadašnji sadržaj ugovora o radu.

Kako je izjava u vezi usmenog zaključivanja ugovora o radu od 03.02.2006. godine nezakonita, to je otpao zakonit osnov za donošenje odluke o prestanku ugovora o radu broj 208/06 od 12.05.2006. godine, kako je to pravilno zaključio prvostepeni sud.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000992 od 20.11.2009.godine)

72.

Član 113. Zakona o radu**Član 39. stav 2. Općeg kolektivnog ugovora**

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE NOVOG OPĆEG KOLEKTIVNOG UGOVORA NE PROPISUJU DA NJEGOVI STUPANJEM NA SNAGU PRESTAJU VAŽITI POSTOJEĆI GRANSKI KOLEKTIVNI UGOVORI, NITI IZOSTANAK USKLAĐIVANJA GRANSKIH KOLEKTIVNIH UGOVORA U ROKU PROPISANOM ODREDBOM ČLANA 39. STAV 2. OPĆEG KOLEKTIVNOG UGOVORA MOŽE IMATI ZA PRAVNU POSLJEDICU PRESTANAK VAŽENJA TIH GRANSKIH KOLEKTIVNIH UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Kolektivni ugovor zaključen na neodređeno vrijeme, kakav je predmetni granski kolektivni ugovor, važi sve do momenta dok se ugovorne strane ne dogovore o njegovoj izmjeni ili prestanku, jer se i ugovor zaključen na određeno vrijeme primjenjuje do zaključenja novog kolektivnog ugovora, sem ukoliko nije drugačije određeno (član 113. Zakona o radu).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001100 od 27.10.2009. godine)

73.

Član 120. Zakona o radu**Član 358. Zakona o obligacionim odnosima**

KOLEKTIVNI UGOVOR SE NE MOŽE OTKAZATI PO OPĆIM PRAVILIMA GRAĐANSKOG PRAVA O JEDNOSTRANOM OTKAZU UGOVORA SADRŽANIM U ODREDBI ČLANA 358. ZOO, VEĆ SAMO NA NAČIN PROPISAN ODREDBAMA KOLEKTIVNOG UGOVORA, UZ OTKAZNI ROK I UZ OTKAZNE RAZLOGE UTVRĐENE KOLEKTIVNIM UGOVOROM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000366 od 23.03.2010. godine)

74.

Člana 143. stav 8. Zakona o radu

POVREDA ODREDBE ČLANA 143. STAV 8. ZAKONA O RADU OD STRANE POSLODAVCA NEMA, SAMA PO SEBI, AUTOMATSKI ZA POSLJEDICU REAKTIVIRANJE RADNO-PRAVNOG STATUSA ZAPOSLENIKA KOME JE RADNI ODNOS PRETHODNO ZAKONITO PRESTAO TEMELJEM ODREDBE ČLANA 143.

STAV 4. ISTOG ZAKONA, NITI IMA ZA POSLJEDICU NEZAKONITOST OTKAZA UGOVORA O RADU.

Iz obrazloženja:

Zaposlenik u slučaju povrede odredbe člana 143. stav 8. Zakona o radu, koja mu u zakonom određenom roku daje privilegiju na prioritet u zapošljavanju kod ranijeg poslodavca, ima samo pravo pobijati prijem u radni odnos tog drugog lica i zahtijevati da poslodavac sa njim zasnuje novi radni odnos.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001532 od 10.11.2009.godine)

75.

Član 143. Zakona o radu

ZAPOSLENIK KOJI SE ZATEKAO U RADNOM ODNOSU 31.12.1991. GODINE I KOJI SE U ROKU IZ ČLANA 143. STAV 2. ZAKONA O RADU OBRATIO POSLODAVCU RADI USPOSTAVLJANJA RADNO-PRAVNOG STATUSA, A U OVOM VREMENSKOM RAZDOBLJU NIJE ZASNOVAO RADNI ODNOS KOD DRUGOG POSLODAVCA, IMA STATUS ZAPOSLENIKA NA ČEKANJU POSLA OD DANA KADA JE PRESTAO RADITI (BEZ OBZIRA DA LI JE POSLODAVAC DONIO ODLUKU O NJEGOVOU UPUĆIVANJU NA ČEKANJE).

TAKAV ZAPOSLENIK IMA PRAVO NA NAKNADU PLAĆE POČEV OD DANA KADA JE PRESTAO RADITI, A NE SAMO OD DANA OBRAĆANJA POSLODAVCU ZA USPOSTAVU RADNO-PRAVNOG STATUSA, I TO U VISINI KOJU ODREDI POSLODAVAC.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000180 od 16.03.2010. godine)

76.

Član 4. Zakona o ustanovama

U PARNICI PO TUŽBI ZAPOSLENIKA JAVNE USTANOVE RADI ISPLATE NOVČANIH POTRAŽIVANJA IZ RADNOG ODNOSA PASIVNO JE LEGITIMISANA JAVNA USTANOVA, KOJA POSJEDUJE SVOJSTVO PRAVNOG LICA, A NE OPĆINA, BEZ OBZIRA ŠTO JE ISTA OSNIVAČ JAVNE USTANOVE I ŠTO SE JAVNA USTANOVA DJELIMIČNO FINANSIRA IZ BUDŽETA OPĆINE.

Iz obrazloženja:

Prema Zakonu o ustanovama (dalje ZOU), javne ustanove se osnivaju radi obavljanja Zakonom utvrđenih javnih djelatnosti u koje spada i odgoj i vaspitanje djece. Javne ustanove imaju svojstvo pravnog lica (čl.1.) navedenog zakona i nemaju profitni

karakter, mada mogu raspolagati i sredstvima iz samofinansiranja. Na kojem se državnom nivou osnivaju javne ustanove zavisi od organizacije svake pojedinačne države (čl. III/2.) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

ZOU (čl. 4.) jasno je određeno da svi radnici ostvaruju sva svoja prava iz radnog odnosa u javnim ustanovama u skladu sa Zakonom, Kolektivnim ugovorom i Pravilima ustanove. To je logično jer javna ustanova ima status pravnog lica, ima prava i obaveze i uživa zakonsku slobodu u pogledu svojih prava i obaveza. Prema tome, samo javna ustanova može odgovarati za obaveze prema svojim radnicima, a nikako njen osnivač, odnosno politička zajednica iz koje se finansira ustanova kako to pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi.

Dužnik tužiteljica u pogledu njihovih prava na isplatu plaća koje je akcesorno povezano sa radnim odnosom je JU Dječiji vrtić „Pčelice“ jer je između njih uspostavljen građansko-pravni odnos (zasnivanjem radnog odnosa), pa su nižestepeni sudovi nepravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tužene i obavezali istu na isplatu plaće tužiteljicama.

To što se javna ustanova čiji su radnici tužiteljice finansira iz budžeta tužene ne predstavlja osnov za pasivnu legitimaciju tužene u ovom sporu nego može biti samo predmet izvršnog postupka (čl.41.Z.U) kao supsidijernog dužnika koji odgovara za obaveze javne ustanove čiji je osnivač.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 68 0 P 007412 09 Rev od 06.04.2010. godine)

77.

Člana 5. stav 3. Kolektivnog ugovora

Člana 32. stav 1. Kolektivnog ugovora

Član 85. stav 1. Zakona o osnovnoj školi

ODREDBE KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA OBLAST OSNOVNOG OBRAZOVANJA PRIMJENJUJU SE I NA DIREKTORA ŠKOLE, KAO RUKOVODNOG RADNIKA.

Iz obrazloženja:

Osnovano revident u svojoj reviziji ukazuje da je odluka drugostepenog suda zasnovana na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Tačno je da je odredbom člana 5. stav 2. Kolektivnog ugovora propisano da je zaposlenik u smislu ovog kolektivnog ugovora učitelj, nastavnik, profesor, pedagog, bibliotekar, administrativni radnik, blagajnik, knjigovođa, šef računovodstva, kućni majstor, domar, vozač, sekretar, psiholog, kuhar-servirka, te drugi kvalifikovani radnici, higijeničari, kuriri i drugi nekvalifikovani radnici.

Međutim, tumačeći navedenu odredbu i njen pravni učinak u predmetnom sporu, drugostepeni sud, po ocjeni ovog suda, zanemaruje sadržaj odredbe člana 5. stav 3. u vezi sa članom 32. stav 1. i 2. Kolektivnog ugovora, kao i sadržaj ugovora o radu zaključenog između tužitelja i tuženog.

Odredbom člana 5. stav 3. Kolektivnog ugovora propisano je da je poslodavac u smislu ovog kolektivnog ugovora osnovna škola kod koje je zaposlenik u radnom odnosu. Odredbom člana 32. stav 1. Kolektivnog ugovora propisano je da se vrednovanje poslova zaposlenika utvrđuje određivanjem koeficijenata koji se množe sa osnovicom i tako utvrđuje osnovna plaća, dok je stavom 2. tačka 5. iste odredbe određeno da koeficijent za rukovodno osoblje iznosi 3,0 do 3,30.

Članom 85. stav 1. Zakona o osnovnoj školi („Službene novine Ze-Do Kantona“, broj: 5/04) određeno je da osnovnom školom rukovodi direktor.

Iz sadržaja navedenih odredbi može se, dakle, zaključiti da odredbe Kolektivnog ugovora imaju u vidu i direktora, kao rukovodnog radnika.

Iz sadržaja ugovora o radu (član 7. i 8. ugovora), kojeg su dana 01.09.2003. godine zaključili tužena kao poslodavac, i tužitelj, kao zaposlenik, jasno proizilazi da taj ugovor nije na poseban način, različit u odnosu na druge zaposlenike, regulisao pitanje plaća i drugih novčanih primanja tužitelja, tako da se taj ugovor ne može smatrati menadžerskim ugovorom kojim su predmetna potraživanja regulisana na drugačiji način u odnosu na način kojim su ona regulisana Kolektivnim ugovorom.

Dakle, Kolektivni ugovor ne sadrži odredbe koje isključuju njegovu primjenu na rukovodne zaposlenike u osnovnoj školi, pa ni za ona pitanja koja su eventualno drugačije regulisana ugovorom o radu, niti predmetni ugovor o radu sadrži odredbe koje isključuju primjenu Kolektivnog ugovora na tužitelja. Naprotiv, odredbom člana 10. predmetnog ugovora o radu određeno je da će se na sva pitanja iz oblasti radnog odnosa, koja nisu posebno precizirana njegovim odredbama, primijeniti odredbe Zakona o radu i drugi opšti propisi koji se odnose na oblast rada.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001561 od 18.11.2009.godine)

78.

Član 13. i član 15. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH

U SLUČAJU PRAVOMOĆNOG PONIŠTENJA ODLUKE O IZBORU ODREĐENOG KANDIDATA JER KONKURS NIJE PROVEDEN U SKLADU SA ZAKONOM NE DIRA SE U VEĆ STEČENA PRAVA IZ ZASNOVANOG RADNOG ODNOSA IZABRANOG KANDIDATA DO DANA PRAVOMOĆNOSTI ODLUKE O NJENOM PONIŠTENJU, JER TEK NAVEDENIM DANOM PRESTAJE ZAKONITA OSNOVA ZA POSTOJANJE RADNOG ODNOSA, BEZ RETROAKTIVNOG DEJSTVA.

Iz obrazloženja:

Međutim, ovo pitanje se može postaviti samo pri razrješenju međusobnih odnosa između izabranog kandidata, koji je zasnovao radni odnos, i njegovog poslodavca. Ostali učesnici konkursa nisu sudionici ovog materijalno-pravnog odnosa, te samim tim i ne mogu tražiti poništenje rješenja kojim je zasnovan ovaj radni odnos. Sva njihova prava dosežu do

isticanja zahtjeva za poništenje odluke o izboru određenog kandidata (koja prethodi rješenju o prijemu u radni odnos) po raspisanom konkursu, ali ne i do zahtjeva za poništenje rješenja kojim je zasnovan radni odnos sa izabranim kandidatom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000501 od 30.06.2009.godine)

79.

Član 106. Zakona o radu

KADA TUŽENI NE OSPORAVA POSTOJANJE (NASTANAK) TUŽITELJEVOG NOVČANOG POTRAŽIVANJA, ALI ISTIČE PRIGOVOR ZASTARE TOG POTRAŽIVANJA, ONDA JE ON DUŽAN DOKAZATI POČETAK I ISTEK ROKA ZASTARJEVANJA, PA I KADA TUŽITELJ U TUŽBI NIJE NAVEO TAČAN DATUM NASTANKA NJEGOVOG POTRAŽIVANJA.

U TAKVOM SLUČAJU TUŽITELJ JE DUŽAN SAMO IZNIJETI ČINJENICE USLIJED KOJIH JE ZASTARJEVANJE PREKINUTO ILI JE SPRIJEČEN TOK ZASTARJEVANJA.

Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine sa sjednice od 10.05.2010. godine.

PORODIČNO PRAVO

80.

Član 224. Porodičnog zakona F BiH

MATERIJALNO NEOBEZBJEĐENIM BRAČNIM PARTNEROM SMATRA SE I ONAJ KOJI OSTVARUJE IZVJESTAN PRIHOD, ALI MU ON NIJE DOVOLJAN ZA PODMIRENJE ŽIVOTNIH POTREBA.

TAKAV BRAČNI PARTNER MOŽE TRAŽITI DA MU DRUGI BRAČNI PARTNER PLAĆA ONAJ IZNOS KOJI ĆE MU, ZAJEDNO S PRIHODOM KOJEG SAM OSTVARUJE, OMOGUĆITI DA ZADOVOLJI SVOJE OSNOVNE ŽIVOTNE POTREBE (TZV. DOPUNSKO IZDRŽAVANJE).

Iz obrazloženja:

Stoga je sudska praksa, u interpretaciji odredbe člana 224. Porodičnog zakona F BiH, zauzela pravni stav da i zaposlenom bračnom partneru pripada pravo na izdržavanje od strane razvedenog bračnog partnera ukoliko on zbog niske plaće ne može osigurati sebi dovoljan izvor sredstava za podmirenje najnužnijih životnih potreba, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 28 0 P 000272 09 Rev od 09.03.2010.godine)

81.

Član 252. stav 2. Porodičnog zakona F BiH

POKLONI TREĆIH OSOBA ULAZE U BRAČNU STEČEVINU BEZ OBZIRA KOJI IH JE BRAČNI PARTNER PRIMIO I OD KOGA, UKOLIKO SE NE DOKAŽE DA JE TAJ POKLON UČINJEN SAMO JEDNOM BRAČNOM DRUGU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 900294 08 Rev od 09.02.2010. godine)

NASLJEDNO PRAVO

82.

Član 22. stav 3. Zakona o nasljeđivanju

PRESTANAK ZAJEDNICE ŽIVOTA U SPORAZUMU SA OSTAVIOCEM PRETPOSTAVLJA SPORAZUMNU ODLUKU JEDNOG I DRUGOG BRAČNOG DRUGA DA NJIHOVA ZAJEDNICA ŽIVOTA TRAJNO PRESTANE, O KOJOJ SE SUDI NA OSNOVU DOKAZANIH ČINJENICA PONAŠANJA KOJIM SE ISPOLJAVA I POTVRĐUJE TA SPORAZUMNA ODLUKA, KAO REZULTAT NJIHOVE IZRIČITE I SLOBODNE VOLJE.

U SLUČAJU SUMNJE U POSTOJANJE TAKVOG SPORAZUMA MORA SE UZETI DA NIJE NASTAO GUBITAK PRAVA NASLJEĐIVANJA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je pravilno zaključio, a drugostepeni sud osnovano prihvatio taj zaključak, da tužitelji tokom postupka nisu dokazali van svake razumne sumnje da je bilo koji od bračnih drugova jasno manifestovao svoju volju da raskine zajednicu života, a da je drugi bračni drug svojim ponašanjem pokazao da se sa tim raskidom saglašava.

Nižestepeni sudovi su u razlozima svojih odluka pravilno ukazali na ratne i poratne okolnosti, koje su kao objektivni razlog, van volje bračnih drugova, uticale na specifičnost forme i sadržaja njihove zajednice života tokom braka. Nesporno je da se bračna zajednica najčešće ispoljava u zajednici stanovanja i zajedničkom vođenju domaćinstva, ali se sadržaj braka, pored ekonomskih potreba, ispoljava i u emotivnim, psihološkim, kulturnim i drugim potrebama. Na te sadržaje bračne zajednice, naročito kada su u pitanju bračni drugovi u trećoj životnoj dobi, nižestepeni sudovi su osnovano ukazali, utvrđujući na osnovu provedenih dokaza da su tužena i pravni prednik tužitelja, i pored faktičke razdvojenosti stanovanja, bili upućeni jedno na drugo te održavali kontakte i međusobno se posjećivali i pomagali, pri čemu nije utvrđena niti jedna činjenica koja bi ukazivala na postojanje poremećaja njihovih bračnih odnosa.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 018861 09 Rev od 15.12.2009.godine)

83.

Član 22. stav 3. Zakona o nasljeđivanju

KAO KRIVICA U SMISLU ČLANA 22. STAV 2. TAČKA 3. ZAKONA O NASLJEĐIVANJU SMATRA SE PONAŠANJE BRAČNOG DRUGA KOJE JE NEDOPUŠTENO S OBZIROM NA UZAJAMNA PRAVA I DUŽNOSTI BRAČNIH DRUGOVA, A BRAČNI DRUG JE PREMA SVIM OKOLNOSTIMA MOGAO I MORAO BITI SVJESTAN DA TO NEDOPUŠTENI PONAŠANJE VODI TRAJNOM PRESTANKU ZAJEDNICE ŽIVOTA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 018861 09 Rev od 15.12.2009.godine)

84.

Član 45., član 46. i član 129. stav 1. Zakona o nasljeđivanju

OKOLNOST DA JE OSTAVITELJICA UGOVOROM O POKLONU CJELOKUPNU SVOJU IMOVINU POKLONILA TUŽENIM NE ZNAČI DA JE ONA NA TAJ NAČIN PREĆUTNO TUŽITELJA ISKLJUČILA IZ NASLJEDSTVA ILI DA JE TUŽITELJ LIŠEN SVOG NASLJEDNOG DIJELA ZBOG NEDOSTOJNOSTI ZA NASLJEĐIVANJE.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenju nižestepeni sudova, ostaviteljica, majka parničnih stranaka, je ugovorom o poklonu Ov broj 15/2005 od 7.1.2005.godine poklonila tuženima cjelokupnu svoju imovinu. Na taj način, a kako pravilno zaključuju nižestepeni sudovi, ostaviteljica je raspolagala i dijelom svoje imovine koji premašuje raspoloživi dio, dakle, nužnim dijelom koji pripada tužitelju kao nužnom nasljedniku (član 28. stav 1. Zakona o nasljeđivanju).

Prema odredbi člana 29. stav 1. Zakona o nasljeđivanju nužni nasljednici imaju pravo na dio zaostavštine kojim ostavilac ne može raspolagati i koji se naziva nužni dio. Zbog toga je tužitelj osnovano tražio da se utvrdi da je ugovorom o poklonu povrijeđen njegov nužni nasljedni dio koji iznosi ½ od onog dijela koji bi mu pripao po zakonskom redu nasljeđivanja.

Nižestepeni sudovi su pravilno odlučili kada su usvojili tužbeni zahtjev tužitelja.

Tuženi i u reviziji ponavljaju tokom postupka isticanje tvrdnje da je tužitelj izgubio pravo na nasljedstvo jer da ga je ostaviteljica zaključenjem ugovora o poklonu sa tuženima isključila iz nasljeđa, kao i da je nedostojan za nasljeđivanje.

Okolnost da je ostaviteljica ugovorom o poklonu cjelokupnu svoju imovinu poklonila tuženima, ne znači da je na taj način tužitelj prećutno isključen iz nasljedstva ili lišen svog nasljednog dijela.

Članom 45. stav 1. tačka 1., na koju odredbu Zakona o nasljeđivanju se pozivaju tuženi u reviziji, je propisano da zavještalac može isključiti iz nasljeđa nasljednika koji ima pravo na nužni dio i ako se, pored drugih navedenih slučajeva, povredom zakonske ili moralne

obaveze teže ogriješio prema ostaviocu. Uslov za punovažnost isključenja propisan je članom 46. stav 1. Zakona o nasljeđivanju koji određuje da zavještalc koji želi da isključi nasljednika mora to izraziti u testamentu na nesumnjiv način, a korisno je da navede i osnov za isključenje. Dakle, isključenje iz nasljeđa pretpostavlja odredbu o isključenju izraženu u posljednoj volji (testamentu ostavioca), na nesumnjiv način. S obzirom da ostaviteljica u predmetnom slučaju na zakonom propisani način nije isključila tužitelja iz nasljeđa, neosnovano se tuženi pozivaju na odredbe člana 45. Zakona o nasljeđivanju

Nedostojnost za nasljeđivanje, koja za razliku od isključenja iz nasljeđa, nastupa bez volje ostavioca i o kojoj je sud u predmetnom slučaju raspravljao na zahtjev zainteresiranih nasljednika-tuženih, također nije bila ostvarena na način kako je to propisano članom 129. stav 1. tačka 4. Zakona o nasljeđivanju.

Provedenim dokazima nije utvrđeno da se tužitelj teže ogriješio o obavezu izdržavanja prema ostaviteljici prema kojoj je imao zakonsku obavezu izdržavanja, niti je utvrđeno da ostaviteljici nije htio ukazati nužnu pomoć.

Da li se radilo o težoj povredi koje od zakonom propisanih dužnosti, ocjenjuje sud s obzirom na sve okolnosti slučaja. Utvrđene činjenice da je ostaviteljica živjela sama u sopstvenoj kući, da je primala 50,00 KM mjesečno na ime rente, da su njenom izdržavanju doprinosili tuženi, a da odnosi između tužitelja i njegove majke, ostaviteljice nisu odgovarali uobičajenim odnosima pomaganja i poštivanja, da su njih dvoje, a kako navodi drugostepeni sud: „zapali u situaciju koja nije prirodna odnosu majke i sina“, nižestepeni sudovi cijene kao okolnosti koje se ne mogu podvesti pod uslove koje propisuje tačka 4. člana 129. Zakona o nasljeđivanju.

I po ocjeni ovog suda nije bilo dovoljno utvrditi postojanje povrede zakonske ili moralne obaveze nužnog nasljednika prema ostaviteljici, nego i da je ta povreda po svom karakteru i objektivno teža, a da subjektivno predstavlja teže ogriješenje prema ostaviteljici. Nižestepeni sudovi zaključuju da u ponašanju tužitelja nema težeg ogriješenja prema ostaviteljici, da je ostaviteljica svoje pravo na izdržavanje od tužitelja mogla ostvariti tužbom, pa su pravilno odlučili kada su usvojili tužbeni zahtjev tužitelja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 45 0 P 005209 09 Rev od 09.02.2010. godine)

85.

Član 83. Zakona o nasljeđivanju

OSTAVILAC MOŽE TESTAMENTOM ODREDITI DA GA DRUGO LICE NASLIJEDI UMJESTO ODREĐENOG NASLJEDNIKA, AKO TESTAMENTARNI NASLJEDNIK UMRE PRIJE OSTAVIOCA, ODREKNE SE NASLJEĐA ILI POSTANE NEDOSTOJAN DA NASLIJEDI (TZV. OBIČNA SUPSTITUCIJA), ALI NIJE OVLAŠTEN DA ODREDI NASLJEDNIKA TESTAMENTARNOM NASLJEDNIKU (TZV. FIDEIKOMISARNA SUPSTITUCIJA).

Iz obrazloženja:

Fideikomisarna supstitucija postoji kad testator određuje nasljednike svom nasljedniku, odnosno kada poziva sukcesivno na nasljedstvo dvije ili više osoba tako da jedna od njih (prethodni nasljednik – fiducijar) postaje nasljednikom u trenutku smrti testatora, a drugi (naknadni nasljednik – fideikomisar) tek poslije te prve osobe odnosno fiducijara.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 900105 09 Rev od 11.05.2010.godine)

86.

Član 142. Zakona o nasljeđivanju

O ZASTARI ZAHTJEVA ZA PREDAJU ZAOSTAVŠTINE SUD VODI RAČUNA SAMO POVODOM PRIGOVORA STRANKE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001304 od 23.02.2010. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

87.

Član 12. Zakona o parničnom postupku

OKOLNOST DA JE KRIVIČNA PRESUDA DONESENA NA OSNOVU SPORAZUMA O KRIVNJI NE ISKLJUČUJE PRIMJENU ODREDBE ČLANA 12. STAV 3. ZPP.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000131 od 30.03.2010. godine)

88.

Član 16. stav 3. Zakona o parničnom postupku

Član 54. i član 56. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

SPOROVIMA SA ELEMENTOM INOSTRANOSTI NE SMATRAJU SE SAMO SPOROVI U KOJIMA ISKLJUČIVO ILI PORED DOMAĆIH FIZIČKIH ILI PRAVNIH OSOBA SUDJELUJU STRANI DRŽAVLJANI ILI STRANE PRAVNE OSOBE, VEĆ I SPOROVI U KOJIMA SE STVAR KOJA JE PREDMET SPORA NALAZI U STRANOJ DRŽAVI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000132 od 26.01.2010. godine)

89.

Član 16. stav 3. Zakona o parničnom postupku**Član 54. i član 56. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima**

ISKLUČIVA MEĐUNARODNA NADLEŽNOST JE BEZUVJETNA I ISTA ELIMINIŠE OPŠTU MJESNU NADLEŽNOST, PA KADA TUŽBA SADRŽI VIŠE ZAHTEVA POVEZANIH ISTIM ČINJENIČNIM I PRAVNIM OSNOVOM, OD KOJIH JE ZA NEKI PROPISANA ISKLJUČIVA MJESNA NADLEŽNOST, DOLAZI DO ATRAKCIJE NADLEŽNOSTI PA JE ZA SUĐENJE U TOM SPORU NADLEŽAN SUD ČIJA JE NADLEŽNOST PROPISANA KAO ISKLJUČIVA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000132 od 26.01.2010.godine)

90.

Član 50. stav 2. i član 362. Zakona o parničnom postupku

POKUŠAJEM PROŠIRENJA TUŽBE NA NOVOG TUŽENOG POKREĆE SE SAMO INCIDENTALNI POSTUPAK ZA ODLUČIVANJE O PROŠIRENJU TUŽBE.

Iz obrazloženja:

Da bi tužba mogla biti proširena na novog tuženog (član 362. stav 2. ZPP) potrebno je da se ispune slijedeće pretpostavke: a) da novooznačeni tuženi pristane na to proširenje; b) da budu ispunjene opšte pretpostavke za zasnivanje odnosa materijalnog, odnosno formalnog suparničarstva, propisane odredbom člana 362. stav 1. tačka 1. do 3. ZPP.

Ukoliko novi tuženi ne pristane na proširenje tužbe ili ukoliko nisu ispunjene opšte pretpostavke za zasnivanje naknadnog pasivnog suparničarstva, pa u takvoj procesnoj situaciji sud donese rješenje kojim se ne dopušta proširenje tužbe na novog tuženog, smatra se da tužba protiv novog tuženika nije ni podnesena i da parnični postupak u odnosu na njega nije ni pokrenut, a tužitelju ostaje mogućnost da podnese posebnu tužbu protiv lica u odnosu na koga proširenje tužbe nije dopušteno.

Kako u predmetnoj pravnoj stvari prvostepeni sud u tom incidentalnom postupku nije odlučio o dopuštenosti proširenja tužbe na nove tužene, to nisu ispunjene pretpostavke za odlučivanje o prijedlogu za delegaciju u smislu odredbe člana 50. stav 2. ZPP, jer osobe na koje je tužba proširena, s obzirom na čije svojstvo se i predlaže svrsishodna delegacija, još uvijek nemaju položaj stranke u ovoj parnici.

Stoga je u predmetnoj parnici potrebno da se prvo odluči o dopuštenosti proširenja tužbe na nove tužene, pri čemu će dosadašnji postupajući sudija (stručni saradnik) prvostepenog suda, na koga je tužitelj predložio proširenje tužbe, prethodno postupiti u skladu sa odredbom člana 360. ZPP.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Gr-09-000192 od 24.11.2009. godine)

91.

Član 186. i član 189. Zakona o parničnom postupku

KADA SUD U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 186. STAV 1. ZPP UDOVOLJI ZAHTJEVU STRANKE DA JOJ SE, ZBOG POSTOJANJA OPRAVDANIH OKOLNOSTI, DOSTAVLJANJE ODLUKE IZVRŠI PUTEM POŠTE, TADA ROK ZA ŽALBU TEČE POČEV OD DANA PRIJEMA PREPISA ODLUKE.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizilazi da je prvostepeni sud, u skladu sa odredbom člana 185. ZPP, nakon zaključenja glavne rasprave od 29.04.2008. godine, obavijestio prisutnog tužitelja o datumu donošenja presude i upozorio ga da je on, odnosno njegov punomoćnik, dužan sam preuzeti presudu u zgradi suda te da rok za žalbu protiv presude počinje teći prvog narednog dana nakon donošenja presude.

U skladu sa odredbom člana 185. stav 1. ZPP prvostepeni sud je zakonskog zastupnika tužene, koji nije bio prisutan na glavnoj raspravi, dopisom od 29.04.2008. godine obavijestio o datumu donošenja presude. Navedeni dopis zakonski zastupnik tužene je primio dana 07.05.2008. godine.

Podneskom od 07.05.2008. godine zakonski zastupnik tužene je obavijestio prvostepeni sud da je uredno primio obavještenje od 29.04.2008. godine i istovremeno, u skladu sa odredbom člana 186. stav 1. ZPP, stavio zahtjev da mu se, zbog postojanja opravdanih razloga, dostavljanje presude obavi na način predviđen odredbama ovog zakona o dostavi.

Naime, navedenom zakonskom odredbom je propisano da, u izuzetnim okolnostima, sud može na zahtjev stranke odlučiti da se dostava presude obavi na način predviđen odredbama ovog zakona o dostavi.

Postupajući po podnesku zakonskog zastupnika tužene, prvostepeni sud je svoju presudu dostavio zakonskom zastupniku tužene putem pošte dana 04.06.2008. godine. Iz ovakvog postupanja prvostepenog suda može se zaključiti da je isti našao da u konkretnom slučaju postoje izuzetne okolnosti koje opravdavaju zahtjev stranke da joj se dostava presude obavi putem pošte (odnosno na način predviđen odredbama ZPP o dostavi), jer je u suprotnom sud bio dužan odbiti prijedlog stranke i obavijestiti stranku da njen zahtjev ne smatra opravdanim.

U takvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji rok za podnošenje žalbe počinje teći prvoga narednog dana nakon dostave prijepisa presude, kako je to propisano odredbom člana 189. ZPP.

Kako je prijepis prvostepene presude dostavljen zakonskom zastupniku tužene dana 04.06.2008. godine, koji je žalbu protiv te presude podnio dana 18.06.2008. godine, kako je to navedeno u obrazloženju prvostepenog rješenja, to proizilazi da je, suprotno pravnom rezonovanju nižestepeni sudova, žalba podnesena u okviru prekluzivnog zakonskog roka propisanog odredbom člana 203. stav 1. u vezi sa članom 189. ZPP.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-002075 od 15.04.2010. godine)

92.

Član 191. i član 196. Zakona o parničnom postupku

IZREKA PRVOSTEPENE PRESUDE NIJE NERAZUMLJIVA I KONTRADIKTORNA UKOLIKO JE SUD ODBIO KAO NEOSNOVAN TUŽBENI ZAHTJEV KOJI GLASI NA NOVČANO POTRAŽIVANJE, ČIJI JE IZNOS TAČNO NAVEDEN, A DA PRI TOME NIJE NAVEO IZ KOG PRAVNOG OSNOVA POTIČE TO NOVČANO POTRAŽIVANJE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001524 od 19.01.2010. godine)

93.

Član 195. Zakona o parničnom postupku

ISPRAVKOM SE NE MOŽE MIJENJATI SADRŽAJ IZREKE PRESUDE KADA JE ON REZULTAT (EVENTUALNE) POGREŠNE ODLUKE SUDA O OSNOVANOSTI TUŽBENOG ZAHTJEVA, JER BI TO BILO PROTIVNO NAČELU VEZANOSTI SUDA ZA PRESUDU OD DANA NJENOG DONOŠENJA, ODNOSNO PRAVNOG UČINKA PRESUDE PREMA STRANKAMA OD DANA DONOŠENJA ODNOSNO DOSTAVLJANJA (ČLAN 197. ZPP).

POGREŠAN SADRŽAJ VOLJE SUDA IZRAŽEN U TRENUTKU DONOŠENJA PRESUDE, ODNOSNO POGREŠKE U SUĐENJU ISPRAVLJAJU SE PODNOŠENJEM PRAVNIH LIJEKOVA, A NE PODNOŠENJEM PRIJEDLOGA ZA ISPRAVKU PRESUDE.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Gž-09-000022 od 02.02.2010. godine)

94.

Član 209., član 227. stav 3. i član 309. Zakona o parničnom postupku

OKOLNOST DA JE TUŽENI EVENTUALNO NEUREDNO ZASTUPAN U PARNICI NEMA KARAKTER POVREDE ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA SA SANKCIJOM UKIDANJA PRESUDE (ČLAN 227. STAV 3. ZPP) U SITUACIJI KADA JE TUŽENI U CIJELOSTI USPIO U PARNICI.

U TAKVOJ PROCESNOJ SITUACIJI TUŽITELJ SE NE MOŽE S USPJEHOM POZIVATI NA NEUREDNO ZASTUPANJE TUŽENOG, JER JE SMISAO ODREDBE ČLANA 309. U VEZI SA ČLANOM 227. STAV 3. ZPP U ZAŠTITI NEUREDNO ZASTUPANE STRANKE, A NE NJENOG PROTIVNIKA U PARNICI.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001602 od 29.12.2009. godine)

95.

Član 209. i član 245. Zakona o parničnom postupku

OKOLNOST DA REVIDENTU U RANIJEM REVIZIJSKOM POSTUPKU NIJE DOSTAVLJENA NA ODGOVOR REVIZIJA TUŽITELJICE NE PREDSTAVLJA POVREDU ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA KOJA JE BILA OD UTICAJA NA DONOŠENJE ZAKONITE I PRAVILNE PRESUDE U PONOVNOM DRUGOSTEPENOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

Ovo stoga što je tuženi imao mogućnost da se u ponovnom postupku, na raspravi održanoj pred drugostepenim sudom, izjasni o svim navodima koje je tužiteljica iznijela u svojoj reviziji. Tu mogućnost je tuženi iskoristio prilikom svog ponovnog saslušanja u svojstvu parnične stranke na raspravi pred drugostepenim sudom, tako da pobijana presuda nije zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 5. i 245. ZPP-a, pa je neosnovan prigovor revidenta da je onemogućen da raspravlja pred sudom.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-07-001198-37/09 od 10.11.2009.godine)

96.

Član 229. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku

DRUGOSTEPENI SUD NEMA OVLAŠĆENJE DA U SJEDNICI VIJEĆA DRUGAČIJE OCIJENI ISKAZE SVJEDOKA UKOLIKO SU TI SVJEDOCI NEPOSREDNO SASLUŠANI OD STRANE PRVOSTEPENOG SUDA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 000045 08 Rev od 18.02.2010. godine)

97.

Član 301. Zakona o parničnom postupku

IZJAVU PUNOMOĆNIKA STRANKE O STEPENU NJегоVOG KRVNOG ILI TAZBINSKOG SRODSTVA SA STRANKOM, NA KOJU SUPROTNNA STRANA NIJE IMALA PRIMJEDBI, NE TREBA DODATNO PROVJERAVATI IZVOĐENJEM ADEKVATNIH DOKAZA, PA STOGA NIJE OSTVARENA POVREDA ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA KOJA SE ODNOSI NA NEPRAVILNO ZASTUPANJE STRANKE U POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

Nisu osnovani prigovori u reviziji koji upućuju na povredu odredaba parničnog postupka koje se odnose na zastupanje tužiteljice. Tvrdnje tuženog da u toku postupka nije

dokazano da je punomoćnik tužiteljice njen krvni srodnik, odnosno da je sa tužiteljicom u tazbinskoj vezi, u suprotnosti su sa podacima iz spisa. Na zapisniku sastavljenom pred Općinskim sudom u Bihaću broj: Rs-257/02 od 23.12.2005.godine punomoćnica tužiteljice Jasmina Halkić izjavila je da je sa tužiteljicom u tazbinskom srodstvu, objasnivši stepen srodstva. Da joj je punomoćnica srodnik, potvrdila je tužiteljica u podnesku dostavljenom sudu 29.5.2004.godine. Iako u Zakonu o parničnom postupku nije regulisano ko je i na koji način dužan dokazati postojanje krvnog srodstva i tazbinske veze, ovaj sud ocjenjuje da je izjavom datom na sudu o vrsti i stepenu srodstva punomoćnica tužiteljice dovoljno dokazala da je sa strankom u navedenom srodstvu. S obzirom da protivna stranka, tuženi, tome nije prigovarao, niti je zahtijevao da se to pitanje raspravi, nije bilo nužno pribavljati dokaze o postojanju krvnog srodstva ili tazbinske veze između tužiteljice i njenog punomoćnika, pa se ne može smatrati da je tužiteljica bila zastupana suprotno odredbi člana 301. stav 1. Zakona o parničnom postupku (Sl.novine Federacije BiH br.53/03,73/05, 19/06).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000114 od 23.03.2010. godine)

98.

Član 335. Zakona o parničnom postupku

STRANKA MOŽE ISPRAVU NA KOJU SE POZIVA PRILOŽITI I U FOTOKOPIJI, A SAMO NA ZAHTJEV PROTIVNE STRANKE SUD JE DUŽAN POZVATI PODNOSITELJA DA ISPRAVU PRILOŽI I U IZVORNIKU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 Ps 014936 08 Rev od 18.03.2010. godine)

99.

Član 366. Zakona o parničnom postupku

U PARNICI ZA UTVRĐENJE POSTOJANJA STVARNE SLUŽNOSTI NA GRADSKOM GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU U DRŽAVNOJ SVOJINI TUŽBOM NA PASIVNOJ STRANI MORA, PORED KORISNIKA POSLUŽNOG DOBRA, BITI OZNAČENA I OPĆINA, KOJA KAO VLASNIK UPRAVLJA TAKVIM ZEMLJIŠTEM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000762 od 15.10.2009.godine)

100.

Član 366. Zakona o parničnom postupku

U SPORU PO TUŽBI TREĆEG LICA RADI UTVRĐENJA NIŠTAVOSTI SUDSKE NAGODBE, KOJA U MATERIJALNO-PRAVNOM SMISLU PREDSTAVLJA UGOVOR GRAĐANSKOG PRAVA, NA PASIVNOJ STRANI MORAJU TUŽBOM

**BITI OBUHVAĆENE SVE STRANKE KOJE SU SUDIONICI ZAKLJUČENJA
SUDSKE NAGODBE, KAO NUŽNI SUPARNIČARI.**

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001725 od 26.01.2010. godine)

101.

Član 371. Zakona o parničnom postupku

DOPUŠTENA JE SAMOSTALNA ŽALBA UMJEŠAČA I UKOLIKO STRANKA KOJOJ SE ON PRIDRUŽIO NIJE IZJAVILA ŽALBU, ALI SE PRI TOME NIJE ODREKLA PRAVA NA ŽALBU ILI ODUSTALA OD ŽALBE, NITI SE OČITOVALA DA JE ŽALBA UMJEŠAČA SUPROTNA NJENIM INTERESIMA I DA SE STOGA PROTIVI ŽALBI UMJEŠAČA.

Iz obrazloženja:

Razlozi za učešće umješača u parnici su dvostruki i to prvi, da pomaže stranci na čijoj strani se pridružuje, i drugi, da kontroliše ponašanje stranke u parnici.

U svjetlu prvog razloga za mijesanje u parnicu umješač načelno ima pravo da u postupku, nezavisno o činjeničnom stanju konkretnog slučaja, preduzima parnične radnje koje su povoljne za stranku kojoj se pridružio, kako bi pomogao stranci da uspije u parnici, jer će se njen uspjeh pozitivno odraziti i na njegovu pravnu situaciju u kojoj se već nalazi prema stranci kojoj se pridružuje

Odredbom člana 371. stav 3. ZPP propisano je da će se, ako umješač podnese pravni lijek, primjerak njegova podneska dostaviti i stranci kojoj se pridružio. U tom cilju umješač može da svojim aktivnim držanjem otkloni negativne posljedice pasivnog držanja stranke, pa tako i da izjavi žalbu koju je stranka propustila da izjavi (u tom pravcu izjašnjava se i pravna teorija, npr. Branko dr Čalija – „Organizaciono procesno pravo“ Sarajevo 1983. godine, strana 200).

Iz odredbe člana 371. stav 4. ZPP proizilazi da parnične radnje umješača, koje on preduzima u svoje ime, imaju za stranku kojoj se pridružio pravni učinak ako nisu u protivnosti s radnjama stranke.

To znači da bi u slučaju kontradiktornosti i nepodudarnosti radnji stranke i umješača mjerodavna bila radnja stranke. Iz odredbe stava 4. člana 171. ZPP proizilazi da bi stranka mogla naknadno dezavuirati umješača odnosno oduzeti pravni učinak nekoj njegovoj inače načelno povoljnoj procesnoj radnji. Dakle, konačna ocjena o koristi pomoći koju umješač pruža stranci kojoj se pridružio prepušta se toj stranci.

U konkretnoj parnici tuženi se nije odrekao prava na žalbu niti je odustao od žalbe, a nije se ni očitovao da je žalba umješača suprotna njegovim interesima i da se stoga protivi žalbi umješača. Iz spisa predmeta proizilazi da prvostepeni sud, suprotno odredbi člana 371. stav 4. ZPP, žalbu umješača nije ni dostavio tuženom.

Stoga se samo na osnovu činjenice da sam tuženi nije podnio žalbu ne može izvesti zaključak da se on slaže sa prvostepenom presudom i da želi njenu pravosnažnost, a da

istovremeno smatra da je žalba umješaka suprotna njegovim interesima i da joj se on ne pridružuje.

Međutim, u spisu se nalazi odgovor tuženog na reviziju umješaka (podnesak broj R-795/07 od 07.04.2009. godine), u kome tuženi izričito navodi da se on ne pridružuje reviziji i predlaže da se revizija umješaka odbaci kao nedopuštena.

Takvom svojom dispozitivnom radnjom tuženi jasno izražava svoj stav da se slaže sa nižestepenim presudama te da je revizija umješaka u suprotnosti sa njegovim interesima te da joj se on ne pridružuje (član 371. stav 4. ZPP).

Kako je, dakle, radnja umješaka u suprotnosti sa radnjama tuženog, kao stranke, koji je svojim izričitim očitovanjem oduzeo pravni učinak radnji umješaka (izjavljivanje revizije), to je u konkretnom slučaju revizija izjavljena od lica koje nije ovlašćeno na podnošenje revizije, pa je primjenom odredbe člana 247. u vezi sa članom 254. stav 4. ZPP reviziju valjalo odbaciti.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-000726 od 27.04.2010. godine)

102.

Član 386. Zakona o parničnom postupku

U TUMAČENJU ZAKONSKE ODREDNICE „U CIJELOSTI IZGUBI PARNICU“ IZ ČLANA 386. STAV 1. ZPP SUDSKA PRAKSA JE ZAUZELA PRAVNI STAV DA GUBITAK PARNICE ZA TUŽITELJA POSTOJI UKOLIKO NJEGOV ZAHTJEV BUDE ODBIJEN ILI TUŽBA BUDE ODBAČENA, BEZ OBZIRA NA PRAVNU OSNOVU ODLUKE.

Iz obrazloženja:

U pogledu odluke prvostepenog suda o troškovima parničnog postupka drugostepeni sud, sagledava da prema odredbama člana 383. ZPP parnične troškove čine izdaci učinjeni u toku postupka ili u povodu postupka, te da obuhvaćaju i nagradu za rad advokata. Ovi da se, saglasno odredbama člana 396. ZPP, dosuđuju na određen zahtjev stranke, pri čemu da je, saglasno odredbama člana 386. stav 1. ZPP, stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna protivnoj stranci naknaditi troškove postupka.

Međutim, cijeneći da je u ovoj pravnoj stvari tužba tužitelja odbačena ne iz razloga apsolutne nenadležnosti, litispendencije ili postojanja presuđene stvari, već upravo iz razloga njegove parnične nesposobnosti i zbog nemogućnosti da uopće samostalno vodi parnicu, uz činjenicu da je umro tokom prvostepenog postupka tokom 2003. godine, te ne može biti obavezan da snosi odmjerene troškove parničnog postupka tuženim, drugostepeni sud se opredjeljuje na odluku o preinačenju prvostepene presude u navedenom dijelu, na način da tužene odbija sa zahtjevom za naknadu troškova postupka.

Navedeni zaključak i odluka drugostepenog suda nemaju uporišta u pravilima procesnog prava o troškovima parničnog postupka.

Naime, osnovni kriterij prema kojem se određuje koja je stranka obavezna naknaditi troškove parničnog postupka je kriterij uspjeha u parnici (član 386. stav 1., 2. i 3. ZPP). Stranka koja je svojim držanjem prije i izvan parnice dovela do potrebe da se parnica vodi, koja je prouzročila parnicu, odnosno koja joj je dala povoda povredom subjektivnog prava, pa je parnicu izgubila dužna je konačno snositi svoje troškove i naknaditi troškove svome protivniku. Bitno je da je stranka pretrpjela neuspjeh u parnici pa su stvarni troškovi njenog protivnika objektivno opravdani i mora ih naknaditi.

U tumačenju zakonskog određenja „u cijelosti izgubi parnicu“ pravna teorija i praksa je iskristalisala stav da ostvarenje ovog zakonskog uvjeta postoji u slučaju kada sud uskrati pravnu zaštitu, tako da je to i tužitelj čiji je zahtjev odbijen ili tužba odbačena, bez obzira na pravnu osnovu odluke.

Dosljedno navedenom, cijeneći da su pravomoćnim rješenjem ukinute radnje provedene u postupku i tužba u ovoj pravnoj stvari odbačena, pozivom na pravila procesnog prava sadržanim u odredbama člana 295. stav 4. u vezi sa članom 293. stav 1. i 2. ZPP, u odnosu na koju odluku izostaje izjavljivanje reviziji, što bi omogućilo njeno ispitivanje po revizijskom sudu, u smislu odredbi člana 241. ZPP, i u pogledu stranačke sposobnosti i zastupanja tužitelja, imalo se poprimiti da je tužitelj navedenom odlukom u cijelosti izgubio parnicu, čime je u obavezi tuženim naknaditi troškove parničnog postupka u visini utvrđenoj rješenjem prvostepenog suda.

Osim izloženog sagledavanjem činjenice da je i sam tužitelj neposredno potpisao izjavu od 23.02.2003. godine, kojim se izjašnjava u pogledu pokrenutog postupka, dakle i sam poduzeo radnju u postupku u smislu odredbi člana 300. stav 1. ZPP, dalje činjenice koje se svode na to da ovaj nije parnično sposoban (član 292. stav 1. ZPP), što je utvrđeno tek tokom postupka, time nije izgubio i stranačku sposobnost (član 291. stav 1. ZPP), proizilazi da su nastali troškovi tuženih prouzrokovani slučajem koji se dogodio tužitelju, u kom slučaju takođe, saglasno odredbama člana 388. ZPP, predstoji njegova obaveza naknade troškova parničnog postupka tuženim, neovisno o ishodu parnice (dakle, i za slučaj odbacivanja tužbe zbog nedostatka parnične sposobnosti, koji se ne može otkloniti zbog njegove smrti).

Neosnovano drugostepeni sud činjenici da je tužitelj umro tokom prvostepenog postupka 2003. godine pridaje materijalno pravni značaj na način da izvodi zaključak da stoga ne može biti obavezan da snosi odmjerene troškove parničnog postupka tuženim. Navedeno jer se zanemaruje da je punomoćniku tužitelja dato ovlaštenje da može obavljati sve radnje u postupku, tako da, saglasno odredbama člana 311. stav 1. ZPP, je nakon smrti tužitelja njegov punomoćnik bio ovlašten da i nadalje poduzima radnje u postupku, što je ovaj i činio sve do prijema revizije tuženih dana 30.06.2008. godine, pri čemu nasljednici tužitelja nisu iskoristili svoje pravo da mogu opozvati punomoć.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-001501 od 26.01.2010. godine)

103.

Član 400. Zakona o parničnom postupku

ODREDBA ČLANA 400. ZPP NE PODRAZUMIJEVA MOGUĆNOST DA STRANKA, U SLUČAJU GUBITKA SPORA, BUDE OSLOBOĐENA OD PLAĆANJA TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA SUPROTNOJ STRANI, VEĆ SE TA ODREDBA ODNOSI SAMO NA OSLOBAĐANJE OD OBAVEZE PRETHODNOG SNOŠENJA TROŠKOVA PROUZROKOVANIH PARNIČNIM RADNJAMA STRANKE.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-08-000662 od 13.10.2009.godine)

104.

Član 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku

Član 26. Zakona o vanparničnom postupku

PROTIV PRAVOMOĆNIH RJEŠENJA DRUGOSTEPENOG SUDA, DONESENIH U VANPARNIČNIM POSTUPCIMA U KOJIMA JE ODLUČIVANO O STAMBENIM STVARIMA TE O ODREĐIVANJU NAKNADE ZA EKSPROPRIISANU NEPOKRETNOST, REVIZIJA JE UVIJEK DOZVOLJENA NEOVISNO O TOM DA LI JE ISPUNJENA PRETPOSTAVKA ZA DOPUŠTENOST REVIZIJE IZ ČLANA 237. STAV 2. ZPP.

Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine sa sjednice od 17.09.2009. godine.

105.

Član 237. stav 2. i 3. Zakona o parničnom postupku

REVIZIJA PROTIV ODLUKE O TROŠKOVIMA POSTUPKA DOPUŠTENA JE POD USLOVIMA IZ ČLANA 237. STAV 2. ZPP UZ ISPUNJENJE DVA KUMULATIVNA USLOVA I TO PRVOG, DA BI REVIZIJA PO NAVEDENOJ ZAKONSKOJ ODREDBI BILA DOPUŠTENA PROTIV ODLUKE O GLAVNOJ STVARI, I DRUGOG, DA POBIJANI DIO PRAVOSNAŽNE ODLUKE O NAKNADI TROŠKOVA POSTUPKA PRELAZI IZNOS OD 10.000,00 KM.

REVIZIJA PROTIV ODLUKE O ZAKONSKOJ ZATEZNOJ KAMATI DOPUŠTENA JE POD USLOVOM IZ ČLANA 237. STAV 3. ZPP.

Zaključak Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine sa sjednice od 17.09.2009. godine.

PRIZNANJE STRANIH SUDSKIH ODLUKA

106.

Član 56. i član 60. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

AKO JE U VEZI SA BRAČNIM SPOROM ADHEZIONO ODLUČENO I O NEKIM DRUGIM PITANJIMA (KAKO JE TO SLUČAJ U OVOJ PRAVNOJ STVARI), ISKLJUČIVA NADLEŽNOST DOMAĆEG SUDA ZA ODLUČIVANJE O TIM PITANJIMA APSOLUTNA JE SMETNJA ZA PRIZNANJE STRANE ODLUKE U DIJELU U KOJEM SE ONA ODNOSI NA TA PITANJA.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju strana sudska odluka odnosi se i na utvrđenje udjela stranaka na nekretnini (porodična kuća u Srebreniku) i načinu diobe, dakle odlučeno je o pravu vlasništva na nekretnini u Bosni i Hercegovini. Za sporove između bračnih drugova o pravu vlasništva na nekretnini u vlasništvu građana, ako se nekretnina nalazi u Bosni i Hercegovini, postoji isključiva nadležnost domaće suda (član 56. u vezi sa članom 60. ZRSZ), koju stranke, suprotno rezonovanju žaliteljice, ne mogu otkloniti svojim sporazumom niti prećutnim pristankom tuženog.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Gž-10-000002 od 04.02.2010.godine)

107.

Član 89. do 92. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima

DA BI STRANA SUDSKA ODLUKA MOGLA BITI PRIZNATA NE SMIJE BITI OSTVARENA NITI JEDNA NEGATIVNA PRETPOSTAVKA (SMETNJA) ZA PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE, NA KOJU SUD PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

Iz obrazloženja:

Te negativne pretpostavke za priznanje strane sudske odluke regulisane su odredbama članova 88. do 92. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (u daljem tekstu: ZRSZ). Isključiva nadležnost domaće suda pretstavlja jednu od tih negativnih pretpostavki, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud, budući da je odredbom člana 89. stav 1. ZRSZ propisano da se strana sudska odluka neće priznati ako u odnosnoj stvari postoji isključiva nadležnost suda ili drugog organa Bosne i Hercegovine. Isključiva nadležnost domaće suda ima značaj relativne smetnje za priznanje strane sudske odluke donesene u bračnom sporu ukoliko tužitelj traži priznanje, a tuženi se tome ne protivi (član 89. stav 2. ZRSZ. Pojam bračnog spora određen je članom 61. ZRSZ (utvrđivanje postojanja ili nepostojanja braka, poništenje braka ili razvod braka).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Gž-10-000002 od 04.02.2010.godine)

STEČAJNI POSTUPAK I LIKVIDACIJA

108.

Član 85. do 90. Zakona o stečaju i likvidaciji

Član 52., član 59.a i član 61. Zakona o bankama

POVJERILAC MOŽE VODITI SPOR PROTIV LIKVIDACIONOG DUŽNIKA ILI NJEGOVOG PRAVNOG SLJEDNIKA SAMO POD USLOVOM DA JE SVOJE POTRAŽIVANJE PRIJAVIO U LIKVIDACIONU MASU.

Iz obrazloženja:

Navedeni uslov je dužan ispuniti i povjerilac koji je tužbu radi isplate tog potraživanja podnio prije otvaranja likvidacionog postupka protiv dužnika.

Stoga je neutemeljen stav revidenta da on nakon otvaranja likvidacionog postupka nad dužnikom i prekida postupka u ovoj parnici nije bio dužan svoje potraživanje prijaviti u likvidacionu masu jer takvu prijavu supstituiše tužba kojom je pokrenut ovaj parnični postupak prije otvaranja likvidacionog postupka.

U iznesenoj činjeničnoj situaciji drugostepeni sud je pravilno primjenio odredbe članova 52., 59.a i 61. stav 5. Zakona o bankama u vezi sa odredbama članova 85. – 90. Zakona o stečaju i likvidaciji.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 Ps 010126 08 Rev od 19.01.2010. godine)

VANPARNIČNI POSTUPAK

109.

Član 6. i član 12. Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini

Član 69. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH

Član 12. stav 4. Zakona o eksproprijaciji

ODREDBE ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU U DRUŠTVENOJ SVOJINI I ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU NE REGULIŠU PITANJE NAKNADE ZA IZUZETO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE U DRUŠTVENOJ SVOJINI, VEĆ SE NA TO PITANJE PRIMJENJUJU ODREDBE ZAKONA O EKSPROPRIJACIJI.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova, za koja je vezan revizijski sud, proizilazi da je rješenjem Općinske komisije za urbanizam, građenje, imovinsko pravne poslove i katastar Općine Novi Grad Sarajevo broj 06-475-390/84 od 27.09.1984. godine

izuzeto od ranijih korisnika predmetno neizgrađeno građevinsko zemljište u društvenoj svojini radi dodjele Zavodu za izgradnju Grada Sarajeva u svrhu davanja krajnjim korisnicima za izgradnju porodične stambene zgrade i pristupnog puta u ulici Esada Midžića i da tržišna vrijednost tog zemljišta po nalazu vještaka ekonomske struke iznosi 160.020,00 KM.

Osnovano revizija ukazuje da je drugostepeni sud pogrešno primjenio materijalno pravo, odredbe člana 6. i 12. Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini („Službeni list SR BiH“ broj 13/74) i odredbu člana 69. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“ broj 67/05), kada je obavezao revidenta da ranijim korisnicima isplati pravičnu novčanu naknadu za izuzeto građevinsko zemljište u društvenoj svojini. Odredba člana 6. Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini reguliše pitanje prava raspolaganja na neizgrađenom građevinskom zemljištu koje je postalo društvena svojina, a odredba člana 12. istog zakona reguliše pitanje izuzimanja neizgrađenog građevinskom zemljišta kao i dodjeljivanje tog zemljišta na korištenje. Odredba člana 69. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine reguliše pitanje naknade ranijem vlasniku neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta koje je preuzeto iz njegovog posjeda, a u konkretnom slučaju predlagači su korisnici neizgrađenog građevinskog zemljišta u društvenoj svojini. Dakle ni jedna od tih odredbi ne reguliše pitanje naknade za izuzeto građevinsko zemljište u društvenoj svojini. Na pitanje naknade za izuzeto građevinsko zemljište u društvenoj svojini primjenjuju se odredbe glave VI Zakona o eksproprijaciji („Službeni list SR BiH“ broj 19/77, Zakon važeći u vrijeme izuzimanja predmetnog zemljišta i „Službeni list F BiH“ broj 70/07, sada važeći Zakon o eksproprijaciji), kako je to i navedeno u rješenju o izuzimanju predmetnog građevinskog zemljišta u društvenoj svojini od 29.07.1984. godine, a prema odredbama te glave Zakona o eksproprijaciji naknadu za ekspropriisanu nepokretnost plaća korisnik eksproprijacije. Analogno tome naknadu za izuzeto građevinsko zemljište u društvenoj svojini plaća onaj u čiju korist je to zemljište izuzeto, a to je u konkretnom slučaju protivnik predlagača Zavod za izgradnju Kantona Sarajevo, kako je to pravilno odlučio prvostepeni sud, a ne protivnik predlagača Općina Novi Grad Sarajevo, kako je to nepravilno odlučio drugostepeni sud. Protivnik predlagača Općina Novi Grad je preko svog organa samo provodila postupak izuzimanja neizgrađenog građevinskog zemljišta u društvenoj svojini iz posjeda ranijih korisnika radi dodjele istog pravnom predniku protivnika predlagača Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 V 036393 09 Rev od 10.03.2010. godine)

AUTORSKO PRAVO

110.

Član 6., član 10. stav 1. a), član 27. a) i član 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini

IDEJA O ORGANIZOVANJU MUZIČKOG FESTIVALA NE PREDSTAVLJA SAMOSTALNU DUHOVNU TVOREVINU, ODNOSNO AUTORSKO DJELO.

Iz obrazloženja:

Drugostepeni sud, a kako slijedi iz obrazloženja pobijane presude, odbija tužitelja sa tužbenim zahtjevom na osnovu utvrđenja da Festival CRO ETNO Neum 96, čiji je tužitelj bio ravnatelj, ne predstavlja samostalnu duhovnu tvorevinu, autorsko djelo tužitelja, zbog čega da mu ne pripadaju prava iz Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 7/02 od 4.aprila 2002.godine).

Polazeći od činjenice da je organizovanje navedenog festivala samo ideja tužitelja, a da prema odredbi člana 10. stav 1. a) Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini ideje nisu autorsko-pravno zaštićene, drugostepeni sud nalazi, za razliku od prvostepenog suda, da tužitelj nema pravo na sudsku zaštitu prema odredbi člana 111. navedenog zakona.

I po ocjeni ovog suda Hrvatski glazbeni festival pod nazivom „CRO ETNO-NEUM 96“ koji je organizovan od strane „Croatica“ Mostar, a tužitelj je bio ravnatelj festivala, ne predstavlja samostalnu duhovnu tvorevinu tužitelja, tj. njegovo autorsko djelo prema definiciji autorskog djela u članu 6. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini i u slučaju da je ideja o organizovanju takvog festivala potekla od tužitelja.

U postupku pred nižestepenim sudovima nije utvrđeno da na festivalu izvedene i odabrane pjesme određene narodnosti predstavljaju samostalnu duhovnu tvorevinu tužitelja, odnosno da je sam festival kao takav duhovna tvorevina tužitelja. Posebno je neprihvatljivo pravno tumačenje prvostepenog suda da je predmetni festival autorsko djelo koje ima obilježja kinematografskog, pozorišnog, scenskog djela. Ne radi se o individualnoj duhovnoj tvorevini tužitelja iz oblasti književnosti, nauke, umjetnosti i drugih oblika stvaralaštva, pa tako niti o autorskom djelu.

Tužbeni zahtjev tužitelja nije osnovan iz razloga što se njegovo učešće u organizovanju određenog festivala ne smatra autorskim djelom, pa tako ni on autorom kome bi pripadala autorska prava.

Pogrešno drugostepeni sud tumači odredbu člana 27. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini kada smatra da je zakonom predviđena pismena forma ugovora o djelu za autorska djela stvorena u okviru tog ugovora. Odredbom člana 27. navedenog zakona predviđena je mogućnost da autor po osnovu ugovora ostvari autorsko djelo. O stvaranju djela zaključuje se ugovor kojim se regulišu međusobna prava i obaveza u pogledu stvaranja djela i međusobna prava i obaveze koje iz toga proističu. Zakon ne predviđa formu zaključenja ovog ugovora. Prema Zakonu o obligacionim odnosima (član 26) ima se smatrati da je ugovor zaključen kada su se ugovorne strane saglasile o bitnim sastojcima ugovora. Zaključenje ugovora ne podliježe posebnoj formi, osim ako je zakonom drugačije određeno. Pismena forma, prema odredbi člana 58. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini propisana je samo za prenos prava iskorištavanja autorskog djela na drugo lice (autorski ugovor-član 57.).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 Ps 902348 08 Rev od 25.03.2010. godine)

PRIVREDNO PRAVO

111.

Član 2. stav 1. i član 3. stav 1. i 2. tačka 2. Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH

PRIVREDNO DRUŠTVO, KAO PRAVNI SLIJEDNIK DRŽAVNOG PREDUZEĆA, KOJE U POSTUPKU PRIVATIZACIJE NIJE PRIJAVILO U PASIVNI PODBILANS, KAO NEGATIVNU VRIJEDNOST DRŽAVNOG KAPITALA, SPORNI POSLOVNI PROSTOR KOJI SE NALAZI NA TERITORIJI DRUGOG ENTITETA, NIJE AKTIVNO LEGITIMISANO U SPORU RADI UTVRĐIVANJA PRAVA VLASNIŠTVA I PREDAJE U POSJED TOG POSLOVNOG PROSTORA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je utvrdio, a drugostepeni sud prihvatio kao pravilna ta utvrđenja iz kojih proizilazi da je Direkcija za privatizaciju RS u Banja Luci RS svojim dopisima od 23.10.2002.godine i od 02.12.2002.godine izvjestila prvostepeni sud da je tužitelj („Mladost“ a.d. iz Mrkonjić Grada, RS) privatiziran u smislu entitetskog Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima (transformisan u akcionarsko društvo), da kao pravni slijednik državnog preduzeća „Mladost“ Mrkonjić Grad u Programu privatizacije državnog kapitala, a kojeg je dostavio 31.12.1999.godine, nije iskazao sporni poslovni prostor koji se nalazi u Sanskom Mostu (entitetu FBiH). Nadalje je utvrđeno da je Društveno preduzeće za proizvodnju i promet konfekcije „Mladost“ iz Mrkonjić Grada predugovorom broj 8300/89 od 25.10.1989.godine, zaključenog sa Društvenim građevinskim preduzećem „20. oktobar“ iz Sanskog Mosta dogovorio kupoprodaju buduću poslovnog prostora u zgradi uglovnica koju je gradilo to građevinsko preduzeće, da je Društveno preduzeće „Mladost“ iz Mrkonjić Grada kao investitor zaključio i ugovor broj 4971/91 od 18.11.1991. godine sa Društvenim građevinskim preduzećem „20. oktobar“ Sanski Most, kao izvođačem o izvođenju građevinskih zanatskih radova za dovršenje predmetnog poslovnog prostora, da je utvrđenu cijenu uplatio izvođaču radova, da su iza toga uslijedila ratna dešavanja i da pravni prednik tužitelja nije ugovorio konačni pravni posao u vezi tog poslovnog prostora, niti isti preuzeo u posjed. Nakon rata GP „20.oktobar“ prenijelo je općini, između ostalog, poslovne prostore na zaštitu i upravljanje, a Općinsko vijeće te poslovne prostore na raspolaganje općini Sanski Most, koja je raspisala njihovu prodaju. Osnovom javnog oglasa prvotužene općine, predmetni poslovni prostor kupio je drugotuženi Fikret Ramić, platio utvrđenu cijenu prvotuženoj, te po sklapanju ugovora o prodaji (12.05.1999.g.) i sudske ovjere potpisa (16.05.1999.g.) u zemljišnu knjigu kod prvostepenog suda upisano je pravo vlasništva na drugotuženog (19.05.1999.g.). Između stranaka nije sporno da je predmetni poslovni prostor drugotuženi izdao u zakup trećem licu za 400,00 KM mjesečno. Takođe, nije bilo sporno da je u drugoj parnici koja se vodila kod prvostepenog suda po tužbi tužitelja DP „20.oktobar“ Sanski Most protiv tuženog DP

„Mladost“ iz Mrkonjić Grada, radi raskida (predugovora broj 8300/89 od 25.10.1989.godine) ta parnica (prvobitne oznake P-110/96, kasnije oznake P-216/01) okončana donošenjem rješenja o povlačenju tužbe od 26.6.2001.godine, koje rješenje je pravomoćno.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud ocjenjuje osnovanim prigovor tuženih o nedostatku aktivne legitimacije tužitelja nad spornim poslovnim prostorom i tužbeni zahtjev odbija kao neosnovan pozivom na čl. 2. st. 1. u vezi sa čl.3. st.1. i 2. tč.2. Okvirnog zakona o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH, jer da je tužitelj „Mladost“ akcionarsko društvo Mrkonjić Grad, nastao transformacijom od DP „Mladost“ Mrkonjić Grad, u odnosu na koje preduzeće je proveden postupak privatizacije državnog kapitala, a da pri tome predmetni poslovni prostor nije prijavljen, iz čega slijedi da tužitelj u postupku privatizacije nije stekao bilo kakvo pravo na predmetnom poslovnom prostoru.

Drugostepeni sud odbija žalbu tužitelja, jer sve da je pravni prednik tužitelja dokazao da je valjano kupio predmetni poslovni prostor stekao bi samo osnov za sticanje prava vlasništva (čl.23.Zakona o vlasničko-pravnim odnosima), a ne i samo vlasništvo, s obzirom da je čl. 38. tog zakona određen način sticanja pravo vlasništva na nekretnine osnovom pravnog posla tako da se stječe tek upisom u javne knjige o nekretninama. Pri tome, drugostepeni sud ocjenjuje da je tužbeni zahtjev neosnovan i presudu prvostepenog suda potvrđuje.

Ovaj sud je stanovišta da je pobijana presuda o odbijanju tužbenog zahtjeva pravilna i zakonita, iz sljedećih razloga:

Činjenica da je tužitelj privatiziran u smislu mjerodavnih entitetskih propisa o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima je pravno relevantna za odluku o stavljenom prigovoru nedostatka aktivne legitimacije tužitelja u odnosu na istaknuti tužbeni zahtjev za utvrđenje prava vlasništva na predmetnom poslovnom prostoru, predaji u posjed kao i za ostala potraživanja zasnovana na pravu vlasništva. Tužitelj sporno pravo u vezi vlasništva nad poslovnim prostorom u Sanskom Mostu zasniva pozivom na dogovor i uplaćeni novčani iznos prije ratnih zbivanja u BiH od strane Društvenog preduzeća „Mladost“ Mrkonjić Grad u korist Društvenog građevinskog preduzeća „20. oktobar“ Sanski Most.

Predmetni poslovni prostor, kojim tužitelj kao pravni slijednik DP „Mladost“ Mrkonjić Grad nije upravljao ni raspolagao, jer se nalazi se na teritoriji Federacije BiH bio je dužan iskazati u Programu privatizacije u pasivnoj podbilansi kao negativnu vrijednost državnog kapitala. Ovo, jer je čl. 15. Zakona o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u preduzećima RS propisano da se imovina preduzeća koja se nalazi na teritoriji drugih republika bivše SFRJ i Federacije BiH i kojom, zbog toga preduzeće ne može upravljati i raspolagati prenosi se na RS na osnovu akta Vlade, a čl. 18. da u pasivnoj podbilansi preduzeće iskazuje vrijednost imovine i kapitala iz čl. 9. do čl. 15. ovog zakona, te da stvari i prava iz pasivne podbilanse mogu se prodavati u skladu sa propisima Vlade. Da je iskazan sporno pravo prenosi se na Republiku Srpsku, dakle sporno pravo prelazi na treće lice, pa je prvostepeni sud u svojoj presudi pravilno zauzeo pravni stav da tužitelj nije aktivno legitimisan.

Kod utvrđenih činjenica da tužitelj u Programu privatizacije državnog kapitala kao pravni slijednik DP „Mladost“ nije iskazao kao državni kapital nad kojim nema upravljanje spornu nepokretnost u drugom entitetu BiH, to znači da sporno pravo nikad nije pripadalo onome ko se u ovom sporu pojavljuje kao tužitelj („Mladost“ akcionarsko društvo

Mrkonjić Grad). Dakle, da tužitelj nije aktivno legitimisan i da je tužbeni zahtjev neosnovan, pa su stoga nižestepeni sudovi pravilno primjenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtjev odbili.

U protivnom bi privredni subjekti koji nisu primjenili zakonske odredbe o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u preduzećima došli do vlasništva tih stvari, odnosno povećali svoj kapital bez da se primjene zakonske odredbe o privatizaciji državnih preduzeća.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Rev-09-001150 od 13.05.2010. godine)

UPRAVNO PRAVO

112.

Upravni akt

Tačka 10. Uputstva o postupku kontrole zaključenih i/ili obnovljenih ugovora o korišćenju stana („Službene novine Federacije BiH“, broj: 19/02)

ODLUKA KOMISIJE ZA KONTROLU ZAKLJUČENIH I/ILI OBNOVLJENIH UGOVORA O KORIŠTENJU STANA NIJE UPRAVNI AKT PROTIV KOJEG SE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Iz činjeničnog stanja utvrđenog u toku upravnog postupka (čiju potpunost i pravilnost ovaj sud u smislu člana 41. stav. 4. Zakona o upravnim sporovima nije ni mogao cijeliti povodom podnesenog zahtjeva tužitelja za vanredno preispitivanje pobijane odluke) proizilazi da je odlukom Komisije za kontrolu zaključenih i/ili obnovljenih ugovora o korišćenju stana za područja općina B. i C. broj 11/2-23-2431-41/2003 od 5.5.2005. odlučeno da je obnova ugovora o korišćenju stana broj 214/2-752 od 29.10.1997.godine, zaključenog između SIZ-a stanovanja i komunalnih djelatnosti B. i B. E., za korištenje stana u naselju O. II, blok 5, prizemlje, ulaz D-3, površine 64 m², nezakonita. Protiv te odluke tužitelji B. E. i "Dr.Irfan Ljubijankić" iz B. su podnijeli tužbu kojom su tražili poništenje iste. Pobijanim rješenjem Kantonalnog suda u B. ova tužba je odbacena kao nedopuštena, sa obrazloženjem da nije propisano da se protiv odluke Komisije za kontrolu zaključenih i/ili obnovljenih ugovora o korišćenju stana može pokrenuti upravni spor, te je tužbu valjalo odbaciti kao nedopuštenu na osnovu člana 25. tačka 5., u vezi sa članom 11. tačka 1 Zakona o upravnim sporovima.

Po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je izrekom pobijanog rješenja odbacio tužbu, ali ne iz razloga koje navodi u obrazloženju tog rješenja. Naime, na osnovu člana 10. Uputstva o postupku kontrole zaključenih i/ili obnovljenih ugovora o korišćenju stana ("Službene novine Federacije BiH" broj: 19/02), ukoliko u toku kontrole ugovora o korišćenju komisija ustanovi da je ugovor o korišćenju stana zaključen ili obnovljen suprotno odredbama Zakona, donijeti će odluku da je ugovor zaključen ili obnovljen u suprotnosti sa odredbama Zakona koji su bili na snazi u vrijeme kada je ugovor o korišćenju stana zaključen i/ili obnovljen, te će tu odluku dostaviti nadležnom stambenom organu ili Federalnom ministarstvu odbrane, koji provodi postupak u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku. U konkretnom slučaju, nadležna komisija je dana 5.5.2005.godine donijela odluku kojom se utvrđuje da je obnova ugovora o korišćenju stana zaključenog između SIZ-a stanovanja i komunalnih djelatnosti B. i tužitelja B. E.

nezakonita, budući da je za predmetni stan podnesen zahtjev za povrat istog u posjed od strane G. P., a koji se postupak još uvijek vodio u vrijeme donošenja odluke (rješenjem Kantonalnog ministarstva za građenje, prostorno uređenje B. od 6.6.2005.godine, koje se nalazi u spisu predmeta, je utvrđeno da je podnosilac zahtjeva G. P. nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu u B. te da B. E. prestaje pravo korišćenja tog stana). Osporena odluka Komisije je dostavljena nadležnom stambenom organu, tj. Službi obnove i stambeno komunalnih poslova Općine B., koja je 7.7.2005.godine donijela rješenje kojom se obnova spornog ugovora o korišćenju stana oglašava ništavim, a u pravnoj uputi ovog rješenja navedeno je da se protiv istog može izjaviti žalba Kantonalnom ministarstvu za građenje i prostorno uređenje u roku od 15 dana od dana prijema istog. Prema tome, u ovoj upravnoj stvari postoji mogućnost izjavljivanja žalbe u upravnom postupku protiv gore navedenog rješenja Službe obnove i stambeno komunalnih poslova Općine Bihać, a kasnije eventualno i vođenje upravnog spora, što je u skladu sa članom 10. i članom 11. B. Uputstva o postupku kontrole zaključenih i/ili obnovljenih ugovora o korišćenju stana, ali ne i protiv odluke Komisije za kontrolu zaključenih i/ili obnovljenih ugovora o korišćenju stana, koja se u konkretnom slučaju pobija tužbom. Naime, odluka Komisije nije upravni akt u smislu člana 8. Zakona o upravnim sporovima, pošto se istom samo utvrđuje nezakonitost ugovora o korišćenju stana, a ne rješava o pravima i obavezama tužitelja u upravnoj stvari. Ta odluka prethodi rješenju nadležnog stambenog organa koje je upravni akt i protiv koga se može izjaviti žalba i eventualno pokrenuti upravni spor, pa je pobijanim rješenjem na osnovu člana 25. stav 1. tačka 2. istog zakona pravilno odbačena tužba tužitelja (mada se u obrazloženju tog rješenja prvostepeni sud poziva na pogrešne odredbe tog zakona).

Radi svega izloženog, podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje pobijanog rješenja prvostepenog suda se to rješenje neosnovano pobija kao nezakonito, pošto je izrekom istog pravilno odbačena tužba, pri čemu nisu povrijeđena pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje ove upravne stvari. Stoga je ovaj sud primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima. odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine Broj: 070-0-Uvp-06-000388 od 08.09.2009. godine)

113.

Dostavljanje u upravnom postupku

Član 87. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, br. 2/98 i 48/99)

KADA STRANKU U UPRAVNOM POSTUPKU ZASTUPA ZAKONSKI ZASTUPNIK ZA OCJENU BLAGOVREMENOSTI ŽALBE IZJAVLJENE PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA RELEVANTNO JE KADA JE TO RJEŠENJE DOSTAVLJENO ZAKONSKOM ZASTUPNIKU, A NE KADA JE DOSTAVLJENO STRANCI.

Iz obrazloženja:

Iz dokumentacije koja se nalazi u spisu predmeta proizilazi da je tuženi organ odbacio žalbu tužitelja Općine S. G. S., izjavljenu od strane Općinskog pravobranilaštva Općine S. G. protiv rješenja Uprave za stambena pitanja Kantona Sarajevo, broj: 23/1-372-2085/99 od 4.7.2005.godine, iz razloga što je utvrdio da je navedeno prvostepeno rješenje tužitelju kao stranci-uručeno dana 15.7.2005. godine (što se vidi iz dostavnice u spisu predmeta), te da je žalba tužitelja izjavljena protiv tog rješenja i podnesena preko Pravobranilaštva Općine S. G. dana 2.8.2005. godine, tj. nakon proteka zakonskog roka propisanog članom 8. stav 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima u FBiH, pa je istu valjalo odbaciti kao neblagovremenu, a kako to proizilazi iz osporenog rješenja. Prema obrazloženju pobijane presude proizilazi da je, ocjenjujući tužbu tužitelja kojom je osporavao pravilnost i zakonitost rješenja tuženog organa, prvostepeni sud našao da je osporeno rješenje u pogledu ocjene blagovremenosti žalbe izjavljene od strane tužitelja preko Pravobranilaštva Općine S. G. S., a protiv gore navedenog rješenja prvostepenog stambenog organa pravilno i zakonito, pa je tužbu tužitelja podnesenu preko njegovog zakonskog zastupnika odbio kao neosnovanu.

Ovaj sud nalazi da je stav prvostepenog suda pogrešan, zbog čega su prilikom donošenja pobijane presude i osporenog rješenja tuženog učinjene povrede pravila federalnog zakona o postupku koje su mogle biti od uticaja na rješenje ove upravne stvari.

Naime, Zakonom o pravobranilaštvu ("Službene novine Kantona Sarajevo ", br. 12/01 i 20/02), kojim je regulisana organizacija i nadležnost pravobranilaštva općine, propisano je da općinsko pravobranilaštvo općinu zastupa pred sudovima i drugim nadležnim organima radi zaštite imovine i imovinskih interesa općine, te da općinski pravobranitelj kao zakonski zastupnik općine ima položaj i prava stranke u postupku (u smislu člana 44. a vezano za član 12. i 56. ovog zakona). Odredbama o dostavljanju pismena sadržanim u članu 80. do člana 97. Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99), pored ostalog, propisano je da se dostavljanje mora izvršiti lično osobi kojoj je pismeno namjenjeno kada je takvo dostavljanje određeno ovim ili drugim propisom ili kad to odredi organ koji je naredio dostavljanje i da od tada počinje teći zakonski rok za poduzimanje određenih radnji koji se po zakonu ne može produžavati, s tim da se dostavljanje zakonskom zastupniku, punomoćniku ili punomoćniku za primanje pismena smatra da je dostavljanje izvršeno samoj stranci (član 83. tog zakona).

U konkretnom slučaju, tužitelj Općina S. G. S. u svojstvu vlasnika stana i kao nosilac prava raspolaganja, te davalac tog stana na korištenje, preko zakonskog zastupnika Pravobranilaštva Općine S. G. je učestvovala u postupku povrata stana u S., ul. M. Č. Č. br. 6/4, koji je pokrenut po zahtjevu B. A. podnesenom nadležnom stambenom organu 28.8.1999.godine u smislu Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima FBiH. S obzirom na gore navedene zakonske odredbe, tuženi organ je povrijedio procesni zakon na štetu tužitelja u pogledu ocjene blagovremenosti njegove žalbe izjavljene protiv rješenja prvostepenog upravnog organa, na što je u tužbi opravdano ukazivao a što ponavlja i u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke. Naime, prvostepeni upravni organ je

svoje rješenje od 4.7.2005.godine dostavio tužitelju (Općini S. G.) kao stranci u postupku dana 15.7.2005. godine preko njegove pisarnice, što se jasno vidi iz dostavnice o prijemu tog rješenja, umjesto da ga dostavi njegovom zakonskom zastupniku Pravobranilaštvu Općine S. G., predajom pisarnici ili službenoj osobi određenoj za prijem pismena u tom državnom organu, koji zakonski zastupnik je tokom cijelog upravnog postupka preduzimao sve potrebne radnje u ime tužitelja kao vlasnika navedenog stana i stranke u upravnom postupku.

Pošto prema podacima upravnog spisa nema dokaza o tome da je zakonskom zastupniku tužitelja - Pravobranilaštvu Općine S. G. S. dana 15.7.2005. godine dostavljeno rješenje prvostepenog organa, protiv kojeg je u ime tužitelja izjavio žalbu, nije jasno kako je tuženi organ mogao takvu žalbu odbaciti kao neblagovremenu, te prvostepeni sud tužbu tužitelja odbiti kao neosnovanu, a da prethodno na pouzdan način nije utvrđeno kada je zakonski zastupnik tužitelja (u skladu sa članom 83. tačka 3. i članom 87. Zakona o upravnom postupku) u predmetnom upravnom postupku saznao za rješenje prvostepenog upravnog organa, odnosno kada mu je od strane tužitelja to rješenje dostavljeno, s obzirom da se od dana urednog dostavljanja rješenja računa rok u kojem se može izjaviti žalba (prema člana 227. stav 2. u vezi a članom 83. i članom 90. istog zakona). Naime, u konkretnoj situaciji kada je upravni akt donesen, a nema dokaza da je dostavljen uredno zakonskom zastupniku stranke- tužitelja, odnosno službenoj osobi određenoj za primanje pismena od strane Pravobranilaštvu Općine S. G. (prema članu 95. stav 1. citiranog Zakona o upravnom postupku, dostavnica je dokaz za izvršeno dostavljanje pismena, dok se prema odredbama člana 96. tog zakona dostavljanje pismena može, u određenim slučajevima dokazivati i drugim dokaznim sredstvima), to dostavnica koja se nalazi u spisu, a na koju se pozivaju tuženi i prvostepeni sud kao dokaz o urednom dostavljanju prvostepenog upravnog rješenja, iz koje se vidi da je navedeno prvostepeno rješenje od 4.7.2005. godine dostavljeno tužitelju kao stranci u postupku dana 15.7.2005. godine, a ne zakonskom zastupniku tužitelja kojem se dostavljanje imalo izvršiti (organ uprave koji je vodio postupak bio je dužan da sva dostavljanja u predmetnoj stvari vrši Pravobranilaštvu općine S. G. kao zakonskom zastupniku tužitelja u ovoj upravnoj stvari), nije ni mogla predstavljati pouzdan osnov za ocjenu blagovremenosti podnesene žalbe (kako to pogrešno zaključuju tuženi organ i prvostepeni sud), niti se mogla odbaciti kao neblagovremena žalba izjavljena protiv navedenog prvostepenog rješenja preko zakonskog zastupnika tužitelja, iz razloga navedenih u obrazloženju pobijane presude i rješenja tuženog, budući da su zakonski rok za njeno izjavljivanje tuženi i prvostepeni sud računali od dana dostavljanja navedenog rješenja tužitelju, umjesto od dana dostavljanja istog njegovom zakonskom zastupniku, odnosno od dana kada je rješenje prvostepenog organa zakonskom zastupniku tužitelj stvarno i predao, zanemarujući pri tome da procesno pravni značaj ima samo uredno dostavljanje pismena izvršeno u skladu sa citiranim propisima, a što tuženi uopšte nije ispitivao, niti je prvostepeni sud pravilno cijenio.

Iz navedenih razloga, ovaj sud je primjenom odredbe člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev uvažio, pobijanu presudu ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu, da u skladu sa primjedbama ovog suda ponovo odluči o tužbi tužitelja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Uvp-07-000099 od 15.10.2009. godine)

114.

Akt o razrješenju članova Upravnog odbora zavoda

Član 8. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05)

AKT O RAZRJEŠENJU ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE NIJE UPRAVNI AKT PROTIV KOGA SE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR, JER SE NE RADI O UPRAVNOJ STVARI.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 8. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine F BiH“, broj: 9/05) upravni spor se može voditi samo protiv upravnoga akta, a upravni akt, u smislu ovoga zakona jeste akt kojim nadležni organ iz člana 2. istoga zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građana ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari. Akt tuženog od 19 .listopada 2007. godine o razrješenju članova Upravnog odbora Zavoda za zdravstveno osiguranje Hercegbosanskog kantona, iako je dat u formi rješenja i donio ga je državni organ nije upravni akt, jer istim nije rješavano o izvjesnom pravu ili obavezi građana ili pravnog lica u nekoj upravnoj stvari. Naime, imenovanje i razrješenje članova upravnog odbora u svim slučajevima vrše organi koji su propisima ovlašćeni da ih imenuju rukovodeći se načelom cjelishodnosti, neovisno o kakvim se pravnim licima radi, pa ti akti o razrješenju (imenovanju) kao što su odluke, rješenja ili slično, nisu upravni akti u smislu citiranih odredbi Zakona o upravnim sporovima, jer se ne radi o upravnoj stvari, kao jednog od bitnih sadržajnih elemenata upravnoga akta, pa se protiv takvih akata ne može voditi upravni spor.

Iz navedenih razloga, ovaj sud je na osnovu člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbio, jer je prvostepeni sud prilikom donošenja osporenoga rješenja pravilno primjenio odredbe člana 25. stav 1. tačka 2. navedenog zakona i tužbu tužitelja odbacio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 070-0-Uvp-08-000125 od 03.02.2010. godine)

115.

Donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana

Član. 28. Zakona o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99).

POSTUPAK ZA DONOŠENJE RJEŠENJA KOJE ZAMJENJUJE UGOVOR O KORIŠĆENJU STANA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 28. ZAKONA O

STAMBENIM ODNOSIMA, MOŽE SE POKRENUTI SAMO AKO JEDNA OD UGOVORNIH STRANA NEĆE DA ZAKLJUČI UGOVOR O KORIŠĆENJU STANA.

Iz obrazloženja:

Iz dokumentacije koja se nalazi u spisu predmeta proizilazi da je prvostepenim rješenjem Službe za stambene poslove Općine T. broj 05-02/5-23-3457/05 od 6.10.2006.godine odbijen zahtjev tužiteljica za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana za stan koji se nalazi u T., ul. T. 124, stan 1 sprat 1. U obrazloženju prvostepenog rješenja navedeno je da je predmetni stan jedna stambena jedinica, te da tužiteljice ne posjeduju pravno valjani akt na osnovu kojeg su uselile u predmetni stan. Pošto Zakon o stambenim odnosima ne predviđa mogućnost sustanarskog odnosa na istom stanu, te kako ne postoji rješenje o dodjeli stana na korišćenje, ne može se ni tražiti donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana. Osporenim rješenjem tuženog odbijena je žalba tužiteljica izjavljena na prvostepeno rješenje, sa obrazloženjem da je prvostepeni organ pravilno primjenio odredbe Zakona o stambenim odnosima, te da tužiteljice nisu mogle zasnovati sustanarski odnos u smislu odredbi Zakona o stambenim odnosima. Tužiteljice su nakon toga pokrenule upravni spor, tj. protiv drugostepenog rješenja su podnijele tužbu Kantonalnom sudu u T., a isti je pobijanom presudom tužbu odbio. U obrazloženju pobijane odluke prvostepeni sud navodi da zahtjev za donošenje rješenja na osnovu odredba člana 28. Zakona o stambenim odnosima mogu podnijeti lica koja u stan usele zakonito, a što konkretno nije slučaj, a također da se stan nakon 31.5.1974.godine može dati na korišćenje samo jednom nosiocu stanarskog prava, te da se novi sustanarski odnosi ne mogu zasnivati, što je još jedna prepreka za udovoljavanje zahtjevu tužiteljica. Konačno, udovoljenju zahtjevu tužiteljica nije bilo mjesta obzirom na odredbe člana 46. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, gdje je propisano da ugovori koji su zaključeni prestaju važiti najkasnije u roku od 3 godine od stupanja na snagu tog zakona, pri čemu se u praksi ove odredbe tumače tako da poslije isteka 3 godine, tj. poslije 6.12.2000.godine, nije više moguće zaključivanje novih ugovora o korišćenju stana, pa slijedom toga ne bi bilo moguće ni donošenje rješenja koje zamjenjuje te ugovore.

Po ocjeni ovog suda, u konkretnom slučaju je pri donošenju pobijane odluke došlo do povrede federalnog zakona koja je mogla uticati na rješenje ove upravne stvari. Naime, prema odredbama člana 28. a u vezi sa članom 21. stav 2. Zakona o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99) kojim je kao federalni zakon preuzet Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", br. 14/84, 12/87 i 36/89), proizilazi da je osoba koja namjerava da trajno i nesmetano nastavi koristiti stan u slučaju kada nositelj stanarskog prava prestane koristiti stan, obavezna da pribavi od davaoca stana-vlasnika akt (saglasnost) na osnovu kojeg će zaključiti ugovor o korišćenju stana, i da ima pravo da, u slučaju odbijanja davaoca stana da takvu saglasnost u određenom roku, podnese zahtjev kantonalnom organu uprave nadležnom za stambene poslove za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana. Dakle, da bi stranka mogla pokrenuti postupak u smislu člana 28 gore navedenog zakona, potrebno je da se prethodno obrati vlasniku-davaocu stana na

korištenje za davanje saglasnosti za zaključivanje ugovora o korištenju stana, pa u tek slučaju da ovaj to odbije da učini, da podnese zahtjev za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor nadležnom organu. Iz zahtjeva tužiteljica od 22.7.2005.godine, koji se nalazi u spisu predmeta, vidljivo je samo da su one podnijele zahtjev Općinskoj službi za stambene poslove Općine T. za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana. U konkretnom slučaju dakle prvostepeni sud, kao ni upravni organi u upravnom postupku, nisu na pouzdan način ustanovili da li je prethodno od vlasnika ili davaoca stana traženo da se zaključi ugovor o korištenju stana, odnosno da saglasnost za zaključenje takvog ugovora. Iz predmeta ne može se zaključiti ko je zapravo vlasnik ili davalac predmetnog stana na korištenje, tj. da li je to Općina T. ili neko drugi. Međutim, i u slučaju da ta općina sada raspolaze predmetnim stanom, bilo bi neophodno da se osoba koja namjerava da nastavi koristiti stan prvo obrati općini sa zahtjevom za davanje saglasnosti o zaključenju ugovora o korištenju stana, a ne odmah organu za stambene poslove te općine. Na ovaj način je pri donošenju pobijane odluke, kao i odluka upravnih organa u upravnom postupku, došlo do povrede federalnog zakona, tj.gore citiranih odredbi Zakona o stambenim odnosima.

Zbog svega iznijetog ovaj sud je, na osnovu člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, uvažio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, te prvostepenu presudu preinačio i riješio tako što je oba upravna rješenja poništio i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

U novom postupku prvostepeni organ će ponovno odlučiti o zahtjevu za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana, vodeći pri tom računa o primjedbama navedenim u ovoj presudi, kao i činjenici da je nakon podnošenja zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke preminula jedna od tužiteljica, što je vidljivo iz izvoda iz matične knjige umrlih koji se nalazi u spisu predmeta.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Uvp-07-000509 od 08.09.2009. godine)

116.

Rješavanje o zahtjevima stranke za povrat stana podnesenim Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica

Član 1. Zakona o prenosu i rješavanju neriješenih zahtjeva za vraćanje u posjed stana na kome postoji stanarsko pravo ili nekretnini u vlasništvu koji su podneseni Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 6/04, 22/04 i 59/05).

ZAHTJEV ZA VRAĆANJE U POSJED STANA PODNESEN KOMISIJI ZA IMOVINSKE ZAHTJEVE RASELJENIH LICA I IZBJEGLICA, A O KOJEM U SKLADU SA ZAKONOM O PRENOSU I RJEŠAVANJU NERIJEŠENIH ZAHTJEVA, TREBA DA RJEŠAVA ORGANI UPRAVE, NE MOŽE SE ODBACITI SAMO IZ RAZLOGA ŠTO JE ORGAN UPRAVE PO ZAHTJEVU STRANKE PODNESENOM

TOM ORGANU VEĆ DONIO RJEŠENJE, VEĆ JE ORGAN UPRAVE DUŽAN DA PROVEDE UPRAVNI POSTUPAK I MERITORNO RIJEŠI O ZAHTJEVU STRANKE.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud poprimio utvrđenim da je zaključkom prvostepenog organa pravilno odlučeno o zahtjevu tužitelja podnesenom Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (u daljem tekstu Komisija) za vraćanje u posjed predmetnog stana u skladu sa odredbama člana 3. Zakona o prenosu i rješavanju neriješenih zahtjeva za vraćanje u posjed stana na kome postoji stanarsko pravo ili nekretnine u vlasništvu koji su podneseni Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica. Ovo iz razloga što je o zahtjevu tužitelja za povrat predmetnog stana podnesenom nadležnom upravnom organu (dana 04.06.1999. godine) bilo odlučeno rješenjem prvostepenog organa broj: 05-02/5-23-1802/99 od 05.09.2003. godine, tako što je odbijen njegov zahtjev primjenom odredbe člana 3a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03 i 29/03), obzirom da je u tom postupku utvrđeno da je bio nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, da je isti napustio usljed ratnih okolnosti, te kako je (prema rješenju Fonda za socijalno osiguranje vojnih osiguranika Beograd psp br. 547511-UP-13228/00 od 23.06.2000. godine o priznanju prava na starosnu penziju od 01.05.2000. godine) bio razriješen profesionalne vojne službe u vojsci SR Jugoslavije dana 30.04.2000. godine, to mu i nije pripadalo pravo na povrat predmetnog stana, jer je ostao u oružanim snagama van teritorije BiH nakon 19. maja 1992. godine. Pri tome je prvostepeni sud našao da je prvostepeni organ pravilno postupio kada je rješavao u skraćenom postupku, shodno članu 139. Zakona o upravnom postupku, jer taj član takvu mogućnost i propisuje.

Međutim, prema odredbama člana 1. i 3. Zakona o prenosu i rješavanju neriješenih zahtjeva za vraćanje u posjed stana na kome postoji stanarsko pravo ili nekretnine u vlasništvu koji su podneseni Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 6/04, 22/04 i 59/05) jasno se vidi da se tim zakonom, pored ostalog, reguliše i rješavanje neriješenih zahtjeva za vraćanje u posjed stana koji su podneseni Komisiji, te da nadležna služba za upravu zahtjeve rješava (prema hronološkom redu prijema) uporedo sa zahtjevima podnesenim nadležnom organu u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

Kako prema podacima iz spisa predmeta proizilazi da je tužitelj dana 02.08.1999. godine podnio zahtjev Komisiji za vraćanje u posjed predmetnog stana, da o tom zahtjevu Komisija nije odlučila, te da je isti prenesen prvostepenom organu na rješavanje u skladu sa citiranim zakonskim odredbama, to nije jasno na koji način i primjenom kojeg propisa je bilo moguće takav zahtjev tužitelja zaključkom odbaciti kao nedopušten, kada je shodno citiranim zakonskim odredbama o podnesenom zahtjevu Komisiji trebalo meritorno raspraviti i odlučiti. Ovo pogotovo što je Komisija o

podnesenim zahtjevima odlučivala pod uslovima i u postupku propisanom svojim pravilnikom, neovisno od postupka koji se vodio pred upravnim organima a ni naprijed citiranim zakonom nije ni propisana mogućnost da se, u slučaju kada je već doneseno rješenje po zahtjev za vraćanje stana u posjed podnesenom nadležnom organu, neriješeni zahtjev podnesen Komisiji odbacuje (ne rješava). Pri tome treba istaći da je tužitelj (kako proizilazi iz spisa predmeta) uz žalbu podnesenu protiv zaključka prvostepenog organa priložio i određene dokaze (koje prilaže i na koje se poziva i u podnesenom zahtjevu) koji nisu bili predmet raspravljanja i odlučivanja u ranijem postupku za vraćanje u posjed predmetnog stana (po zahtjevu tužitelja od 04.06.1999. godine), o čemu tuženi organ a i prvostepeni sud u svojim odlukama ne daju nikakve razloge.

Prema naprijed navedenom proizilazi da se odluke tuženog organ a i prvostepenog suda ne mogu ocjeniti pravilnim i zakonitim, pa je ovaj sud, primjenom člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev tužitelja uvažio, pobijanu presudu preinačio i rješio tako što je poništio osporeno rješenje i predmet vratio tuženom organu na ponovno rješavanje, gdje će se, imajući u vidu primjedbe ovog suda, odlučiti o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv zaključka prvostepenog organa.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Uvp-07-000471 od 30.10.2009. godine)

117.

Upravni akt

Član 8. Zakona o upravnim sporovima (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj: 9/05)

AKT KOJIM OPĆINA ODBIJA PONUDU STRANKE ZA PREUZIMANJE NEIZGRAĐENOG GRADSKOG GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA NIJE UPRAVNI AKT PROTIV KOJEG SE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud se upustio u meritorno raspravljanje o osnovanosti tužbe propuštajući da cijeni da li je osporeni akt tuženog upravnog akta. Odredbama člana 8. Zakona o upravnim sporovima propisano je da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, a da se takvim aktom smatra akt kojim je nadležni organ iz člana 4. toga zakona rješavao o izvjesnom pravu ili obavezi pojedinca ili pravne osobe u nekoj upravnoj stvari.

Osporeni akt tuženog – rješenje broj 01/07-31-119/03 od 30.12.2004.godine kojim je odbijen zahtjev – ponuda tužitelja za preuzimanje neizgrađenog gradskog zemljišta, nije upravni akt jer istim nije odlučivano o nekom pravu ili obavezi pojedinca ili pravne osobe u nekoj upravnoj stvari.

Naime, po članu 25. stav 1. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj:25/03) nosilac privremenog prava korištenja

građevinskog zemljišta u državnoj svojini i prije donošenja rješenja o preuzimanju zemljišta može ponuditi neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište općini, a općina ima prvenstveno pravo preuzimanja tog zemljišta. Po stavu 2. istog člana ukoliko općinsko vijeće ne prihvati ponudu iz prethodnog stava raniji vlasnik može prenijeti pravo korištenja na treća lica, ali ne po nižoj cijeni od one koja je ponuđena općini. Iz tih odredbi ne proizilazi obaveza općinskog vijeća da mora preuzeti zemljište. Tuženi nije prihvatio ponudu a taj akt o neprihvatanju ponude nema svojstvo upravnog akta u smislu citiranog člana 8. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, pa se ne može pobijati tužbom u upravnom sporu.

Stoga je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev za vanredno preispitivanje uvažio, prvostepenu presudu preinačio i tužbu tužitelja odbacio primjenom člana 25. stav 1. tačka 2. istog zakona.

Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Uvp-06-000259 od 14.10.2009. godine)

118.

Naknada troškova upravnog spora

Član 55. Zakona o upravnim sporovima (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05) u vezi sa članom 397. stav 3. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 53/03, 73/05 i 19/06)

KADA SE TUŽBA STRANKE U UPRAVNOM SPORU UVAŽI, OSPORENI I PRVOSTEPENI AKT PONIŠTI I PREDMET VRATI PRVOSTEPENOM ORGANU NA PONOVRNO RJEŠAVANJE, NEĆE SE ODLUČIVATI O TROŠKOVIMA UPRAVNOG SPORA VEĆ ĆE SE O ISTIM ODLUČITI KADA SE KONAČNO ODLUČI O ZAHTJEVU STRANKE U UPRAVNOM POSTUPKU, ODNOSNO U UPRAVNOM SPORU.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud nalazi da je zahtjev za vanredno prespitanje sudske odluke tužitelja, podnesen protiv presude prvostepenog suda u pogledu odluke o troškovima postupka neosnovan.

Naime, pobijana presuda prvostepenog suda čije se vanredno preispitivanje traži u zahtjevu tužitelja (u pogledu odluke o troškovima postupka), je postala pravomoćna samo u formalno pravnom smislu, dok tom presudom nije meritorno riješena upravna stvar (usklađivanje visine penzije), nego je tužba tužitelja uvažena, poništeno osporeno rješenje tuženog, kao i zaključak prvostepenog organa i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovno rješavanje, tako da nije nastupila i materijalna pravomoćnost pobijane presude.

Kako Zakon o upravnim sporovima ne sadrži odredbe kojima se propisuje naknada troškova upravnog spora, to se u ovoj stvari, u smislu člana 55. navedenog zakona, shodno

primjenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak. Odredbom člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 53/03, 73/05 i 19/06) propisano je da je stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna protivnoj stranci nadoknaditi troškove, dok je odredbom člana 397. stav 3. tog zakona propisano da kada se ukine odluka protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vrati na ponovno suđenje, ostavit će da se o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka odluči u konačnoj odluci.

Prema citiranim zakonskim odredbama pravilno je postupio prvostepeni sud kada je zahtjev tužitelja za naknadom troškova upravnog spora odbio shodnom primjenom citiranog člana 397. stav 3. Zakona o parničnom postupku.

Naime, suprotno prigovorima tužitelja, odredba člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku jasno reguliše da se troškovi dosuđuju prema načelu uspjeha u parnici, odnosno da stranka koja u cijelosti izgubi parnicu je dužna protivnoj stranci i nadoknaditi troškove. Međutim, kako su upravni postupak a i upravni spor specifični u odnosu na parnični postupak, to je zakonodavac u članu 55. Zakona o upravnim sporovima i propisao shodnu a nikako direktnu primjenu odredbi Zakona o parničnom postupku na slučajeve, pa tako i na naknadu troškova postupka, koji tim zakonom nisu regulisani. Kako je odlučivanje u upravnom sporu nastavak upravnog postupka u kojem se ispituje zakonitost upravnog akta donesenog u upravnom postupku, to se u slučaju kada se u upravnom sporu udovoljava tužbi i poništavaju upravna rješenja i predmet vraća na ponovni upravni postupak, radi o slučaju koji je adekvatniji onom propisanom članom 397. stav 3., nego onom predviđenom odredbom člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku, a na koju se pozvao tužitelj u podnesenom zahtjevu. Ovo iz razloga što će u situaciji kada se u parničnom postupku udovoljava tužbi ili se ista u cijelosti odbija, doći do primjene odredbe 386. stav 1. citiranoga zakona, jer je u tom slučaju parnični postupak okončan, istina nepravomoćno, i ako na istu odluku ne bude izjavljena žalba, tada ta odluka postaje pravomoćna i izvršna. Međutim, u upravnom sporu je situacija drugačija, jer upravni organi (nakon uvažavanja tužbe i poništavanja upravnog akta) moraju postupiti po odluci suda (obaveznost presude-član 57., 58. i 59. Zakona o upravnim sporovima), pa je u konkretnoj stvari upravo shodna primjena člana 397. stav 3. Zakona o parničnom postupku i adekvatnija za primjenu u pogledu odluke o troškovima postupka.

Nadalje, naknada troškova spora i prema općim načelima Zakona o parničnom postupku podrazumjeva da se konačnom odlukom regulišu svi troškovi spora sobzirom na uspjeh u cjelokupnom sporu, a nikako prema uspjehu u samo nekoj od faza u postupku, sa jedne strane, a sa druge strane bilo bi i protivno zakonu presuđivati troškove spora po pojedinim fazama postupka. Kako se u upravnom postupku a i u upravnom sporu odlučuje o jednoj istoj upravnoj stvari, to se i o troškovima postupka može odlučivati samo nakon rješavanja te upravne stvari, a ne po pojedinima fazama u postupku odlučivanja. Ovdje posebno treba naglasiti da se može prihvatiti stanovište tužitelja da upravna tijela ne mogu donositi odluke o troškovima upravnoga spora, odnosno sudskog postupka. Naime, u slučaju udovoljavanja zahtjevu stranke u upravnom postupku, upravni organi moraju odlučiti o troškovima upravnog postupka i to prema odredbama Zakona o upravnom

postupku, dok u slučaju da su postojali i (prethodni) sudski troškovi, tada stranka ima mogućnost da se obrati sudu sa zahtjevom za donošenje dopunskog rješenja, jer je upravna stvar u cijelosti okončana i u formalnom a i u materijalno pravnom smislu, dok o troškovima sudskog postupka nije donesena konačna odluka. Takav zahtjev se, u slučaju kada je stranka uspjela u upravnom postupku, može postaviti onom sudu koji je rješavao u nekoj od faza sudskoga postupka, radi čega se i prigovor tužitelja u pogledu povrede prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama ukazuje neosnovanim.

Imajući u vidu naprijed izneseno ovaj sud je, primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 07 0 U 000684 08 Uvp od 28.04.2010. godine)

119.

Stara devizna štednja

Članovi 8. i 13. Uredbe o postupku verifikovanja tražbine i gotovinskih isplata po osnovu računa stare devizne štednje u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/06, 66/06 i 5/07)

Član 20a. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03 i 44/04)

AKO JE STRANKA PODNIJELA ZAHTJEV ZA VERIFIKACIJU U SKLADU SA ODREDBAMA FEDERALNIH PROPISA O IZMIRENJU OBAVEZA PO OSNOVU STARE DEVIZNE ŠTEDNJE, PREMA KOJIMA JE POSTOJALA OBAVEZA DOSTAVLJANJA FEDERALNOM MINISTARSTVU FINANSIJA PODATAKA O STANJU NEISKORIŠTENIH POTRAŽIVANJA PO OSNOVU STARE DEVIZNE ŠTEDNJE NA JEDINSTVENOM RAČUNU GRAĐANA, NADLEŽNI ORGANI SU U OBRAZLOŽENJIMA SVOJIH RJEŠENJA TREBALI DATI RAZLOGE ZAŠTO SE NE MOGU PRIHVATITI PODACI O STAROJ DEVIZNOJ ŠTEDNJI IZ IZVODA SA JEDINSTVENOG RAČUNA STRANKE.

Iz obrazloženja:

Prema obrazloženju pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud, odlučujući o tužbi protiv osporenog akta, poprimio utvrđenim da je tuženi organ (uvidom u naprijed navedene štedne knjžice tužitelja, te druge dokaze navedene u obrazloženju osporenog rješenja u smislu člana 12. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje-"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 28/06 i 76/06) osporenim rješenjem izvršio verifikaciju potraživanja tužitelja po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 35.923,99 KM (što tužitelj nije ni osporavao tužbom), dok nije mogao verificirati prenesena devizna sredstva na jedinstveni račun (dana 14.04.1998. godine sa knjižice na jedinstveni

račun prenesen novčani iznos od 207.572,43 DEM), imajući u vidu odredbe člana 2. navedenog zakona, jer tužitelj nije ničim dokazao da ta sredstva nisu bila iskorištena. Što se tiče navoda tužitelja u pogledu podnesenog zahtjeva Agenciji za privatizaciju Federacije BiH od 15.04.2004. godine, za povratom prenesenih sredstava na njegovu štednu knjižicu u smislu člana 20a. dodanog Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 57/03), prvostepeni sud je našao da je tužitelj trebao, u posebnom sudskom postupku, od agencije tražiti povrat prenesenih sredstava na jedinstveni račun (ako mu nisu bila vraćena u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva), te dokazati da prenesena devizna sredstva nisu iskorištena, od čijeg utvrđenja bi zavisilo i pravo na verifikaciju stare devizne štednje i u odnosu na iznos od 207.572,43 DEM, radi čega je, po ocjeni prvostepenog suda, tužbu tužitelja valjalo odbiti kao neosnovanu.

Međutim, tužitelj je zahtjev za registraciju potraživanja na osnovu stare devizne štednje, prema podacima iz spisa predmeta, podnio dana 07.12.2005. godine (prema tada važećim odredbama federalnog Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza Federacije Bosne i Hercegovine) i uz zahtjev (pored kopije devizne knjižice sa računima br. 1540010142531 i br. 1640010142539) dostavio izvod sa jedinstvenog računa, prema kojem je na dan 14.11.2005. godine (kao i na dan 11.07.2000. godine) stanje potraživanja po osnovu stare devizne štednje iznosilo 209.112,01 KM (iz kopije devizne knjižice se vidi da je dana 14.04.1998. godine sa knjižice na jedinstveni račun tužitelja prenesen novčani iznos od 207.572,43 DEM). Tuženi organ je, osporenim rješenjem, izvršio verifikaciju potraživanja po naprijed navedenim računima u iznosu od 35.923,99 KM (pozivajući se u svojoj odluci na odredbe državnog Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje, koji je stupio na snagu nakon podnošenja zahtjeva za verifikaciju), nakon što je uporedivši dostavljene podatke sa podacima dostavljenim od Agencije za privatizaciju i banaka, kao i podacima iz baze, nesporno utvrdio da je tužitelj bio vlasnik sredstava devizne štednje u naprijed navedenom iznosu, dok je propustio u obrazloženju rješenja dati ikakve razloge o stanju potraživanja po osnovu stare devizne štednje sa priloženog izvoda sa jedinstvenog računa tužitelja, kao i dati bilo kakve rezultate usporedbe podataka iz devizne knjižice sa podacima iz baze-Registra, a što je, shodno odredbama člana 13. a u vezi sa članom 8. Uredbe o postupku verifikovanja tražbina i gotovinskih isplata po osnovu računa stare devizne štednje u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/06, 66/06 i 5/07), trebao učiniti (prvostepena agencija je bila obavezna, pored ostalog, ažurirati sve potrebne informacije Agencije za privatizaciju za prenesena i iskorištena sredstva sa jedinstvenog računa, uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija). Kada se ima u vidu da je prema (izmjenjenoj) odredbi člana 20a. Zakona o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 57/03 i 44/04), Agencija za privatizaciju FBiH bila dužna dostaviti Federalnom ministarstvu finansija bazu podataka o stanju neiskorištenih potraživanja po osnovu stare devizne štednje na jedinstvenom računu građana u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu navedenog zakona (izmjene člana 20a. stupile na snagu dana 22.08.2004. godine), to se i stav prvostepenog suda o obavezi tužitelja da traži povrat sredstava prenesenih na jedinstveni račun, odnosno da dokazuje da prenesena devizna sredstva nisu

iskorištena, ne može ocjeniti pravilnim i zakonitim, radi čega se i navodi zahtjeva za vanredno preispitivanje u tom pogledu ukazuju osnovanim.

Iz navedenih razloga ovaj sud nalazi da je pobijana presuda prvostepenog suda donesena uz povredu pravila postupka koja su od uticaja na pravilno rješenje ove upravne stvari, pa je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev uvažio, pobijanu presudu ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu da u skladu sa primjedbama iz ove presude, odluči o podnesenoj tužbi.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 07 0 U 000242 08
Uvp od 09.03.2010.godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR 2010

KRIVIČNO PRAVO

Dostavljanje naredbi faksom

- zakonitost nalaza i mišljenja 7

Formalno postavljenje branitelja

- zakonitost dokaza 8

Iskaz optuženog kao dokazno sredstvo

- dokaz 9

Nečovječno postupanje

- podvođenje utvrđenih činjenica 1

Ne postojanje prekoračenja optužbe

- djelo sadržano u optužnici 12

Nepostojanje razloga o odlučnim činjenicama

- pozivanje na razloge iz prethodnih rješenja 13

Neutvrđen identitet člana grupe

- udruženje najmanje tri osobe 2

Otežavajuće okolnosti

- korištenje zakonskih prava 3

Pravilo reformatio in peus i pritvor

- produženje pritvora 15

Prekoračenje optužbe

- dodavanje u činjenični opis djela
značajne kriminalne količine 11

Sadržaj pisano izradene presude

- hronološki prikaz toka postupka 14

Sudija za prethodno saslušanje i produženje pritvora nakon izricanja presude

- izuzetak 10

Ubistvo na podmukao način

- procjena u odnosu na okolinu 4

Upotrebna lažne javne isprave

- nevažeća javna isprava 5

Značenje pravnog pojma institucija kao obilježja krivičnog djela

- pojam „institucija“ 6

GRADANSKO PRAVO

Autorska prava

- ideja o organizovanju muzičkog festivala 110

Bračna stečevina

- ostvarivanje 16
- učinjeni pokloni 81

Izdržavanje bračnog partnera

- dopunsko izdržavanje 80

Kolektivni ugovor za oblast osnovnog obrazovanja

- direktor škole 77

Nadležnost

- isključiva mjesna nadležnost 89

Naknada štete

- odgovornost vojne osobe 39
- izmakla korist 40
- odgovornost pravne osobe 41
- odgovornost općine 42
- imaoća opasne stvari 43
- podjeljena odgovornost 44
- prava trećih lica 45
- restitucija 46
- savjesnost posjednika 47
- isključiva odgovornost 48
- djelovanje više sile 56
- odgovornost poslodavca 69

Nasljeđivanje

- sporazuman prestanak zajednice života 82
- nedopušteno ponašanje 83
- isključenje iz nasljedstva i nedostojnost za nasljeđivanje 84
- određivanje nasljednika testamentarnom nasljedniku 85

Ništavost ugovora

- zelenaški ugovor 57

Nužni suparničari

- utvrđenje ništavosti sudske nagodbe 100

Odgovornost društva za osiguranje

- manje ostvarena zarada 52

Osigurani slučaj

- izazivanje 58

Parnični postupak

- uspjeh u parnici neuredno zastupane stranke 94
- ocjena izvedenih dokaza 96
- nepravilno zastupanje stranke 97
- dužnost prilaganja isprave u izvorniku 98
- gubitak parnice i pravni osnov 102

Pojam stana

- uslovi 65

Predmet spora

- zahtjev za utvrđenje rang liste 67

Presuda

- pravni osnov novčanog potraživanja 92
- ispravka presude 93

Presuđena stvar

- zaključak o postojanju i omjeru podjeljene odgovornosti 49

Prethodno pitanje

- sporazum o krivnji 77

Priznanje duga

- zapisnik sa sjednice 34

Radni odnosi

- diskriminacija zaposlenika 68
- nezakonitost otkaza ugovora o radu 70
- izmjene ugovora o radu 71
- prestanak Granskog kolektivnog ugovora 72
- otkaz Kolektivnog ugovora 73

- reaktiviranje radno-pravnog statusa 74
- status zaposlenika na čekanju posla i pravo na naknadu plaće 75
- dejstvo poništenja odluke o izboru određenog kandidata 78

Regresna tužba

- prigovori 38

Revizija

- odgovor na reviziju 95
- pravomoćnih rješenja 104
- odluke o troškovima postupka 105

Rokovi

- obavještenje o nedostacima izvršenog posla 61

Socijalno osiguranje

- mjerodavno pravo 50

Sredstva obezbjeđenja

- kapara 24
- pravo zadržavanja 30

Stečajni postupak i likvidacija

- spor protiv likvidacionog dužnika ili njegovog pravnog sljednika 108

Sticanje bez osnova

- povrat sredstava 27
- načelo monetarnog nominalizma 28

Strana sudska odluka

- predmet spora 88
- isključiva nadležnost domaćeg suda 106
- smetnje za priznanje 107

Stvarna legitimacija

- vlasnici ili osnivači pravne osobe 29
- javne ustanove 76
- pasivni podbilans 111

Stvarne služnosti

- na gradskom građevinskom zemljištu u državnoj svojini 99

Tjelesna oštećenja

- pravična novčana naknada za duševne boli 53

Troškovi liječenja

- teret dokazivanja 51

Troškovi parničnog postupka

- oslobađanje od plaćanja 103

Tužba

- subjektivno proširenje tužbe 90

Ugovori

- preuzimanje duga 23
- dejstvo 26
- povreda ugovora 59
- mjerodavno pravo 60
- u korist trećeg lica 62
- pismena forma 63
- uzajamnost obaveza 64

Vanparnični postupak

- naknada za izuzeto građevinsko zemljište u društvenoj svojini 109

Vlasničke tužbe

- povrat stvari 19

Vlasništvo

- raspolaganje 17
- sticanje građenjem 18
- privremeni građevinski objekat 20
- pravo služnosti 21
- sticanje prava vlasništva na stanu 66

Zastara

- ugovoreni odložni uslov 31
- prekid zastarjevanja 32
- priznanje zastarjele obaveze 33
- ugovor o kreditu 35
- invalidnost zaposlenika 36
- naknada štete 37
- povreda ugovorne obaveze 55
- teret dokazivanja 79
- predaja zaostavštine 86

Zemljišna knjiga

- upis prava stvarne služnosti 22
- upis prava vlasništva stana 25

Žalba

- dostavljanje odluka putem pošte 91
- umješača 101

UPRAVNO PRAVO

Stambeni odnosi

- pokretanje postupka za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana 115
- rješavanje o zahtjevima za vraćanje u posjed stana podnesen Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica 116

Stara devizna štednja

- ocjena podataka o staroj deviznoj štednji iz izvoda sa jedinstvenog računa građana 119

Upravni postupak

- kada stranku u upravnom postupku zastupa zakonski zastupnik uredno dostavljanje rješenja se vrši predajom tom zastupniku 113

Upravni spor

- odluka Komisije za kontrolu zaključenih ili obnovljenih ugovora o korišćenju stana nije upravni akt 112
- akt o razrješenju članova Upravnog odbora zavoda nije upravni akt 114
- akt kojim općina odbija ponudu stranke za preuzimanje neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta nije upravni akt 117
- naknada troškova upravnog spora 118

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (“Službeni glasnik BiH”, broj 6/99),
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04 i 18/05),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10),
- Preuzeti Krivični zakon SFRj (“Službeni list R BiH”, broj 2/92).

GRAĐANSKO PRAVO

- Austrijski građanski zakonik (OGZ)
- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH“, broj: 6/99);
- Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 12/99);
- Opći Kolektivni ugovor („Službene novine FBiH“, broj 54/05);
- Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 35/05 i 41/05);
- Uredba sa zakonskom snagom o šumama („Službeni list RBiH“, broj: 23/93);
- Zakon o vlasničko pravnim odnosima („Službene novine FBiH“, broj: 6/98 i 29/03);
- Zakon o osnovama vlasničkih odnosa („Službeni list R BiH“, broj: 37/95);
- Zakon o radu („Službene novine FBiH“, broj: 43/99, 32/00 i 29/03);
- Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85 i 57/89, „Službeni list RBiH“, broj: 2/92, 13/93 i 13/94 i „Službene novine FBiH“, broj: 29/03);
- Zakon o prometu nepokretnosti („Službeni list SRBiH“, broj: 37/78, 4/89, 29/90, 22/91 i „Službeni list RBiH“, broj: 21/92, 3/93 i 18/94);
- Zakon o parničnom postupku – važeći („Službene novine FBiH“, broj: 53/03, 73/05 i 19/06),

- Zakon o nasljeđivanju
(„Službeni list SR BiH“ broj: 7/80 i 15/80)
- Zakon o vanparničnom postupku
(„Službene novine FBiH“, broj: 2/98, 39/04 i 73/05);
- Zakon o zemljišnim knjigama
(„Službene novine F BiH“, broj: 58/02, 19/03 i 54/04);
- Zakon o osnovnim vlasničko pravnim odnosima
(„Službeni list SFRJ“, broj: 6/80, 36/90, 2/92, 18/94 i 37/95);
- Zakon o svojini na dijelovima zgrada
(„Službeni list SR BiH“, broj: 35/77, 38/78, 22/84);
- Zakon o stambenim odnosima
(„Službeni list SR BiH“, broj: 14/84 i 12/87, „Službene novine FBiH“ broj: 11/98, 38/98, 12/99, 19/99);
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima
(„Službene novine FBiH“, broj: 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 24/03, 29/03 i 81/09);
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo
(„Službene novine FBiH“, broj: 27/97, 11/98, 22/99, 27/99, 7/00, 32/01, 61/01, 15/02, 54/04, 36/06, 51/07 i 72/08);
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju
(„Službene novine FBiH“, broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06 i 4/09);
- Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa
(„Službeni list SFRJ“, broj: 60/89 i 42/90);
- Zakon o rješavanju sukoba Zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Službeni list SFRJ, broj: 43/82 i 72/82, „Službeni list R BiH“ broj: 2/92);
- Zakon o šumama
(„Službene novine FBiH“, broj: 20/02, 29/03 i 37/04);
- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija
(„Službene novine R BiH“, broj: 33/7, 12/87, 30/90, 3/93 i 19/94);
- Zakon o službi u oružanim snagama HR HB
(„Narodni list HR HB“, broj 19/94);

- Zakon o osiguranju imovine i lica
("Službene novine FBiH", broj: 2/95, 7/95, 6/98 i 14/98);
- Zakon o vraćanju, dodjeli i prodaji stanova
("Službene novine FBiH", broj: 28/05 i 2/08);
- Zakon o ustanovama
("Službeni list BiH", broj: 6/92 i 13/94),
- Zakon o osnovnoj školi
("Službene novine ZE-DO kantona", broj 5/04);
- Zakon o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u Federaciji BiH
("Službene novine FBiH", 41/05);
- Zakon o stečajnom postupku
("Službene novine FBiH", broj: 29/03, 32/04 i 42/06);
- Zakon o bankama
("Službene novine FBiH"; broj: 39/98, 32/00, 48/01, 41/02, 58/02, 19/03 i 28/03);
- Zakon o građevinskom zemljištu Federacije BiH
("Službene novine Federacije BiH" broj: 25/03,16/04 i 67/05);
- Zakon o eksproprijaciji
("Službene novine FBiH", broj 70/07);
- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini
("Službene glasnik BiH", broj: 7/02);

UPRAVNO PRAVO

FEDERALNI PROPISI

- Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/98 i 48/99)
- Zakon o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05)
- Zakon o građevinskom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, br. 25/03, 16/04 i 67/05)
- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09)
- Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99)
- Zakon o prenosu i rješavanju neriješenih zahtjeva za vraćanje u posjed stana na kome postoji stanarsko pravo ili nekretnini u vlasništvu koji su podneseni Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 6/04, 22/04 i 59/05)
- Zakon o utvrđivanju i realizaciji potraživanja građana u postupku privatizacije (“Službene novine Federacije BiH”, br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07 i 65/09)
- Uredba o postupku verifikovanja tražbine i gotovinskih isplata po osnovu računa stare devizne štednje u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, br. 33/06, 66/06, 5/07 i 65/07)
- Uputstvo o postupku kontrole zaključenih i/ili obnovljenih ugovora o korištenju stana („Službene novine Federacije BiH“, broj: 19/02)